

**POSLOVNO POROČILO
ZA LETO 2023**

**en
grad**
MNOGO
DOŽIVETIJ

Ustanoviteljica
Mestna občina
Ljubljana

POSLOVNO POROČILO

ZA LETO 2023

JAVNI ZAVOD LJUBLJANSKI GRAD

Kulturno-umetniški program

Služba za trženje

Služba za odnose z javnostmi

Služba za kadrovske in splošne zadeve

Finančno-računovodska služba

Služba za tehnične zadeve

Služba za obratovanje tirne vzpenjače

Hostel Celica – služba za hotelske namestitve in gostinstvo

Ljubljana, februar 2024

KAZALO:

POSLOVNO POROČILO ZA LETO 2023	5
SPLOŠNI DEL.....	5
1. PREDSTAVITEV JAVNEGA ZAVODA LJUBLJANSKI GRAD.....	5
1.1 Uvod.....	5
1.2 Organiziranost	5
1.3 Splošni akti.....	6
1.4 Dejavnost.....	6
2. JAVNI ZAVOD LJUBLJANSKI GRAD V LETU 2023	6
2.1 Turizem, kultura in industrija srečanj 2023 v številkah	6
2.2 Povzetek vidnejših rezultatov.....	7
3. ORGANI JAVNEGA ZAVODA LJUBLJANSKI GRAD.....	9
3.1 Svet zavoda.....	9
3.2 Direktorica.....	9
3.3 Strokovni svet zavoda.....	9
POSEBNI DEL	10
4. POROČILO O DOSEŽENIH CILJIH IN REZULTATIH V LETU 2023	10
4.1 Zakonske in druge pravne podlage, ki pojasnjujejo delovno področje Javnega zavoda Ljubljanski grad.....	10
4.2 Dolgoročni cilji Javnega zavoda Ljubljanski grad	10
4.3 Letni cilji Javnega zavoda Ljubljanski grad in ocena uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev ..	11
4.3.1 Program izvajanja javne službe.....	11
4.3.1.1 Kulturno-umetniški program	11
4.3.1.2 Javni prevoz potnikov s tirno vzpenjačo	45
4.3.1.3 Oddajanje prostorov v upravljanju	47
4.3.2 Druge dejavnosti, namenjene izvajanju dejavnosti javne službe	48
4.4 HOSTEL CELICA	63
4.4.1 Namestitvena dejavnost	63
4.4.2 Gostinska dejavnost	65
4.4.3 Dodatne storitve	65
4.4.4 Studia na Stolbi – Friderik in Eleonora.....	66
4.5 TRAJNOSTNO DELOVANJE ZAVODA	67
4.5.1 Ljubljanski grad	67
4.5.2 Hostel Celica	69
4.6 Nastanek morebitnih nedopustnih in neupravičenih posledic pri izvajanju programa.....	70
4.7 Ocena uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev v primerjavi z doseženimi cilji iz preteklega leta	70
4.7.1 Program izvajanja javne službe.....	70
4.7.2 Program izvajanja drugih dejavnosti, namenjenih izvajanju dejavnosti javne službe	71
4.8 Ocena gospodarnosti in učinkovitosti poslovanja glede na opredeljene standarde in merila ter ukrepi za izboljšanje učinkovitosti in kakovosti poslovanja	72
4.9 Ocena delovanja sistema notranjega finančnega nadzora	73
4.10 Pojasnila na področjih, na katerih zastavljenih ciljev nismo dosegli	76
4.11 Ocena učinkov poslovanja Javnega zavoda Ljubljanski grad na druga področja.....	76
5. INVESTICIJE, INVESTICIJSKO VZDRŽEVANJE TER OBRATOVANJE IN NAKUP OPREME	78

5.1 Investicije	78
5.2 Obratovanje ter tekoče in investicijsko vzdrževanje	78
5.3 Nakup opreme	79
5.4 Informacijska tehnologija.....	80
6. ANALIZA KADROVANJA	80
6.1 Strokovna izobraževanja in usposabljanja zaposlenih ter varstvo pri delu	82
6.2 Promocija zdravja na delovnem mestu	85
7. OBRAZLOŽITVE REALIZACIJE PRIHODKOV IN ODHODKOV IZ ODLOKA O PRORAČUNU MOL ZA LETO 2023	86
7.1 Obrazložitev prihodkov, ki so bili realizirani v letu 2023	86
7.2 Pojasnilo večjih odstopanj med načrtovanimi in uresničenimi prihodki v letu 2023	87
7.3 Obrazložitev odhodkov, ki so bili realizirani v letu 2023	87
7.4 Pojasnilo večjih odstopanj med načrtovanimi in uresničenimi odhodki v letu 2023	87
7.5 Predlog razporeditve ugotovljenega poslovnega izida za leto 2023.....	88
RAČUNOVODSKO POROČILO ZA LETO 2023	92
1. ZAKONODAJA, KI JE BILA UPOŠTEVANA PRI VODENJU POSLOVNIH KNJIG.....	92
1.1 Zakonske in druge pravne podlage	92
2. POJASNILA K POSTAVKAM BILANCE STANJA.....	93
2.1 Sredstva.....	93
2.1.1 Dolgoročna sredstva in sredstva v upravljanju.....	93
2.1.2 Kratkoročna sredstva in kratkoročne časovne razmejitve	94
2.1.3 Zaloge (101.474 EUR)	95
2.2 Obveznosti do virov sredstev.....	96
2.2.1 Kratkoročne obveznosti in pasivne časovne razmejitve.....	96
2.2.2 Lastni viri in dolgoročne obveznosti	97
3. POJASNILA K IZKAZOM PRIHODKOV IN ODHODKOV	98
3.1 Analiza prihodkov.....	98
3.1.1 Pojasnilo večjih odstopanj med načrtovanimi in uresničenimi prihodki v letu 2023	99
3.2. Analiza odhodkov	99
3.2.1 Pojasnilo večjih odstopanj med načrtovanimi in uresničenimi odhodki v letu 2023	100
4. PREDLOG RAZPOREDITVE UGOTOVLJENEGA POSLOVNEGA IZIDA ZA LETO 2023	100

POSLOVNO POROČILO ZA LETO 2023

Splošni del

1. PREDSTAVITEV JAVNEGA ZAVODA LJUBLJANSKI GRAD

1.1 Uvod

V Javnem zavodu Ljubljanski grad organiziramo in izvajamo kulturne, umetniške, turistične in druge prireditve. Naš namen je oblikovati celovito kulturno in turistično ponudbo. V dejavnosti zavoda se prepletajo vsebine s področja ohranjanja kulturne dediščine ter različne zvrsti vrhunske sodobne umetnosti slovenskih in tujih ustvarjalcev. V okviru programov za otroke in mladino pripravljamo pedagoško-andragoške vsebine, povezane z Ljubljanskim gradom, njegovo zgodovino in okolico. Naše stalne muzejske postavitve so *Virtualni grad*, *Slovenska zgodovina*, *Kaznilnica*, *iLjubljana*, *Obnova in revitalizacija Ljubljanskega gradu*, *Lutkovni muzej* in *Grajsko orožje*.

Načrtujemo, oblikujemo in tržimo celovito turistično ponudbo na območju gradu in Grajskega griča. V turistično-informacijskem centru seznanjamo obiskovalce z vsemi prireditvami na območju Ljubljane. Ljubljanski grad upravlja tirno vzpenjačo in tako povezuje mestno jedro z Grajskim gričem, poleg tega pa programsko povezuje javne kulturne zavode, turistična društva in druge izvajalce kulturnih in turističnih prireditev, ki so v javnem interesu.

Ljubljanski grad od leta 2018 upravlja mladinski hotel na Metelkovi ulici 8, Ljubljana, in opravlja dejavnosti s področja promocije in razvoja prenočišč in mreže mladinskih prenočišč ter opravlja hotelske dejavnosti in oddaja namestitvene zmogljivosti potnikom, turistom in drugim gostom za krajši čas.

1.2 Organiziranost

Notranja organizacija dela omogoča kar najboljše izvajanje dejavnosti, ki jih zavod opravlja kot javno službo, in drugih dejavnosti, določenih s Sklepom o ustanovitvi, ter je urejena s Pravilnikom o notranji organizaciji dela in sistemizaciji delovnih mest.

V zavodu so naslednje notranje organizacijske enote oziroma službe:

- Kulturno-umetniški program,
- Služba za trženje,
- Služba za odnose z javnostmi,
- Služba za kadrovske in splošne zadeve,
- Finančno-računovodska služba,
- Služba za tehnične zadeve,
- Služba za obratovanje tirne vzpenjače,
- Hostel Celica – služba za hotelske namestitve in gostinstvo.

1.3 Splošni akti

V skladu z 38. členom Sklepa o ustanovitvi javnega zavoda se način uresničevanja pravic, obveznosti in odgovornosti delavcev, notranja organizacija in druga vprašanja, ki so pomembna za delovanje zavoda, urejajo s pravilniki, poslovniki, organizacijskimi in drugimi notranjimi akti.

1.4 Dejavnost

Osrednja dejavnost zavoda je v skladu z Uredbo o standardni klasifikaciji dejavnosti (Uradni list RS, št. 69/07 in 17/08) razvrščena v skupino: R/90.040 Obratovanje objektov za kulturne prireditve.

2. JAVNI ZAVOD LJUBLJANSKI GRAD V LETU 2023

Osrednjo turistično točko – Ljubljanski grad – je leta 2023 obiskalo nekaj manj kot 1.200.000 obiskovalcev, tirna vzpenjača je prepeljala nekaj več kot 540.000 potnikov, v celotnem letu je bilo v grajskih prostorih 331 prireditev in 432 poročnih obredov, zasedenost v Hostlu Celica je bila v osrednjih poletnih mesecih 92-odstotna. V drugi polovici leta smo postali upravitelji dveh studiev v objektu Na Stolbi, ki sta do konca leta ustvarila 369 prenočitev. To je glavna bera turistične in kulturno-umetniške ponudbe Javnega zavoda Ljubljanski grad v minulem letu.

2.1 Turizem, kultura in industrija srečanj 2023 v številkah

Števci prehodov so zabeležili 1.190.229 obiskovalcev (v letu 2022 1.004.349 obiskovalcev). Tirna vzpenjača je opravila 64.100 voženj in prepeljala 543.449 potnikov (v letu 2022 428.892 potnikov); od začetka obratovanja pa skupno že 5.736.875 potnikov. V strukturi obiskovalcev se je še povečal delež tujih obiskovalcev, ki zdaj znaša dobrih 76 odstotkov. V statistiki prodanih turističnih vstopnic lahko opazimo, da so med tujci prevladovali obiskovalci iz Italije, Nemčije, Združenih držav Amerike, Velike Britanije, Hrvaške, Francije, Španije, Nizozemske in Avstrije.

Na kulturno-umetniškem področju – v okviru glasbenega, likovno-galerijskega, izobraževalnega, uprizoritvenega, filmskega programa ter tradicionalnih dogodkov – smo lani izvedli 184 prireditev. V okviru segmenta Industrija srečanj smo grajske prostore za različne protokolarne in družabne dogodke oddali za 147 prireditev. Lani se je v grajskih prostorih torej odvilo skupno 331 dogodkov, ob tem pa še 432 poročnih obredov. Skupno je bilo torej na gradu v letu 2023 763 prireditev kulturno-umetniškega programa, družabnih in protokolarnih dogodkov drugih organizatorjev ter porok. Če k temu prištejemo še 983 izvedenih vodenih ogledov, to priča o živahnem utripu na Ljubljanskem gradu vse leto.

2.2 Povzetek vidnejših rezultatov

Na kulturno-umetniškem področju velja izpostaviti: *Jazz Club Ljubljanski grad* in šest let njegovega uspešnega delovanja s pogosto razprodanimi petkovimi koncertnimi večeri; odmevno osrednjo poletno *fotografsko razstavo Jadrana Laziča*, ki si jo je v dveh mesecih ogledalo nekaj več kot 35.000 obiskovalcev; *Film pod zvezdami*, ki ga pripravljamo skupaj s Kinodvorom; raznolike programe za otroke – dogodki, vodenja in delavnice zanje večinoma temeljijo na lastni produkciji in zgodbah, povezanih z gradom (premierno smo izvedli novo lutkovno predstavo *Friderik čaka Zimo*; grajska podgana in grajski kronist Friderik je tudi glavni lik novega družinskega vodnika ter nove slikanice, ki smo ju izdali lani).

Tujim obiskovalcem smo z dodanimi jezikovnimi različicami približali doživljajski igri *Grajski pobeg* ter *Friderik in lov na zaporniško številko*. Pod blagovno znamko *Izbrani grajski užitki*, povezano z grajsko kulinariko in vinsko zgodbo, smo leta 2023 izvedli šesto trgatav v Grajskem vinogradu, iz katere bo letos napolnjenih približno 1200 steklenic belpina in rdečegrajca. Približno toliko smo napolnili tudi letnika 2022, ki ga stroka ocenjuje kot najboljši letnik doslej. Najprestižnejšo nagrado na področju kulinarike – Michelinovo zvezdico – sta lani ponovno prejela restavracija Strelec

na Ljubljanskem gradu in njen chef Igor Jagodic, kar Ljubljanskemu gradu prinaša utrditev prepoznavnosti izvrstnih kulinaričnih doživetij, ki jih ponujajo grajski gostinci.

Javnosti smo predstavili nov videooglas in celostno oglaševalsko akcijo *En grad, mnogo doživetij* ter vse leto povečevali aktivnost na družbenih omrežjih.

Na področju investicij smo dokončali obnovo Kazemat, nove večnamenske dvorane. S tem se zaključujeta prenova in revitalizacija Ljubljanskega gradu, za kar je skupina arhitektov – Majda Kregar, Miha Kerin in Edo Ravnikar ml. – ob mestnem prazniku prejela nagrado glavnega mesta. V začetku leta 2023 smo obnovili streho nad poročnima dvoranama ter sanirali in razširili stopnice, ki vodijo na Razgledno teraso. Ob koncu leta smo sanirali parkirne površine v Grajskem parku in uredili plačljivi sistem parkiranja. Ureditev dveh studiev v objektu Na Stolbi sredi leta pa za zavod pomeni izvajanje namestitvene dejavnosti še na novi lokaciji.

Hostel Celica, ki ga od leta 2018 upravlja Javni zavod Ljubljanski grad, je v preteklem letu beležil 20-letnico delovanja. Od aprila naprej smo ugotovili 80-odstotno zasedenost ležišč, v glavnih poletnih mesecih pa povprečno 92-odstotno. Največ gostov je bilo iz Nemčije, Velike Britanije, Združenih držav Amerike, Francije, Italije in Nizozemske.

V Hostlu Celica smo leta 2023 izvedli 120 programskih dogodkov s področij glasbe, likovne umetnosti ter izobraževalnih in družabnih programov. Glasbene dogodke smo izvajali v koprodukciji s KUD Sestava, cikel poletnih koncertov Celica špila pa je nastal v naši lastni produkciji. Ob tem smo izvedli tudi 18 vodenih ogledov po hostlu za tuje in domače šolske skupine.

Javni zavod Ljubljanski grad je sredi leta dobil v upravljanje studia Na Stolbi, ki v zelenem okolju Grajskega griča ponujata štirizvezdično namestitev. V prvih nekaj mesecih od odprtja se je v dveh dvoposteljnih studiih zvrstilo 139 gostov iz 25 različnih držav, ki so skupaj ustvarili 369 prenočitev; v povprečju so bivali 2,8 noči. Prevladovali so gostje iz Velike Britanije, Avstrije, Nizozemske, Slovenije, Italije in Združenih držav Amerike.

Skladno s povečanim obiskom gradu ter izvajanjem vseh dejavnosti nam je uspelo ponovno ustvariti večji tržni delež, ki ga namenjamo za pokrivanje programskih stroškov, stroškov plač ter materialnih stroškov, kar nam sicer v določeni meri pokriva naša ustanoviteljica – Mestna občina Ljubljana, ki pa večinoma poravna tudi stroške investicij.

3. ORGANI JAVNEGA ZAVODA LJUBLJANSKI GRAD

V skladu z 8. členom Sklepa o ustanovitvi Javnega zavoda Ljubljanski grad so organi zavoda:

- svet zavoda,
- direktor,
- strokovni svet.

3.1 Svet zavoda

Svet zavoda v skladu z 9. členom Sklepa o ustanovitvi sestavlja pet članov. Štiri imenuje ustanoviteljica, Mestna občina Ljubljana, izmed strokovnjakov s področja dela zavoda, financ in pravnih zadev, enega pa kot svojega predstavnika izvolijo zaposleni. Junija 2023 je svet zavoda nastopil nov mandat v naslednji sestavi: Tanja Dodig Sodnik (predsednica), Polona Novak (podpredsednica), člani dr. Marta Bon, Ludvik Bagari in Nika Valentinčič (predstavnica delavcev).

Naloge in pristojnosti sveta zavoda so opredeljene v 16. členu Sklepa o ustanovitvi, mandat članov pa traja štiri leta.

3.2 Direktorica

Mestni svet Mestne občine Ljubljana je po predhodnem soglasju sveta zavoda in strokovnega sveta na 26. seji z dne 18. oktobra 2021 sprejel sklep o imenovanju Mateje Avbelj Valentan za direktorico Javnega zavoda Ljubljanski grad, in sicer za mandatno obdobje petih let (tretji mandat), ki ga je direktorica začela 26. oktobra 2021.

Direktorica zastopa, predstavlja in vodi zavod ter je odgovorna za njegovo zakonito in strokovno delo.

3.3 Strokovni svet zavoda

V skladu s 30. členom Sklepa o ustanovitvi Javnega zavoda Ljubljanski grad strokovni svet zavoda sestavlja šest članov. Junija 2023 je strokovni svet zavoda nastopil nov mandat v sestavi: Blaž Peršin

(Muzej in galerije mesta Ljubljane), predsednik, in člani Nace Koncilja (Javni zavod Turizem Ljubljana), Janoš Kern (Kulturniška zbornica Slovenije), Irena Vesel (Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije). Predstavnika zaposlenih v strokovnem svetu zavoda sta Katarina Damjanov (podpredsednica) in Helena Türk.

Mandat članov strokovnega sveta traja štiri leta; njegove naloge in pristojnosti so opredeljene v 31. členu Sklepa o ustanovitvi.

Posebni del

4. POROČILO O DOSEŽENIH CILJIH IN REZULTATIH V LETU 2023

4.1 Zakonske in druge pravne podlage, ki pojasnjujejo delovno področje Javnega zavoda Ljubljanski grad

Delovanje Javnega zavoda Ljubljanski grad bistveno opredeljujejo naslednje pravne podlage in splošni akti:

- Sklep o ustanovitvi Javnega zavoda Ljubljanski grad (Uradni list RS, št. 105/2010, 50/2016, 6/2017, 9/2018, 58/2021, 34/2023 in 100/2023);
- Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Uradni list RS, št. 7/2007 – odl. US, 53/2007, 65/2007 – odl. US, 56/2008, 4/2010, 20/2011, 100/2011 – odl. US, 111/2013, 68/2016, 61/2017, 21/2018 – ZNOrg, 49/2020 – ZIUZEOP, 3/2022 – Zdeb in 105/2022 - ZZNŠPP);
- druga zakonodaja s področja javnega sektorja, delovanja javnih zavodov in delovnopravna zakonodaja;
- notranji akti zavoda, s katerimi so urejeni način uresničevanja pravic, obveznosti in odgovornosti delavcev, notranja organizacija in druga vprašanja, pomembna za delovanje zavoda.

4.2 Dolgoročni cilji Javnega zavoda Ljubljanski grad

Dolgoročni cilji, ki se nanašajo na program izvajanja javne službe Ljubljanskega gradu, so:

- dosegati naslov najbolj obiskanega gradu in najbolj obiskane turistične točke v Sloveniji, hkrati pa zaradi pestre in celovite ponudbe postati eden najbolj prepoznavnih gradov v Evropi; na letni ravni želimo preseči 1.500.000 obiskovalcev;
- promovirati Ljubljanski grad kot enega ključnih ponudnikov kulturnih prireditev v mestu in državi ter kot nosilca pri predstavljanju kulturne dediščine Slovenije; smernicam v kulturi ne bi zgolj sledili in jih izvajali, ampak jih s kakovostnim kulturno-umetniškim programom tudi dejavno ustvarjali;
- načrtovati, oblikovati in tržiti celovito turistično ponudbo, ki jo zaokrožujejo ponudba informacijskega centra, grajske trgovine in tirna vzpenjača na Ljubljanski grad;
- povezovati se z javnimi kulturnimi zavodi, turističnimi društvi ter drugimi izvajalci kulturnih in turističnih prireditev doma in v tujini;
- postati kulturno in družabno stičišče vseh generacij;
- Hostel Celica naj postane najbolj obiskan nastanitveni objekt za potnike, turiste in druge goste Ljubljane za krajši čas in najbolj prepoznaven hostel s kulturno-umetnostno vsebino in zgodovinsko preteklostjo v Ljubljani.

4.3 Letni cilji Javnega zavoda Ljubljanski grad in ocena uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev

Letne cilje, ki smo jih zastavili v Programu dela za leto 2023, nam je v Javnem zavodu Ljubljanski grad uspelo v celoti uresničiti. Povzeli jih bomo v nadaljevanju.

4.3.1 Program izvajanja javne službe

4.3.1.1 Kulturno-umetniški program

Za leto 2023 smo si zastavili cilje na naslednjih področjih programskih vsebin: glasbeni, likovno-galerijski, uprizoritveni, izobraževalni program, tradicionalne prireditve, muzejsko-razstavniki program ter kulturno-umetniški program v Hostlu Celica. Navajamo jih po posameznih programskih sklopih:

- glasbeni program: zagotoviti kontinuirano izvedbo kakovostnih glasbenih vsebin ter s profiliranim programom ohraniti prepoznavnost Ljubljanskega gradu kot prizorišča za tovrstni program;

- likovno-galerijski program: utrditev Ljubljanskega gradu kot širše prepoznavnega in referenčnega razstavišča s pripravo likovno kakovostnih in hkrati vizualno privlačnih razstav, prilagojenih strukturi obiskovalcev Ljubljanskega gradu;
- uprizoritveni program: z uprizoritvijo pripovedovalsko-glasbenih predstav uveljavljenih pripovedovalcev pravljic in s pripravo in izvedbo lastnih otroških predstav, ki se navezujejo na grad in teme, povezane z njim, privabiti čim več mladih obiskovalcev gledaliških uprizoritev ter med tem ciljnim občinstvom utrditi blagovno znamko Friderik, grajska podgana.
- izobraževalni program: z izvedbo novih in obstoječih programov obiskovalcem približati nesnovno in snovno kulturno dediščino Ljubljanskega gradu. Z izvedbo novih programov doseči občinstvo, ki doslej še ni bilo opazno zastopano v strukturi obiskovalcev (mladostniki).
- tradicionalne prireditve: kontinuirana izvedba in nadgradnja utečenih tradicionalnih programskih vsebin, njimi pa obiskovalcem predstavljati posebnosti mesta Ljubljana v povezavi z Ljubljanskim gradom;
- filmski program: krepiti prepoznavnost tradicionalne prireditve Film pod zvezdami, nanj privabiti še več tujih obiskovalcev in v času prireditve Grajski grič razbremeniti stoječega prometa;
- muzejsko-razstavni program: celovito in kakovostno predstaviti premično in nepremično kulturno dediščino, krepiti prepoznavnost programa tudi zaradi njegove pedagoške vrednosti ter povečati število domačih in tujih obiskovalcev;
- Hostel Celica: z vzpostavitvijo dolgoročnih partnerskih sodelovanj in umestitvijo lastnih vsebin ohraniti status odprtega prostora umetniškega ustvarjanja in prostora izmenjave znanj ter postati prostor, kjer se predstavljajo mladi ustvarjalci, in k obisku programa privabiti stanovalce v hostlu.

a. Glasbeni program

Eden izmed dolgoročnih ciljev Ljubljanskega gradu je zagotoviti kontinuirano izvedbo kakovostnih glasbenih vsebin in s profiliranim programom ohraniti prepoznavnost Ljubljanskega gradu kot prizorišča za tovrstni program. V tem obdobju smo že šesto leto zapored izvajali koncertne večere Jazz Cluba Ljubljanski grad, vsak petek od januarja do aprila in od septembra do decembra. V začetku junija smo izvedli festival sodobne avtorske in etno glasbe Godibodi, konec junija smo v sodelovanju z Imago Sloveniae priredili koncert Stanford Jazz Orchestra (ZDA) s posebnim gostom, trobentačem

Waynom Bergeronom, ki je eden izmed najbolj iskanih glasbenikov na svetu, avgusta pa smo poletje zaključili z izvedbo PikniKoncerta v Obrambnem jarku.

Kratke predstavitev izvedenih prireditev:

Jazz Club Ljubljanski grad (vsak konec tedna od januarja do aprila in od septembra do decembra 2023), Skalna dvorana

V letu 2023 smo začeli že sedmo sezono koncertov v sklopu Jazz Cluba Ljubljanski grad. Koncertni večeri ob izbrani pijači in v sproščenem klubskem vzdušju v letu 2023 so pritegnili številne glasbene sladokusce različnih generacij, saj v klubu redno nastopajo priznani slovenski in tuji glasbeniki. Svojevrsten prostor Skalne dvorane na Ljubljanskem gradu so vsak petek polnili zvoki jazza, rocka, soula, bluesa, hip hopa idr. Razveseljuje dejstvo, da je bilo od 33 izvedenih večerov kar devet razprodanih.

Program izvedenih koncertov Jazz Cluba Ljubljanski grad:

- 6. 1.: **The Tree man band** (indie rock);
- 13. 1.: **Las Cuerdas** (latin);
- 20. 1.: **Lenart Krečič: Home run** (jazz);
- 27. 1.: **Severa Gjurin z zasedbo** (pop/jazz);
- 3. 2.: **Divjak-Ružič trio** (jazz);
- 10. 2.: **Skova in Skovani** (hip hop);
- 17. 2.: **The Authentics** (Jamaica Ska);
- 24. 2.: **Jure Pukl : NEMESIS** (jazz);
- 3. 3.: **Fed Horses** (indie rock);
- 10. 3.: **ViP BAND feat. Karin Zemljič & David Matiči** (soul/pop);
- 17. 3.: **Maj Kavšek kvartet** (jazz);
- 24. 3.: **Blaž Vrbič & Big Band Grosuplje: Tribute to Frank Sinatra** (jazz/evergreen);
- 31.3.: **Milan Stanisavljevič Quintet** (jazz);
- 7. 4.: **Tadej Kampl: Live in the Moment!** (jazz);
- 14. 4.: **Hellcats** (rock/metal);
- 21. 4.: **Lucky** (jungle/pop/fusion);
- 28.4.: **The Dreams** (southern rock/blues);
- 15. 9.: **Bob Dylan Tribute: Michael Weiskopf & The Complete Unknowns** (folk/rock);
- 22. 9.: **Emkej** (hip hop);

- 29. 9.: **Wiyaala** (afro beat);
- 6. 10.: **Drumbooty** (new soul/fusion);
- 13. 10.: **Ratko Zjaca Quartet** (jazz);
- 20. 10.: **Pantaloons + Tygroom: Jazz Exchange 2023** (balkan/hip hop/fusion);
- 27. 10.: **Marina Martensson feat. SaGaDuDaB** (folk/pop/soul);
- 3. 11.: **Marko Črnčec trio: glasba Mojmirja Sepeta** (jazz/pop);
- 10. 11.: **KiNG FOO** (pop/rock);
- 17. 11.: **Denise Dantas Quintet** (brazil);
- 24. 11.: **Peter Lovšin in Skalarji** (rock/zydeco);
- 1. 12.: **Balladero** (novi šanson);
- 8. 12.: **Igor Lumpert: Blues & Balads** (jazz);
- 15. 12.: **Leni Kravac** (alter turbo folk);
- 22. 12. **The Doors 2.0** (rock);
- 29. 12. **Prismojeni profesorji bluesa** (rock/blues).

Festival Godibodi (1.–3. 6. 2023), Hribarjeva dvorana

Festival sodobne avtorske in etno glasbe Godibodi je že od leta 2008, od svoje prve izvedbe, sopomenka za kakovostno glasbo in za celovito koncertno doživetje ter je vseskozi odpiral prostor sveži in še ne uveljavljeni slovenski glasbi. Edinstven glasbeni projekt je v minulih šestih letih delovanja pod taktirko Janeza Dovča, vsestranskega glasbenika in umetniškega vodje festivala, in v produkciji Ljubljanskega gradu povezal številne vrhunske slovenske glasbenike. V letu 2023 je 16. izvedba festivala potekala v prvih junijskih dneh s koncerti naslednjih zasedb: Vsa in Kristijan Krajncan, Barfolk, Ędna, Vudlenderji, Jani Hace z gosti, Leopold I. in Drügi.

Stanford Jazz Orchestra z gostom Waynom Bergeronom (30. 6. 2023), Grajsko dvorišče

Stanford Jazz Orchestra je največji jazzovski sestav Univerze Stanford, ene najprestižnejših univerz na svetu, ki je med drugim zagnala projekt, ki ga danes poznamo pod imenom Silicon Valley. Med svoje diplomante šteje direktorje drugih prestižnih ameriških univerz, znanstvenike, igralke in igralce ter seveda glasbenike. Na festivalih in gostovanjih po svetu izvaja raznolik nabor sodobnih skladb in zimzelenih pesmi iz standardnega jazzovskega repertoarja. Sodeluje le z najimenoitnejšimi gosti, kot so Jon Faddis, Louie Bellson, Bob Mintzer, Wycliffe Gordon, Ingrid Jensen, Jimmy Heath. Tokrat je bil orkester na evropski turneji s trobentačem Waynom Bergeronom. Koncert na Grajskem dvorišču je bil izveden v sklopu sodelovanja z ustanovo Imago Sloveniae.

PikniKoncert (9. in 10. 8. 2023), Obrambni jarek

PikniKoncert je drugačna oblika preživljanja prostega časa, saj ponuja kakovostno kulturno doživetje v prepletu s sproščenim druženjem in ekološko ozaveščenostjo. Po uspešnih festivalskih poletjih v parku Tivoli smo letos v sodelovanju s Hišo otrok in umetnosti organizirali koncert na Grajski planoti, natančneje v Obrambnem jarku za obzidjem Ljubljanskega gradu. Ob poslušanju zasedb Fed Horses in Čedahuči so se obiskovalci lahko popoldne umaknili pred poletno vročino, se odpravili v zavetje grajske narave nad mestom, razgrnili odejo za piknik in se sprostili ob poslušanju brezplačnega koncerta. Koncert zasedbe Noreia je žal odpadel zaradi izrednih vremenskih razmer.

V letu 2023 smo na področju glasbenega programa pripravili 42 prireditev, ki se jih je skupno udeležilo 5110 obiskovalcev.

Kriterij uspešnosti: Z izvedbo kakovostnega glasbenega programa smo dosegli namen, saj Ljubljanski grad ostaja prepoznaven ponudnik tovrstnih vsebin v mestu, kar dokazujeta visoka raven nastopajočih in hvaležen odziv občinstva.

Kriterij učinkovitosti: Finančni vložki, potrebni za izpeljavo programa, se ne razlikujejo od vložkov za primerljive projekte, ki jih lahko obiščemo drugod v mestu. Vložek se z vstopninami ne povrne, tudi zaradi omejenih zmogljivosti prireditvenih prostorov, vendar to ni namen programa; njegov poglavitni cilj je namreč poslušalcem ponuditi kakovostne glasbene prireditve.

Kriterij primernosti: Sama pojavnost gradu skozi stoletja in njegov simbolni pomen za mesto terjata odgovoren odnos do njegovih danosti. Glasba, ki jo ponujamo, je izbrana, raznolika in izvedena na visoki kakovostni ravni ter nagovarja široko občinstvo.

Kriterij dostopnosti: V želji, da bi tovrstno glasbo približali čim širšemu krogu ljubiteljev, smo cene vstopnic določili tako, da so dostopne ciljnemu občinstvu, vanjo pa smo vključili še prevoz s tirno vzpenjačo.

b. Likovno-galerijski program

V letu 2023 smo izvedli vse likovne razstave, ki smo jih predvideli v sklopu Programa dela, sprememba se je zgodila zgolj pri načrtovani razstavi Kamile Volčanšek, ki smo jo naknadno zamenjali z razstavo Silvestra Plotajsa Sicoeja. Vse razstave so bile pripravljene v skladu z

usmeritvami zavoda – likovno kakovostne, vizualno privlačne in obenem razumljive kar najširšemu spektru obiskovalcev. S tovrstnimi razstavami Ljubljanski grad nadaljuje svojo predstavitev kot širši javnosti prepoznavno in referenčno razstavišče v Mestni občini Ljubljana, v Sloveniji in v svetu.

V letu 2023 smo med drugim nadaljevali nekatera tesna sodelovanja iz preteklih let: v sodelovanju z Muzejem novejšje in sodobne zgodovine Slovenije smo na ogled postavili fotografsko razstavo, ki je bila posvečena potem srečevanj v Ljubljani v 20. stoletju. Prav tako smo pripravili dve razstavi v sodelovanju z Društvom likovnih umetnikov Ljubljana, in sicer prostorsko postavitev umetnice Zore Stančič ter zgoraj omenjeno slikarsko razstavo Silvestra Plotajsa Sicoeja. V Peterokotnem stolpu smo pripravili razstavo oblikovanja z naslovom *Teja Ideja: Nariši mi Ljubljano*. V poletnem času smo v Palaciju in Stanovski dvorani razstavljali fotografije osebnosti, ki jih je ustvaril fotograf hrvaškega rodu Jadran Lazić – pripravili smo jo v sodelovanju z Galerijo Fotografijo. V jesenskem času sta bili v Peterokotnem stolpu postavljeni naslednji razstavi: prostorska postavitev/zvočna instalacija Kronolit in dobrodelna razstava Unicefa, v Galeriji »S« pa skupinska fotografska razstava Varuhinje rek, ki je ozaveščala in spodbujala obiskovalce o pomembnosti zaščite naravnih in človeških okolij ter celinskih voda.

Predstavitev posameznih razstav po prostorih

Palacij in Stanovska dvorana

Jadran Lazić – Na rdeči preprogi, fotografska razstava (30. 6.–1. 9. 2023)

Jadran Lazić, prvi takoimenovani jugoslovanski paparac, je začel kariero leta 1971 s fotografiranjem Hajduka v rojstnem Splitu in nadaljeval s Charlotte Rampling v Parizu. Svetovno slavo je dosegel, ko mu je na pogrebu sovjetskega predsednika Brežnjeva kljub zastraženemu dostopu uspelo narediti fotografijo pokojnika od blizu, ki jo je Newsweek izbral za fotografijo leta. Lahko rečemo, da ni hollywoodske zvezde in slavne osebe 70. in 80. let prejšnjega stoletja, ki je ni ujel Lazićev objektiv, od jugoslovanskih Dina Dvornika, Miše Kovaća, Suzane Mančić, Dražena Petrovića in mnogih drugih do Jodie Foster, ki jo je kot najstnico pripeljal celo na Hvar, Gillian Anderson, Sylvestra Stallona, Romana Polanskega, Roberta De Nira, Jamieja Foxxa, Abuja Abasa, Johnnyja Deppa, Jean-Clauda Van Damma, Elizabeth Taylor, Davida Bowieja, Biance Jagger, Kirka Douglasa, Sigourney Weaver, Jacka Nicholsona, Carla Pontija, Sofie Loren, Marlona Branda, Richarda Gera ... in še številne druge. Izvrstne fotografije na razstavi so podkrepili Lazićevi zapisi, ki ob vsakem posnetku

odstirajo zanimive zgodbe iz zaodrja. Razstavo si je ogledalo 35.261 obiskovalcev Ljubljanskega gradu.

Razstavo smo pripravili v sodelovanju z Galerijo Fotografija.

Kustosinja razstave: Barbara Čeferin

Galerija »S«

Poti srečevanja, fotografska razstava (16. 2.–4. 6. 2023)

Družabni vidik človekovega bivanja so tako namerna kot naključna srečanja, ki se zgodijo v profanih kotičkih nekega prostora. Javni prostor je dostopen vsem, v njem pa potekajo različni družbeni procesi. Je neločljiva celota dvosmernega procesa med obema komponentama: javnim, kar predstavljajo ljudje, in prostorom, ki je kraj. Naš vtis o mestu in kakovosti bivanja v njem je velikokrat odraz kakovosti javnega prostora, ki ga mesto ponuja. Prispeva k ugledu mest zaradi živahnosti in primernosti za bivanje ter k dobremu počutju mestnih prebivalcev. Z arhitekturnega vidika je bil ustvarjen z namenom druženja. Je okolje, v katerem prihaja do interakcije med ljudmi ter do naključne in nenaključne komunikacije. V široki zakladnici fotografskih zbirk Muzeja novejše in sodobne zgodovine Slovenije je bil za razstavo narejen izbor izraženih žanrskih motivov srečanj, ki so s prikrito simboliko odstirali kulturno ozračje okoliščin njihovega nastanka.

Razstavo smo pripravili v sodelovanju z Muzejem novejše in sodobne zgodovine Slovenije.

Kustos razstave: Domen Kaučič, Muzej novejše in sodobne zgodovine Slovenije

Silvester Plotajs Sicoe: Zen v punk naravi, slikarska razstava (8. 6.–10. 9. 2023)

Sicoe je velikodušen slikar, navdušen pripovedovalec, ki prepoznava vsebinske zagate sodobne umetnosti, zato se rad poigra z gledalcem in slike opremi z napisi, pravzaprav parolami, gesli, kratkimi aforizmi, lastno poezijo, skratka z naslikano besedo in stavki, ki jih lahko beremo in gledamo hkrati. Vsaka izmed njegovih slik nosi reference na popularno kulturo, zgodovino filma, literature in likovne umetnosti. S slikami na razstavi v Galeriji »S« je odgovarjal na kontekstualno izpraznjenost in monokromatičnost sodobnih vizualnih konceptov našega prostora, ki je v skladu z njegovo umetniško naravo.

Razstavo smo pripravili v sodelovanju z Društvom likovnih umetnikov Ljubljana.

Kurator razstave: Božidar Zrinski

Ciril Horjak: Selekcija, razstava časopisnih ilustracij (14. 9.–5. 11. 2023)

Naslov razstave meri na izbor, ki je najbolje preстал preizkus časa. Vse risbe so opremljene s kratkim povzetkom konteksta. Ciril Horjak vsak teden nariše vsaj dve risbi za časnik Večer. V 16 letih jih je nekaj čez 1600. Vsak teden jim posveti en dan in eno noč. Številne ilustrirajo lokalne težave v severovzhodni Sloveniji. Nekatere pa imajo zgradbo, znake in likovno moč, da delujejo tudi zunaj svojega časa in konteksta. Njihova kakovost se izostri s časovno distanco. Horjak, ki se včasih podpiše tudi s psevdonimom dr. Horowitz, je na Ljubljanskem gradu razstavljal manj kot dva odstotka svojega opusa. Za leto 2023 je prejel nagrado Prešernovega sklada na področju stripa.

Kustos razstave: Jure Stojan

Varuhinje rek, skupinska fotografska razstava (9. 11. 2023–11. 2. 2024)

Varuhinje rek je potujoča, skupinska fotografska razstava, ki med seboj povezuje slovenske fotografe, okoljevarstvene in naravovarstvene strokovnjake, aktiviste, umetnike, ljubitelje umetnosti in narave, novinarje in vse druge predstavnike civilne družbe ter lokalnih skupnosti. Razstavo zaznamujeta dva osrednja motiva: slovenske reke in ženske (varuhinje), njen namen pa je spodbujanje zaščite naravnih in človeških okolij, predvsem celinskih voda, ter trajnostnega razvoja in zdravega načina življenja v sobivanju z naravo. Razstava sporoča, da je lahko vsaka ženska varuhinja rek oziroma preneseno širše: vsakdo od nas je lahko zaščitnik narave. Razstava, ki je doslej prepotovala že vso Slovenijo, od Goriškega do Kanala ob Soči, je v tem pogledu platforma za spoznavanje in povezovanje različnih okoljevarstvenih pobud, stroke in javnosti pri skupnih prizadevanjih za boljšo prihodnost. Ta zgodba zadeva vse nas, tudi tiste, ki se še niso rodili.

Avtorice in avtorji fotografij: Arne Hodalič, Katja Bidovec, Meta Krese, Barbara Čeferin, Uroš Abram, Matjaž Krivic, Manca Juvan, Borut Krajnc, Borut Peterlin, Tereza Kozinc, Katja Jemec, Ajda Zupan, Peter Gedei, Matic Zorman, Boštjan Selinšek, Nika Hölcl Praper, Stojan Spetič, Vedran Tomšić, Matej Pušnik, Ana Šuligoj, Metod Blejec, Božidar Flajšman in Klemen Skubic.

Varuhinje: Gaja Brecelj, Sonja Bezjak, Tamara Tomanić, Nika Solce, Lučka Kajfež Bogataj, Mateja Sattler, Anastazija Makorič Bavčar, Slavka Bavdaž, Marjana Hönigsfeld Adamič, Tejka Pezdirc, Lučka Peterlin, Suzana Kobal, Teja Strajnar, Neja Čušin, Ingrid Čušin, Silva Čušin, Špela Borko, Hana B. Kokot, Manja Županič, Alenka Čas, Zarja Rojc, Zarja Bergoč, Lana Počkaj, Neža Primc,

Hana Barak, Luen Hajmerle, Ela Primc, Svetlana Slapšak, Andreja Slavič, Nataša Dominko, Jana Kolman, Urška Kovač Mrak, Romina Pleško in Špela Kaplja.

Razstavo smo pripravili v sodelovanju s KUD Center 21.

Kustosinja razstave: Tereza Kozinc

Peterokotni stolp

Zora Stančič: Življenje v stolpu (19. 1.–4. 5. 2023)

Delo Zore Stančič je polno življenja. Globoko zavezano grafiki kot svojemu osnovnemu horizontu pogosto deluje kot zelo neposredna refleksija življenja v njegovih omejitvah, krhkosti, napakah, njegovem zunaj in znotraj. Grafika se naravnost podaja tem preokupacijam, saj je njen proces pogosto podoben delu kirurga, ki zarezuje v opno, ki ločuje spodaj in zgoraj, »znotraj« življenja od njegovega »zunaj«, v to tanko membrano, ki nam mora zagotavljati integriteto, celost, v distinkciji od neobvladljive zunanjsčine, na katero smo nujno napoteni. Podobno je z umetnostjo, vedno razpeto med navdušenjem nad življenjem in potrebo, da ga formalno zgosti v določeni presežni izkušnji, ki bo njegov smisel toliko jasneje in odločneje artikulirala. Razpeto med svojo vdanostjo množici dražljajev, družbenih in kulturnih izkušenj, in potrebo, da si od nje – vendar hkrati v razmerju do nje – zagotovi določen prostor svobode, določen odmik, ki je bistven za oblikovanje perspektive.

Razstava je bila pripravljena v sodelovanju z Društvom likovnih umetnikov Ljubljane.

Kurator razstave: Vladimir Vidmar.

Teja Ideja: Nariši mi Ljubljano, razstava oblikovanja (18. 5.–24. 9. 2023)

Grafično oblikovanje je v svojih skritih mrežah močno povezano z arhitekturo in ni naključje, da se je prvo institucionalno izobraževanje na področju oblikovanja izvajalo prav na Fakulteti za arhitekturo. Vertikale, horizontale, ploskve, oblike, mreže, odprtine za podobe, dragocene vinjete kot štukature, reliefne kiparske dopolnitve prostorskega volumna ... Tako kot vsaka arhitektura gradi odnose, tako z reproduciranjem podob, tiskanih na najrazličnejših nosilcih, gradimo povezave tudi z oblikovanjem in posredovanjem likovnih sporočil v najrazličnejše smeri, prostore, kraje. Prav različne smeri organizacije so temelj dramaturgije prostora, ki ga gradi Teja Ideja. Z rabo in interpretacijo arhitekturnih spomenikov v prestolnici v svojem delu nekako gradi most s pionirji grafičnega oblikovanja pri nas in obuja Ljubljano, ki je ljubljena.

Kurator razstave: Boris Beja

Jata C: Kronolit, Večmedijska postavitve/Zvočna instalacija (28. 9.–26. 11. 2023)

Bioakustična skupina Jata C je v delu Kronolit, sestavljenem iz kompleksne večkanalne zvočne kompozicije in instalacije kamnitih plošč, raziskovala zvočnost in časovne razsežnosti kamnitih struktur ter njihovo trajnost in soodvisnost s človekom. Zvočne materiale za kompozicijo so umetniki pridobili s pomočjo terenskih posnetkov različnih lokacij in kamnolomov. Instalacija kot senzorni podaljšek človeških tipal pa je bila kamnit instrument, s katerim kompozicijo in same vibracije kamna prek transducerjev v povratni zanki vračajo v njegovo materialnost. V obdobju produkcije dela so umetniki sodelovali z znanstveniki s področja mikropaleontologije, geologije in fizike.

Člani kolektiva Jata C člani: beepblip, OR poiesis, Boštjan Perovšek, Bojana Šaljić Podešva, Brane Zorman

Razstavo smo pripravili v sodelovanju s Produkcijo Cona.

UNICEF-ove punčke iz cunj že 20 let širijo ljubezen, dobrodelna razstava (30. 11.–30. 12. 2023)

Unicefove punčke iz cunj so unikatne ročno izdelane umetnine, ki v sebi nosijo številne zgodbe prostovoljk, ki jih ustvarjajo. Vsaki punčki ali fantku je podarjenih veliko ur ljubezni, truda, spominov in lepih želja. Nekatere prostovoljke niso imele svoje punčke, s katero bi se v otroštvu igrala, zato jih danes še toliko bolj goreče šivajo, da bi z njimi pomagale drugim otrokom. Na praznični razstavi so se punčkam Unicefovih prostovoljk pridružile še kreacije študentov Fakultete za dizajn. Njihove punčke in fantki so nastali v okviru projekta Bodi ustvarjalen, bodi humanitaren; jaz = Junak prihodnosti, z veliko mero ustvarjalnosti, trajnosti in empatije. V času trajanja razstave je bilo posvojenih 454 punčk, kar je največ v primerjavi z razstavami preteklih let.

Razstavo smo pripravili v sodelovanju s Slovensko fundacijo UNICEF.

V letu 2023 smo v sklopu likovno-galerijskega programa postavili devet razstav (eno prostorsko postavitve, eno večmedijsko postavitve/zvočno instalacijo, eno oblikovalsko, eno slikarsko, tri fotografske, eno dobrodelno ter eno razstavo časopisnih ilustracij). Število obiskovalcev razstav je brez primerne tehnologije nemogoče oceniti, plačljivo razstavo Jadran Lazić: Na rdeči preprogi je obiskalo 35.261 oseb.

Kriterij uspešnosti: V obravnavanem obdobju so bile izvedene razstave, ki so bile zastavljene v programu dela s ciljem, da so vizualno privlačne in prilagojene strukturi siceršnjih grajskih obiskovalcev. Programski sklop ocenjujemo kot uspešen, ker je bil izveden v sodelovanju s strokovno usposobljenimi institucijami in posamezniki.

Kriterij učinkovitosti: V zadnjih nekaj letih se je število razstav v letu zmanjšalo v korist kakovosti. Razstave nagovarjajo raznoliko občinstvo, ki je sicer značilno za Ljubljanski grad.

Kriterij primernosti: Odziv umetnikov, institucij ter domačih in tujih obiskovalcev na razstave, ki so postavljene v različnih grajskih prostorih, je večinoma pohvalen ter pomeni dopolnitev in dodano vrednost ponudbe Ljubljanskega gradu.

Kriterij dostopnosti: Obisk večine razstav je brezplačen. Pri plačljivih razstavah pa višino vstopnine določimo tako, da so te dostopne širšemu krogu obiskovalcev ali pa je ta že vključena v splošno grajsko vstopnico.

c. Uprizoritveni program

V začetku leta smo ponovili tri od štirih lutkovno-pripovednih prireditev pod naslovom *Friderikovi pravljичni dopoldnevi: Ljudskosnedke*, ki so bili prvič uprizorjeni leta 2022 ter so nastali v režiji Ljubljanskega gradu. Na igriv in zabaven način sta tako izkušen pripovedovalec Žiga Bunič ter animatorka lutk Vanja Kretič z otroki delila znane in manj znane slovenske ljudske pravljice, ki pripovedujejo o hrani. Četrty dogodek, smo namesto v cikel Ljudskosnedk vključili v pedagoški program pod naslovom *Friderik, povej mi zgodbo!*. Tudi v letu 2023 smo se povezovali z uveljavljenimi zunanjimi izvajalci, tako smo gostili Pripovedno gledališče gdč. Bazilike ter njegovo predstavo *Ves svet je marmelada*. V režiji Ljubljanskega gradu pa je bila narejena nova predstava v okviru tradicionalnega dogodka *Lov na pirhe* z naslovom *Velikonočni zajček*.

Dvakrat smo ponovili predstavo *Friderik, grajska podgana*, ki je bila v obeh terminih razprodana, kar kaže na veliko zanimanje po tovrstnih Friderikovih uprizoritvah. S predstavo smo potovali tudi v Velenje, kjer smo gostovali na Pikinem festivalu. Z namenom postavitve nove kakovostne lutkovne predstave z zimsko tematiko in s Friderikom v glavni vlogi, je nastala predstava *Friderik čaka Zimo*, ki smo jo pripravili z režiserko Ireno Rajh. Ker je bila predstava načrtovana v decembru, smo vse uprizoritve predstave zaključili z obiskom in pozdravnim nagovorom Dedka Mraza.

Poleg otroških uprizoritev so del naše ponudbe tudi programi, ki so namenjeni odraslemu občinstvu. Humorne pogovorne večere z naslovom *Glave na gradu* sta Boštjan Gorenc - Pižama in Anže Tomić, skupaj z gostoma, pripravila zabavna večera na temo *Dvorni norčki* in *Ivan Tavčar*.

Predstavitve posameznih uprizoritev:

Friderikovi pravljичni dopoldnevi: Ljudskosnedke

V glavni vlogi nastopata popotnik Žiga in lutka Friderik, grajska podgana. Z nami sta delila številne zanimive in poučne zgodbe o hrani, ki jih je za ta namen izbrala uveljavljena pripovedovalka Irena Cerar. Žiga je dogajanje še dodatno popestril s pripovedmi o doživetjih s svojih popotovanj, Friderik pa z vragolijami in lumparijami, za katere mu nikoli ne zmanjka novih domislic. Sklop predstav je bil prvič uprizorjen leta 2022.

Izvedeni termini:

- 19. 2. 2023: *Začimbe in zeli za okusne jedi,*
- 5. 3. 2023: *Zdravilni sadež,*
- 2. 4. 2023: *Več soli kot pameti.*

Velikonočni zajček, lutkovno pripovedna predstava v sklopu dogodka Lov na pirhe, 8. 4. 2023

V okviru tradicionalnega dogodka Lov na pirhe smo v režiji Ljubljanskega gradu pripravili novo predstavo s Friderikom. Tudi tokrat je bila namenjena spoznavanju praznikov ter šeg in navad: Friderik med skrivanjem pirhov na Grajskem griču najde zajca in prepričan je, da je našel pravega velikonočnega zajčka. Razplet je prav zanimiv.

Ves svet je marmelada, Pripovedno gledališče gdč. Bazilike, 4 +, 18. 4. 2023

Gospodična Bazilika potuje po svetu in nabira sveže zgodbe, po spletu naključij se znajde v pravljичnem svetu, ki ga je zapisal Peter Svetina v zgodbi *Debela pekovka*. Predstava je nastala v koprodukciji Hiše otrok in umetnosti konec leta 2021, njen nastanek je podprl MOL – oddelek za kulturo.

Friderik, grajska podgana, lutkovna predstava, 3+

Lutkovna predstava je nastala po prigodah, zapisanih v Friderikovi prvi slikanici *Friderik, grajska podgana*. Na igriv in zabaven način namiznega lutkovnega gledališča otroci v predstavi spoznajo

zgodovino gradu in mesta, pomembne dogodke, ki so se pripetili, ter pomembne osebnosti, ki so povezane z zgodovino gradu.

Zgodba: Barbara Brodnik, režija: Irena Rajh in Anže Virant, premiera: 3. 10. 2020.

Izvedeni termini:

- v Grajskem gledališču: 18. 11. in 26. 11. 2023;
- gostovanje: Pikin Festival Velenje, 13. 9. 2023.

Friderik čaka Zimo in pozdrav Dedka Mraza, lutkovna predstava, 3+

Nova predstava je bila umeščena v Hribarjevo dvorano in bila v vseh terminih zelo dobro obiskana. V lutkovni predstavi je na prvi zimski dan Grajski grič še vedno zelen, zima zamuja, Friderik pa je nestrpen, saj bi se rad sankal, kepal, postavljajl snežake in počel še marsikaj zanimivega. Skupaj s prijateljem poiščeta Zimo na Ljubljanskem gradu. Pri tem se naučita, zakaj iz vode nastane led in kako pripraviti slastne snežne kepe. S papirnatimi snežinkami sta si okrasila grajska okna in prižgala novoletne lučke, da bi Zima lahko našla pot na Grajski grič. Predstavo v paketu z obiskom Dedka Mraza smo v prazničnem času izvajali tudi za zaključene skupine.

Scenarij, dramaturgija in režija: Irena Rajh, premiera: 9. 12. 2023.

Izvedeni termini:

- redni: 9., 10., 16. in 17. 12. 2023,
- zaključene skupine: 9. (2x), 13. in 22. 12. 2023.

Glave na gradu, humorna pogovorna večera

Na prvem humornem pogovornem večeru *Grajski norčki* sta Boštjan Gorenc - Pižama in Anže Tomić skupaj z gostom Nikom Škrlecem predstavila, koliko dejanskih dvornih norčkov poznamo ter kako so našo percepcijo oblikovali literarni in filmski liki, ki so nosili norčevske kape. Na drugem, *Ivan Tavčar*, pa sta v goste povabila Aljošo Harlamova, skupaj so odstirali tančice zgodovinskih dejstev, saj Tavčar ni bil samo pisatelj, bil je tudi odvetnik in ljubljanski župan.

Izvedeni termini:

- Glave na gradu: Grajski norčki, 14. 3. 2023;
- Glave na gradu: Ivan Tavčar, 16. 11. 2023.

V sklopu uprizoritvenega programa smo v letu 2023 izvedli 18 prireditev, ki se jih je skupno udeležilo 1265 obiskovalcev.

Kriterij uspešnosti: Predstave, ki so nastale v režiji Ljubljanskega gradu, ocenjujemo za zelo uspešen projekt, kar se kaže tudi v številu prodanih vstopnic.

Kriterij učinkovitosti: Dosežen je bil dolgoročni cilj, da bi obiskovalci prepoznali Ljubljanski grad tudi kot ponudnika tovrstnih kakovostnih vsebin, kamor se z veseljem vračajo.

Kriterij primernosti: Vsebine vseh predstav so skrbno izbrane, hkrati pa skrbimo tudi za njihovo dosledno izvedbo. Na podlagi pozitivnih odzivov obiskovalcev ocenjujemo, da produkcija gledaliških predstav, ki tematsko sovpadajo z grajskimi vsebinami, pomeni dodano vrednost kulturno-umetniškega programa Ljubljanskega gradu.

Kriterij dostopnosti: Ceno vstopnic za vse dogodke smo določili tako, da je konkurenčna glede na preostale ponudnike na trgu.

č. Izobraževalni program

Kulturno-umetniške vsebine oblikujemo z mislijo na ohranjanje nepremične in premične kulturne dediščine. Ker jih želimo na karseda zanimiv način ponuditi domačim in tudi tujim gostom, smo pripravili nov družinski vodnik *Friderik in grajska skrivnost*, v katerem morajo otroci raziskati šest skritih koticov in opraviti Friderikove izzive, da lahko na koncu v Info centru razkrijejo grajsko skrivnost: kaj se je zgodilo z zmajem, ki po legendi prebiva pod Grajsko kapelo, ko se je nekega dne prebudil iz trdnega spanca. Za ilustracije je poskrbel Gorazd Vahen, na voljo pa je ob nakupu družinske vstopnice v slovenskem, angleškem, italijanskem in nemškem jeziku. Premierno smo ga predstavili na Grajskih dnevih v obliki vodstva za otroke.

V tem letu smo kot novost uvedli mladinski likovni program na temo stripov. Za prvi tovrstni tečaj so si mentorji Ciril Horjak, Ivan Mitrevski in Gorazd Vahen zadali ambiciozni cilj prenosa znanja mladi generaciji bodočih avtoric in avtorjev stripov ter zasnovali program *Grajski striparji*.

Še naprej negujemo slovensko pripovedno izročilo. Dvakrat smo izvedli pravljlični dogodek za otroke *Noč pravljic na gradu*, kjer so otroci v večernih urah, ko se za obiskovalce grajska vrata zaprejo, iskali sledi pravljličnega doživetja ter po uspešni pustolovščini prespali na gradu. Ob koncu leta pa

smo že tretje leto zapored izvedli *Pravljični sprehod po gradu* z Ireno Cerar in Zvezdano Novaković, ki sta družinam pričarali posebno pravljичno doživetje.

V času zimskih počitnic smo izjemoma izvedli Kulturni počitniški teden, kjer so se lahko šolarji udeležili različnih vodstev in predstav. Med poletnimi počitnicami smo ponudili tri termine varstev. Dvakrat smo izvedli *Čarobna bitja, zmaji in pošasti*, kjer smo gostili striparja Cirila Horjaka. Nismo pozabili tudi na legende o zmajih, zato smo teden dni, pod naslovom *Skrivnostno zmajevo izginotje*, posvetili zmaju. Temu mitološkemu bitju, ki je eden izmed najbolj prepoznavnih simbolov mesta Ljubljane in tudi Ljubljanskega gradu, smo namenili jesenske počitnice pod naslovom *Zmajске pustolovske počitnice*.

Odraslim smo tudi v preteklem letu želeli približati vsebine, kjer se skozi poučevanje prepleta ohranjanje rokodelskih in umetniških veščin. Primer dobre prakse je tako *Tečaj kaligrafije*, ki smo ga zaradi velikega interesa v letu 2023 umestili v program že sedmo leto zapored. Tečajniki so se naučili veščine pisanja v eni izmed najbolj razširjenih srednjeveških pisav. V sklopu prazničnih delavnic je bila izvedena *Velikonočna delavnica izdelovanja pirhov*, kjer so se izdelovale prekmurske remenke pod vodstvom rokodelke Eve Tivadar. V prazničnem duhu smo izvedli *Delavnico adventnih venčkov*, na kateri so udeleženci preizkusili ročne spretnosti in si okrasili domače mize s svojim adventnim venčkom.

Nadaljevali smo z doživljajskimi delavnicami v sklopu *Šole zmajeslovja*, ki je primer dobre prakse, saj so bili po sedmih letih vsi termini razprodani. Najbolj prepoznavna obraza delavnic ostajata profesor zmajeslovja in pustolovka, nadgradili pa smo tudi vlogo čarodejke, sestre profesorja zmajeslovja, ki vedno znova poskrbi za številne pripetljaje in zaplete.

V sklopu pedagoškega programa se trudimo, da izobraževalnim ustanovam vsako leto ponudimo novosti in tako poskrbimo za aktualno ponudbo. Še naprej uspešno izvajamo rojstnodnevne programe po gradu in v Zmajevem brlogu, ta je namenjen izključno pedagoškim in izobraževalnim vsebinam. Da bi bili dostopnejši širši javnosti in socialno šibkejšim skupinam, ponujamo brezplačen program in dan odprtih vrat za Prešernov dan, *Ta veseli dan kulture*, predstavimo se tudi na Festivalu Bobri.

Predstavitve izvedenih programov in prireditve:

Friderik in grajska skrivnost, družinski vodnik

Novi družinski vodnik ponuja dinamično raziskovanje grajske preteklosti in kulturnih vsebin na Ljubljanskem gradu in je vključen v ceno družinske vstopnice. Natisnjen je v slovenskem, angleškem, nemškem in italijanskem jeziku. Najslavnejši prebivalec gradu, podgana Friderik, je za družine pripravil šest izzivov, s katerimi se na koncu na interaktivni napravi v Info centru razkrije, kaj se je zgodilo nekega zimskega dne z zmajem, ki po legendi spi pod Grajsko kapelo. Družinski vodnik je izšel aprila.

Počitniški programi

Med zimskimi počitnicami smo izvedli *Friderikov počitniški kulturni teden*, kjer so lahko šolarji obiskali različna vodstva in predstave. Velik del časa pa so otroci preživeli v okolici Ljubljanskega gradu in v grajskem gozdu med poletnimi počitnicami, kjer so bili deležni številnih iger, preizkusov in gozdnih norčij. V dveh terminih smo gostili striparja Cirila Horjaka, pod čigar mentorstvom so otroci ustvarili plakat stripovskega junaka, teden poletnega počitniškega varstva pa smo namenili tudi zmajem. Temo zmajev smo ponovno obudili v času jesenskih počitnic in jo povezali z izročilom ljubljanskega zmaja, ki varuje grad in mesto Ljubljana pod njim.

Izvedeni termini počitniških programov:

- zimske počitnice – *Friderikov počitniško kulturni teden*, 6+, 6.–10. 2. 2023 (od 11.00 do 14.00);
- poletno počitniško varstvo – *Stripovski junaki*, 6+, 3.–7. 7. in 31. 7.–4. 8. 2023 (od 7.30 do 16.30);
- poletno počitniško varstvo – *Skrivnostno zmajevo izginotje*, 6+, 24.–28. 7. 2023 (od 7.30 do 16.30);
- jesenske počitniške delavnice – *Zmajске pustolovske počitnice*, 6+, 2. in 3. 4. 11. 2023 (od 10.30 do 13.30).

Tečaji in rokodelske delavnice

Tečaj kaligrafije

V sodelovanju z Mirom Knezom, izkušenim grajskim pisarjem, smo za ljubitelje lepopisja različnih starosti v letu 2023 organizirali dva sklopa tečajev kaligrafije v štirih terminih. Udeleženci so lahko izbirali med štirimi različnimi pisavami. Poučili so se o osnovnih potezah izbrane pisave ter njenih elementih, malih in velikih črkah, številkah in ločilih, ter ustvarili prvi kaligrafski izdelek, na koncu pa so prejeli še priznanje za uspešno opravljen tečaj.

Izvedeni termini:

- 10., 17., 24. in 31. 1. 2023;
- 7., 14., 21. in 28. 11. 2023.

Velikonočna delavnica izdelovanja pirhov, 4. 4. 2023

Izvedli smo delavnico prekmurskih pisank, remenk, z rokodelko Evo Tivadar, ki je prejemnica številnih priznanj in nagrad ter sodeluje na različnih razstavah po Sloveniji in tujini. Udeleženci so spoznali tehniko batik, ki je značilna prekmurska tehnika okraševanja velikonočnih jajc.

Grajski striparji, 23. in 30. 9., 7. in 14. 10. 2023

Stripovski tečaj je potekal pod mentorstvom treh striparjev in ilustratorjev, ki sooblikujejo podobo grajskih vsebin, to so: **Ciril Horjak**, ki z nami že več let soustvarja spremljevalni program, v letu 2022 pa smo z njegovim mentorstvom izvedli dve poletni počitniški varstvi s končno razstavo striparskih plakatov; za likovno prepoznavnost tradicionalnih Grajskih dni in grajskega stripa z naslovom *Dan, ko je izginil Ljubljanski grad*, je zaslužen **Ivan Mitrevski**; **Gorazd Vahen** pa je ilustriral prvo in drugo Friderikovo slikanico.

Delavnica adventnih venčkov, 30. 11. 2023

Na delavnici smo v uvodnem delu govorili o božiču, šegah in navadah v adventnem času ter simboliki, povezani z zimzelenimi venčki. Sledila je delavnica, kjer so si udeleženci v prazničnem vzdušju, ki smo jim ga pričarali, izdelali adventni venček in ga okrasili s štirimi simbolnimi svečami, ki predstavljajo štiri nedelje pred božičem.

Slovensko ljudsko pripovedništvo

Noč pravljic na gradu, pripovedovanje pravljic, 7+, s sobote, 21. januarja, na nedeljo, 21. januarja 2023, in s sobote, 18. marca, na nedeljo, 19. marca 2023.

Dogodek, v sklopu katerega so otroci na gradu prespali, smo izvedli drugo leto zapored. Otroke so skozi zgodbo o skrivnostnem izginotju simbola Tutamore, ki že od nekdaj varuje pred slabimi sanjami, popeljali grajski animatorji. Ko smo uspešno rešili vse namige in našli simbol, smo se počasi odpravili k počitku in prespali v Zmajevem brlogu.

Pravljični sprehod po gradu z Ireno Cerar in Zvezdano Novaković, praznično pravljичno srečanje za družine, 5+, 13. 12. 2023

Obiskovalcem smo omogočili edinstveno doživetje sprehoda po gradu. Z zgodbami in zgodovinskimi drobtinicami nas je po grajskih prostorih popeljala pripovedovalka Irena Cerar, za glasbeno spremljavo pa je poskrbela harfistka, performerka in pevka Zvezdana Novaković.

Doživljajski programi

Šola zmajeslovja so doživljajske delavnice s profesorjem zmajeslovja, pustolovko in sestro profesorja zmajeslovja, čarodejko. Program, ki je namenjen družinam, je v letu 2023 potekal že sedmo leto zapored. Zasnovan je v obliki treh pustolovskih srečanj, v sklopu katerih je čarodejka, profesorjeva sestra, pripravila različne preizkušnje in uganke, pri reševanju izzivov pa sta otrokom pomagala profesor zmajeslovja in pustolovka. Otroci so tako prek različnih izzivov poleg značilnosti različnih zmajev in zgodovine gradu spoznavali tudi skrivnosti in zanimivosti iz sveta narave ter opravili številne poskuse, s katerimi so uspešno opravili zastavljene naloge in rešili vse zapletene uganke.

Izvedeni termini:

- 17. 9. 2023 ob 11.00: *Planet zmajev*;
- 15. 10. 2023 ob 11.00: *Prerokba o pogubi zmajev*;
- 12. 11. 2023 ob 11.00: *Vrhovna čarovnica*.

Kulinarični časovni stroj, doživljajski vodeni ogled po Ljubljanskem gradu, 11. 9. 2022

V letu 2023 smo ponovno izvedli novost iz leta 2022 – doživljajski vodeni ogled, na katerem obiskovalci skupaj z grajskim vodnikom ter nastopi kostumiranih likov odpotujejo skozi šest prelomnih obdobij, ki so zaznamovala zgodovino Ljubljanskega gradu. Na vsaki izmed kulinaričnih časovnih postaj obiskovalce pričaka zgodovinska osebnost, ki jim reprezentativne jedi iz posameznih obdobij v sodobni preobleki grajskih kuharskih chefov (Restavracija Strelec, Grajska vinoteka, Gostilna na Gradu in Grajska kavarna) ter izbrano vinsko spremljavo postreže na način, kot se za določeno obdobje spodobi, hkrati pa поблиže predstavi svoj vsakdan, navade in običaje.

Dnevi odprtih vrat in brezplačni dogodki

Prešernov dan, dan odprtih vrat, 8. 2. 2023

Na osrednji slovenski kulturni praznik je Ljubljanski grad tudi v letu 2023 obiskovalcem ponudil brezplačen ogled kulturnih vsebin. Ob tej priložnosti smo pripravili naslednje brezplačne vodene ogleds: Pridruži se Zmajski družčini, vodeni ogled za otroke, Časovni stroj, Pot na Šance in arhitekt Jože Plečnik, klasično vodstvo po Ljubljanskem gradu, Pridruži se Zmajski družčini, vodeni ogled za otroke.

Festival Bobri, med 25. marcem in 15. aprilom 2023

Osrednja tema petnajstega festivala Bobri je bila Drugi in jaz. V ta namen smo brezplačno izvedli tri programe:

- Samooskrba graščakov, 29. 3. 2023 ob 10.30 (za šole) in ob 16.30 (za izven);
- Umetniška svoboda, 4. 4. 2023 ob 11.00 (za šole) in ob 16.00 (za izven),
- Po poteh cesarja Friderika III. Habsburškega 12. 4. 2023 ob 10.30 (za šole) in ob 16.00 (za izven).

Kulturni bazar, 31. 3. 2023

V Cankarjevem domu v Ljubljani je v letu 2023 potekal že petnajsti Kulturni bazar. Prireditvev je namenjena javnim zavodom in izobraževalnim ustanovam iz celotne Slovenije, na kateri predstavijo svoje delo na področju kulturno-umetnostne vzgoje. Ljubljanski grad je na svoji stojnici predstavljal ponudbo pedagoških programov, ki smo jih pripravili za šolsko leto 2023/2024. Veliko poudarka je bilo tudi na promociji dogodkov za otroke in družine.

Ta veseli dan kulture, dan odprtih vrat, 3. 12. 2023

Ob obletnici rojstva našega največjega slovenskega pesnika Franceta Prešerna, na dan odprtih vrat slovenskih kulturnih ustanov, smo tradicionalno omogočili brezplačen ogled stalnih grajskih vsebin za vse obiskovalce. Kot dodatno ponudbo smo pripravili predstavitev nove slikanice *Friderik, zmaj, cesarica in legionar* ter brezplačne vodene ogleds: *Časovni stroj (dvakrat)*, *Po poteh cesarja Friderika III. Habsburškega*, *Pobeg viteza Erazma in vodeni ogled po Ljubljanskem gradu*.

Programi za praznovanje rojstnih dni

V Zmajevem brlogu uspešno izvajamo rojstnodnevne programe, saj namenski prostor omogoča, da lahko ponudbo popestrimo s pogostitvijo v organizaciji Ljubljanskega gradu.

Tematski programi zabavnega in poučnega praznovanja rojstnega dneva »po grajsko«:

- *Viteško zmagošlavje*: viteški rojstni dan (5+);

- *Zarota grajskega prestola*: princeskin rojstni dan (5+);
- *Izginotje zmajske melodije*: zmajski rojstni dan (5+);
- *Turnirski rojstni dan*: zmajski turnir (4+);
- *Friderik in lov na zaporniško številko*: Friderikov rojstni dan (6+).

V letu 2022 smo v sklopu izobraževalnega programa izvedli 69 prireditev, ki se jih je udeležilo 961 obiskovalcev.

Kriterij uspešnosti: Izobraževalni program v letu 2023 ocenjujemo kot zelo uspešen, kar se kaže v številu prodanih vstopnic in razprodanih dogodkov.

Kriterij učinkovitosti: Glede na odzive obiskovalcev ocenjujemo, da smo v skladu z danimi možnostmi dosegli zastavljene cilje za izvedene programe.

Kriterij primernosti: Ocenjujemo, da so vsebine primerne, saj skrbimo za ohranjanje kulturne dediščine, šeg in navad, starih obrti, slovenskega ljudskega izročila ter izvajamo programe, ki bogatijo otroško domišljijo in so povezani s kulturno dediščino Ljubljanskega gradu. Za programe iz leta v leto narašča zanimanje.

Kriterij dostopnosti: Prizadevamo si, da bi s ponujenimi vsebinami pritegnili vse starostne skupine. Pri plačljivih prireditvah ceno vstopnice določimo tako, da je dostopna širšemu krogu obiskovalcev, zato smo ponudili kar nekaj brezplačnih vsebin in prireditev. Za večjo dostopnost si prizadevamo tudi z udeležbo na različnih festivalih ali dnevih odprtih vrat, kakršni so na primer festival kulturno-umetnostne vzgoje Bobri, Prešernov dan in Ta veseli dan kulture.

d. Tradicionalne prireditve

Tradicionalne prireditve na Ljubljanskem gradu so namenjene širšemu krogu ljudi – tudi naključnim domačim in tujim obiskovalcem. Njihova vsebina večinoma temelji na slovenskih običajih in zgodbah, ki so neposredno ali pa tesno povezani z Ljubljanskim gradom, Ljubljano in Slovenijo.

Kratke predstavitev izvedenih prireditev

Lov na pirhe, 8. 4. 2022

Šega iskanja pirhov je danes razširjena po vsej Evropi, pri nas so nekdam na Gorenjskem otrokom skrivali pirhe na vrtu pod grmovjem in tudi v hlevu. V Ljubljani so poleg pirhov otroci dobili tudi darila in knjige, ki so jih starši skrili po kotih sob v stanovanju, v nekaterih meščanskih družinah pa so otroci dobili darila kar v košarici, ki je bila postavljena na mizi. Da bi ohranili stare šege, tradicionalno pripravljamo lov na pirhe, ki jih okoli gradu in v njegovi okolici skrije Friderik. Iskanju pirhov je sledila lutkovno-pripovedovalska predstava, ki jo vsako leto pripravljamo v lastni režiji.

Jurjevanje, 23. 4. 2023

Jurjevanje na Ljubljanskem gradu ima v Ljubljani zelo dolgo tradicijo. Ljubljjančani so v preteklosti praznik zaznamovali na dva načina: najprej s slovesno mašo v čast sv. Juriju, zavetniku mesta Ljubljane, nato pa s prijetnim druženjem na Ljubljanskem gradu. Da bi ohranili tradicijo, je bila tudi v letu 2023 v sodelovanju z župnijo sv. Jakoba v Ljubljani na Grajskem dvorišču na ta dan sveta maša.

Grajski piskači (v sodelovanju z zavodom Turizem Ljubljana), 3. 6.–30. 9. 2023

Na lesenem podestu, ki je bil speljan okoli Stolpa piskačev (prvič je bil omenjen leta 1544), so grajski piskači vsak dan ob 11. uri zatrobili na tri pozavne in en kornet ter s tem meščanom naznanili, da se bliža 12. ura, tj. ura kosila. Ta običaj je Ljubljanski grad v sodelovanju z javnim zavodom Turizem Ljubljana obudil leta 2010. Tudi v letu 2023 se je projekt izvajal ob sobotah ob 11.30 od junija do septembra.

12. Grajski dnevi, 20. in 21. 5. 2023

Z Grajskimi dnevi se tradicionalno spominjamo pomembnega dneva v zgodovini Ljubljanskega gradu: 16. maja 1905 je takratni ljubljanski župan Ivan Hribar v imenu mesta odkupil trdnjavo od državnih oblasti za 60.200 kron in jo tako rešil pred nadaljnjim propadanjem. V sklopu Grajskih dni smo tako v letu 2023 že dvanajsto leto zapored izvedli pester brezplačen program, primeren za vso družino.

V soboto, 20. maja 2023, smo na Grajskem dvorišču in po grajskih notranjih prostorih gostili grajske norčke, ki so poskrbeli za norčije, ter mogočne čarodeje in iluzioniste, ki so poskrbeli za nepozabne čarovnije. Na glavnem odru na Grajskem dvorišču pa je ves dan potekal pester program glasbenih in gledaliških uprizoritev.

V nedeljo, 21. 5. 2023, smo z viteškimi dvoboji, s plesnimi nastopi v maniri evropskih dvorov iz 14., 15. in 16. stoletja ter s predstavitvijo veččin obrtnikov iz tistega časa pričarali pravo srednjeveško

vzdušje. Poleg viteških turnirjev in praznovanj je bilo v srednjem veku zelo priljubljeno tudi sokolarstvo. Te izjemne in veličastne ujede so tokrat prvič zavlada nebu nad grajskimi zidovi ter pričarale nepozabno doživetje. Na ta dan smo tudi na široko odprli grajska vrata in omogočili obiskovalcem brezplačen ogled Ljubljanskega gradu, tudi Razgledni stolp, Virtualni grad, stalno razstavo Slovenska zgodovina in Lutkovni muzej.

Izveden program po dnevih:

Grajski hokus pokus – grajske norčije s ščepcem čarovnije, 20. 5. 2023 od 9.30 do 18.00

Program na glavnem odru in vodstva:

- 09.30: Zgodbarka pripoveduje: Kako je čarovnica pregnala lovce na zmaje, predstava – Čarovniški blues;
- 10.15: Skoraj najboljši cirkus, predstava – Teater Cizamo;
- 11.00–12.15: Cirkuške delavnice – Teater Cizamo;
- 11.15: Friderik in lov na zaporniško številko, pustolovščina v vreči;
- 12.15: Grajski hokus pokus, predstava – žonglerska skupina Čupakabra;
- 12.30: Friderik in grajska skrivnost, raziskovanje gradu s pomočjo novega družinskega vodnika;
- 12.45: Iluzionistična delavnica – Mak teatar;
- 13.00–15.30: Čarovnik Gandolf na hoduljah – Teater Cizamo;
- 13.15: Friderik in grajska skrivnost, raziskovanje gradu s pomočjo novega družinskega vodnika;
- 14.30: Obuti maček, predstava – Mak teatar;
- 15.15: Čarobna krona, predstava – Arbadakarba;
- 16.00: Coprnije in vragolije, predstava – žonglerska skupina Čupakabra;
- 16.30: Take grajske, magični šov – čarodej Sam Sebastian;
- 17.00: Tajni svet, čarobno zabaven šov – Mak teatar.

Delavnice in spremljevalni program:

- 9.30-18.00: delavnica Mala šola zmajskih čarovnij;
- 9.30-18.00: delavnica Poišči zmaja v sebi;
- 9.30-18.00: delavnica Stekleničke urokov;
- 9.30-18.00: delavnica Jasnovidka;

- 9.30-18.00 Friderikovo kolo sreče;
- 9.30-18.00: delavnica Poslikava obrazov.

Srednjeveški tabor in Dan odprtih vrat, 21. 5. 2023 med 10.00 in 18.00

Program na glavnem odru in vodstva:

- 9.30: Slavnostna otvoritev ter poklon cesarju Frideriku III. Habsburškemu in njegovi ženi Eleonori Portugalski;
- 10.00: Nastop sokolarjev – Sokolarska skupina sv. Bavona;
- 10.45: Trubadurske zgodbe, predstava – žonglerska skupina Čupakabra;
- 11.00: Časovni stroj, vodeni ogled za odrasle v slovenščini in angleščini;
- 11.15: Poslednja bitka – Viteški red sv. Nikole;
- 11.45: Janičar – nastop Kulturnega društva igralska skupina viteza Gašperja Lambergarja;
- 12.15: Viteški turnir – Red kraljevega orla;
- 12.30: Viteška šola – KUD Klati vitez;
- 12.45: Iskanje cekinov – Društvo vitezi otoški;
- 13.00: Časovni stroj, vodeni ogled za odrasle v slovenščini in angleščini;
- 15.00: Kozlovska sodba v Višnji Gori, predstava – Teater Cizamo;
- 15.30: Poslednja bitka – Viteški red sv. Nikole;
- 15.45: Mečevalski dvoboji – Red kraljevega orla;
- 16.00: Grajsko praznovanje – nastop Kulturnega društva igralska skupina viteza Gašperja Lambergarja;
- 16.30: Plesni nastop – KUD Galliarda;
- 16.45: Nastop sokolarjev – Sokolarska skupina sv. Bavona;
- 17.30: Ljubljanske burke, predstava – žonglerska skupina Čupakabra.

Delavnice in spremljevalni program:

- 9.00–18.00: srednjeveški tabor s štirinajstimi srednjeveškimi skupinami in animatorji (več kot 100);
- 9.00–18.00: ustvarjalna delavnica Pričaraj zmajčka.

Zgodba grajske trte

V sklopu prireditev, ki jih sicer izvajamo pod skupno oznako *Zgodba grajske trte*, smo izvedli tri prireditve, in sicer aprila ob obletnici zasaditev Grajskega vinograda, septembra smo opravili trgatev v Grajskem vinogradu, novembra pa smo priredili tradicionalno *Grajsko martinovanje*.

Izvedene prireditve:

- *Dan odprtih vrat grajskega vinograda*, 23. 04. 2023,
- *Trgatev*, 20. 9. 2023,
- *Grajsko martinovanje*, 10. 11. 2023.

Božična sveta maša, 24. 12. 2023

V Grajski kapeli sv. Jurija je na sveti večer potekala božična sveta maša. Vodil jo je vodil msgr. Franci Trstenjak, z glasbo pa so jo obogatili pevci Komornega zbora Megaron.

V letu 2023 smo v sklopu tradicionalnih prireditev izvedli 62 dogodkov, za katere je nemogoče oceniti število obiskovalcev, saj so bili večinoma izvedeni na prostem.

Kriterij uspešnosti: Število prireditev v sklopu tradicionalnih prireditev se je v primerjavi s preteklimi leti nekoliko zmanjšalo, vendar kljub temu še vedno od obiskovalcev dobijo pozitiven odziv. Uspešnost izvedbe je pogojena tudi z vremenskimi razmerami, saj večinoma potekajo na prostem.

Kriterij učinkovitosti: Zaradi brezplačnih vsebin v tem sklopu se finančni vložek ne povrne neposredno z vstopnino, vendar so rezultati dolgoročni, saj prireditve zajamejo raznoliko občinstvo, na katero prenašamo védenje o tradiciji in običajih, povezanih z Ljubljanskim gradom, našim mestom in državo.

Kriterij primernosti: Tradicionalne prireditve praviloma izhajajo iz dediščine Ljubljanskega gradu, Ljubljane in slovenskih običajev, kar se je že v preteklosti pokazalo kot zanimivo, predvsem zaradi pozitivnih odzivov obiskovalcev posameznih prireditev.

Kriterij dostopnosti: Večina prireditev, ki so bile izvedene v tem sklopu, so bile brezplačne, posledično torej široko dostopne.

e. Film

Tradicionalni filmski večeri na Grajskem dvorišču ostajajo eno najbolj priljubljenih in obiskanih poletnih dogajanj v prestolnici in pomemben del njenega kulturnega turizma. Organizatorja *Filma pod zvezdami* sta poleg Javnega zavoda Ljubljanski grad tudi Kinodvor in Mestna občina Ljubljana. V letu 2023 je izvedbo projekta žal močno zaznamovalo slabo vreme, saj je bilo zaradi slabega vremena od prvotno predvidenih 24 projekcij na Grajskem dvorišču izvedenih zgolj 12, nadomestne projekcije so bile naslednji dan v Kinodvoru.

Film pod zvezdami 2023, Grajsko dvorišče, 13. 7.–5. 8. 2023:

- 13. 7.: Otvoritev: **Jezdeca**, predfilm: **Babičino seksualno življenje**;
- 14. 7.: **Trikotnik žalosti**;
- 15. 7.: **Moonage Daydream**;
- 16. 7.: **Duše otoka**;
- 17. 7.: **Lunana: Jak v razredu**;
- 18. 7.: **Živeti**;
- 19. 7.: **Tiho dekle**;
- 20. 7.: premiera: **Oppenheimer**;
- 21. 7.: **Vse povsod naenkrat**;
- 22. 7.: **Dvojna prevara**;
- 23. 7.: **Po soncu**;
- 24. 7.: **Kit**;
- 25. 7.: premiera: **Nostalgija**;
- 26. 7.: **Korzet**;
- 27. 7.: premiera: **Anatomija padca**;
- 28. 7.: **Tár**;
- 29. 7.: **Fabelmanovi**;
- 30. 7.: **Grand Budapest Hotel**;
- 31. 7.: **Ia**;
- 1. 8.: **Osem gora**;
- 2. 8.: predpremier: **Pretekla življenja**;
- 3. 8.: **Vsa ta lepota in prelivanje krvi**;
- 4. 8.: **Zveri**;
- 5. 8.: predpremier: **Asteroid City**.

Leta 2023 smo v sklopu filmskega programa prikazali 12 filmov, med njimi dve predpremiere in eno premiero. Dvanajst projekcij je bilo zaradi slabega vremena odpovedanih. Projekcije si je na Grajskem dvorišču skupno ogledalo 8133 obiskovalcev. Skupaj z obiskovalci nadomestnih projekcij je bilo število obiskovalcev 9662.

Kriterij uspešnosti: Od 24 smo na Grajskem dvorišču prikazali 12 projekcij. Dvanajst projekcij smo zaradi slabe vremenske napovedi odpovedali in nadomestne projekcije izvedli v Kinodvoru.

Kriterij učinkovitosti: Razmerje med vloženimi sredstvi in rezultatom je bilo pozitivno.

Kriterij primernosti: Vsako leto se povpraševanje po filmih, predvajanih na Grajskem dvorišču, povečuje, s tem pa tudi prepoznavnost programa ne samo v prestolnici, ampak tudi širše. Žal pa je bil slab obisk v letu 2023 v primerjavi s preteklimi leti pogojen s slabimi vremenskimi razmerami, na kar žal kot organizator nimamo vpliva.

Kriterij dostopnosti: Filmske projekcije si je na gradu ogledalo 8133 obiskovalcev, v povprečju 677 obiskovalcev na predstavo. Med obiskovalci je bilo opaziti tudi znaten delež tujcev, saj je bila večina filmov v angleškem jeziku s slovenskimi podnapisi.

f. Muzejsko-razstavni program

Muzejsko-razstavni program Ljubljanskega gradu sega na različna področja, a hkrati pomeni zaokroženo celoto, kar obiskovalcem omogoča boljše razumevanje zgodovinskega razvoja gradu ter njegove ožje in širše okolice. Vanj spada sedem stalnih postavitvev. Stalna razstava *Slovenska zgodovina* pregledno in jedrnato predstavi zgodovinski razvoj območja med Alpami in Jadranom, *Virtualni grad* pa se osredotoča na predstavitev zgodovine in razvoja Ljubljanskega gradu. Stalna postavitvev *Kaznilnica* obravnava obdobje, ko je bil Ljubljanski grad preurejen v ustanovo za izvajanje prostostnih kazni, stalna postavitvev *iLjubljana* umešča Grajski grič v kontekst mesta pod njim, stalna postavitvev *Obnova in revitalizacija Ljubljanskega gradu* pa prikazuje obnovo gradu. Lutkovni muzej celostno prikazuje stoletno dediščino in zgodovino lutkarstva na Slovenskem, na razstavi *Grajsko orožje* ob verodostojno rekonstruiranih primerkih spoznamo, kakšno je bilo videti orožje, ki so ga v slovenskem prostoru uporabljali ob koncu srednjega veka. Ljubljanski grad, razstavo *Slovenska zgodovina* in Lutkovni muzej si je mogoče ogledati tudi s sistemom avdiovođenja, ki je na voljo v 14 jezikih.

Muzejsko-razstavni program populariziramo tudi z izvedbo rednega kostumiranega vodenega ogleda *Časovni stroj*, s pustolovsko igro z elementi escape rooma *Grajski pobeg*, z aplikacijo *Modrosti o grajski trti in vinu* ter igrivim družinskima produktom *Friderik in lov na zaporniško številko*, ki ponuja priložnost za raziskovanje Ljubljanskega gradu in Grajskega griča skozi naloge in izzive. V letu 2023 smo izdali nov družinski vodnik.

Izobraževalne ustanove lahko izbirajo med 22 različnimi pedagoškimi programi, ki so namenjeni različnim starostnim skupinam. V nabor programov za šolsko leto 2023/2024 smo kot novost umestili doživljajski vodeni ogled *Le vkup, le vkup uboga gmajna!*, saj je leta 2024 minilo 50 let, odkar je bil ob 500. obletnici kmečkih uporov na Grajskem griču postavljen spomenik upornikov s kmečkim orodjem, delo kiparja Stojana Batiča.

Virtualni grad

Virtualni grad, dvanajstminutni virtualni sprehod po grajski zgodovini, obiskovalcem kratko in strnjeno predstavi celotno zgodovino Ljubljanskega gradu, njegov arhitekturni razvoj in arheološka spoznanja vse od prazgodovine, pozne bronaste dobe, antike, zgodnjega srednjega veka, srednjega veka, novega veka pa do 20. stoletja; ponuja bogato znanje in razmislek o razvoju, namembnosti in kulturni dediščini Ljubljanskega gradu. Avdioposnetek je na voljo v slovenščini in 13 tujih jezikih. V oktobru smo z objavo javnega naročila začeli postopek tehnične in vsebinske prenove Virtualnega gradu, ki se bo zaključil marca 2024 in bo obiskovalcem ponujal še bolj poglobljeno izkušnjo spoznavanja zgodovine Ljubljanskega gradu.

Stalna razstava Kaznilnica

Kaznilnica se s svojo predstavitvijo osredotoča na 19. in začetek 20. stoletja, ko je bil Ljubljanski grad preurejen za potrebe delovanja mestne kaznilnice. Razstava je na ogled v nekdanjih prostorih kaznilniških samic pod dvorano Palacij. Postavitev temelji na prepletu stavbne dediščine samic in vsebin, ki pojasnjujejo vlogo celotnega grajskega poslopja v tem obdobju; sledi konceptu celovite predstavitve zgodovine Ljubljanskega gradu kot neločljivega člena v urbanem razvoju Ljubljane, kompleksa, ki je v stoletjih spreminjal svojo podobo in namembnost. Predstavitev je privlačna predvsem zaradi razstavljenega izvirnega stavbnega pohištva, kronološkega pregleda kaznilniških obdobj in navidezne resničnosti – holograma, ki ga spremlja generirani zvok. Vsebine na razstavi so na voljo v osmih jezikovnih različicah.

Stalna razstava Slovenska zgodovina

Razstava *Slovenska zgodovina* vsebinsko zajema tematsko in geografsko široko območje današnje Slovenije in ima pomembno vlogo, saj obiskovalce usmerja tudi v druge slovenske muzejske ustanove, katerih muzealije jo dopolnjujejo. Gre za temeljit pregled slovenske zgodovine, kulture in etnologije, hkrati pa razstava krepi nacionalno zavest pri domačih obiskovalcih in prepoznavnost Slovenije pri tujih. Vsebina, zanimivo predstavljena multimedijsko, je obiskovalcem na voljo v šestih jezikih (prek sistema avdiovođenja v 14 jezikih), ogled pa je prilagojen tudi gibalno in senzorno oviranim.

Lutkovni muzej

Stalna razstava Lutkovnega muzeja s podnaslovom »Podobe slovenske lutkovne umetnosti, 1910–1990«, ki smo jo odprli 26. maja 2015, celostno prikazuje stoletno dediščino slovenskega lutkarstva. Postavljena je v dveh sklopih. Prvi je namenjen začetkom lutkovne umetnosti na naših tleh in njenemu razvoju do leta 1968, ko je umrl Jože Pengov, prvi ravnatelj Mestnega lutkovnega gledališča Ljubljana, v drugem pa sta prikazana razvoj in modernizacija slovenskega lutkarstva, pri katerih so sodelovali tudi sodobni literarni in likovni ustvarjalci. Stalno postavitev vsebinsko dopolnjujejo eksponati iz sodobnih lutkovnih predstav. Razstava je zasnovana interaktivno. Poleg multimedijskih vsebin so obiskovalcem na voljo lutkovni odri, kjer se lahko preizkusijo v oživljanju marionet ter ročnih in senčnih lutk. Vsebine so na voljo v petih jezikih (prek sistema avdiovođenja v 14 jezikih) in so dostopne tudi gibalno in senzorno oviranim obiskovalcem.

iLjubljana

Ljubljanski grad je ob dvatisoči obletnici ustanovitve rimskega mesta Emona postal bogatejši za novo stalno razstavo *iLjubljana* na Razglednem stolpu, ki obiskovalce vabi k raziskovanju mesta v 4500 letih poselitve. Izjemna strateška lega z dobrimi prometnimi povezavami je omogočala kontinuirano poselitev ožjega središča mesta, posamezni zgodovinski dogodki pa so ga stoletja tudi dodobra preoblikovali. Razstava z vizurami in pogledom na Ljubljano prikazuje glavne poselitvene preseke v njenem razvoju, s posebnim poudarkom na prostorskih danostih in urbanizmu, ter obiskovalce usmerja na posamezne lokacije v mestu. Hkrati dopolnjuje manjkajoči člen stalnih razstav na Ljubljanskem gradu z umestitvijo Grajskega griča v kontekst mesta pod njim.

Obnova in revitalizacija Ljubljanskega gradu

Na stalni postavitvi v Spodnjem lapidariju je predstavljeno fotografsko gradivo, opremljeno z ustreznimi komentarji, ki prikazuje obnovo in revitalizacijo Ljubljanskega gradu. Proces je potekal v

treh fazah: raziskave, obnova in revitalizacija. Gradivo, ki je na ogled, je iz arhivov arhitekturnega biroja Ambient, ki so ga v šestdesetih letih 20. stoletja na javnem razpisu izbrali za projektanta obnove.

Grajsko orožje iz poznega srednjega veka

Na razstavi v pritličju Peterokotnega stolpa lahko obiskovalci ob verodostojno rekonstruiranih primerkih, razstavljenih v Erazmovem stolpu Ljubljanskega gradu, spoznajo, kakšno je bilo videti orožje, ki so ga v slovenskem prostoru uporabljali ob koncu srednjega veka. Postavitve je umeščena na Ljubljanski grad, ki je kot vojaška utrdba dolga stoletja varoval mesto in pokrajino pod seboj. Za njegovim obzidjem je domovala tudi velika orožarna, v kateri so hranili raznovrstno bojno opremo, topništvo, strelivo in druge potrebščine za obrambo dežele. Od te vojaške opreme so se ohranili le skromni ostanki. Vsebine na razstavi so na voljo v štirih jezikovnih različicah.

Kriterij uspešnosti: Zaradi celovite in kakovostne predstavitve premične in nepremične kulturne dediščine ocenjujemo programski sklop kot uspešen.

Kriterij učinkovitosti: Vsebine tega programskega sklopa so dobro obiskane, ogledajo si jih številni posamezniki ter tudi organizirane turistične in šolske skupine.

Kriterij primernosti: Glede na dejstvo, da stalne postavitve na Ljubljanskem gradu predstavljajo široko področje kulturne dediščine in imajo veliko pedagoško vrednost, hkrati pa pomenijo dodano vrednost v celotni kulturni ponudbi, je primernost tega programskega sklopa očitna.

Kriterij dostopnosti: Ocenjujemo, da je muzejsko-razstaveni program med vsemi programskimi sklopi najdostopnejši, saj je obiskovalcem na voljo vse dni v letu. Zajema vse starostne skupine, z izvedbo pedagoških programov, ki se vsebinsko navezujejo na različne teme, pa smo poseben učinek dosegli pri predšolskih in osnovnošolskih otrocih ter pri srednješolcih. S sistemom avdiovođenja v slovenskem in 13 tujih jezikih ima programski sklop široko dostopnost med domačimi in tujimi obiskovalci.

g. Hostel Celica

V letu 2023 smo v hostlu Celica uspešno izvedli številne kulturno-umetniške dogodke, ki so bili praviloma dobro obiskani. Poudariti gre nadpovprečno dober obisk koncertnega cikla Celica špila, ki

smo ga v letu 2023 izvedli drugič, koncertni cikel pa zastopa predvsem alternativno glasbo domačih in tujih izvajalcev. Novost, ki smo jo v letu 2023 predstavili obiskovalcem hostla Celica, je tudi cikel kratkih filmov, ki smo jih v sodelovanju s Transit Dokubazaar izvedli vsako nedeljo v poletnih mesecih.

GLASBA

Sozvočja sveta

V letu 2023 smo v sodelovanju s KUD Sestava izvedli tradicionalne torkove dogodke pod imenom *Sozvočja sveta*. Glasbeni večeri Sozvočja sveta so bili v povprečju dobro obiskani, predvsem v spomladanskem in poletnem času, ko so bili koncerti na Letnem vrtu. Vrhunec dogajanja je bil festivalski dogodek *Festival Celica 20-30*, ki smo ga izvedli ob 20-letnici Hostla Celica in 30-letnici AKC Metelkova Mesto.

Izvedeni koncerti:

- 3. 1. 2023: **Gospel Group**;
- 10. 1. 2023: **Duo Jazzoud**;
- 17. 1. 2023: **Martin Ramoveš in Miha Erič**;
- 24. 1. 2023: **All Strings Detached**;
- 31. 1. 2023: **Kavč festival**;
- 7. 2. 2023: **Tantadruj**;
- 14. 2. 2023: **Teo y la Mar**;
- 21. 2. 2023: **Brencl Banda**;
- 28. 2. 2023: **Yatanu**;
- 7. 3. 2023: **Točno ob osmih**;
- 14. 3. 2023: **Sounds of Slovenia trio**;
- 21. 3. 2023: **Maria Keck feat. Karavana iluzij**;
- 28. 3. 2023: **All Strings Detached**;
- 4. 4. 2023: **Vito Marenče trio**;
- 11. 4. 2023: **BorZak**;
- 18. 4. 2023: **Ekstra domača marmelada**;
- 25. 4. 2023: **Nebovid**;
- 9. 5. 2023: **Orkestrion**;
- 16. 5. 2023: **Dražen Franolič in Nino Mureškič**;
- 23. 5. 2023: **Sankofa**;

- 30. 5. 2023: **Pejsaži Prekmurja;**
- 6. 6. 2023: **Ramoveši;**
- 13. 6. 2023: **Strune;**
- 20. – 22. 6. 2023: **Celica 20 / 30 let;**
- 27. 6. 2023: **Latin Jazz Evening;**
- 4. 7. 2023: **Dirty Sanchez;**
- 11. 7. 2023: **SMET;**
- 18. 7. 2023: **Vlado Batista Latin Jazz Trio;**
- 25. 7. 2023: **Noflpe;**
- 1. 8. 2023: **Dong Jinming, erhu mojster;**
- 22. 8. 2023: **All Strings Detached;**
- 29. 8. 2023: **Divje Jezero;**
- 5. 9. 2023: **Duo Harmellogic;**
- 12. 9. 2023: **Wild Strings Trio;**
- 19. 9. 2023: **Flores del Sur;**
- 26. 9. 2023: **BorZak;**
- 3. 10. 2023: **Berger Resnik Espinal trio;**
- 10. 10. 2023: **Rok Zalokar feat Thelonious Monk;**
- 17. 10. 2023: **Onderuf Antoli Malempre;**
- 24. 10. 2023: **Samo Kutin;**
- 7. 11. 2023: **Mojca Marija Frida in Enja Grabrijan;**
- 14. 11. 2023: **Ravi Shrestha & Miha Petric;**
- 21. 11. 2023: **Koncert v spomin Ljubenu Dimkaroskemu;**
- 28. 11. 2023: **Mateja Fi;**
- 5. 12. 2023: **Jan Tomšič Yatanu;**
- 12. 12. 2023: **Ryuzo Fukuhara;**
- 19. 12. 2023: **Fiddle Gang jam.**

Celica špila

V juliju in avgustu smo drugič organizirali cikel koncertov *Celica špila*. Namen cikla je domačemu in tujemu občinstvu predstaviti najzanimivejše predstavnike alternativne glasbene scene. Koncerti domačih ter tujih izvajalcev so bili v letu 2023 odlično obiskani, Hostel Celica pa s tem postaja zanimivo poletno koncertno prizorišče za predstavnike pogosto spregledanih glasbenih smernic.

Izvedeni koncerti:

- 6. 7. 2023: **Koala Voice**;
- 13. 7. 2023: **Nemeček + Gašper Letonja**;
- 20. 7. 2023: **Morvern + Đoko**;
- 27. 7. 2023: **Foncedalle + Auto**;
- 3. 8. 2023: **Takeshi's Cashew + Wugla**;
- 10. 8. 2023: **Trokut + Consule**;
- 17. 8. 2023: **Balans + Razpad Sistema**;
- 24. 8. 2023: **Rebra + Eating Sports**;
- 31. 8. 2023: **Haiku Garden**;
- 21. 10. 2023: **Muito Kaballa**.

RAZSTAVE

V letu 2023 je bilo v galeriji Srečišče Hostla Celica izvedenih dvanajst razstav, devet od njih smo pripravili v sodelovanju s KUD Sestava, eno pa v sodelovanju z Društvom likovnih umetnikov Ljubljana.

Seznam izvedenih razstav:

- 31. 1. –26. 2. 2023: **Mitja Ficko: Best Friends Forever** (v sodelovanju s KUD Sestava);
- 7. 3. – 9. 4. 2023: **Maja Poljanc: Bajeslovne živali v slovenski ljudski pripovedi**;
- 18. 4. –28. 4. 2023: **Anže Šmalc: Sonce, drevo, kolo** (v sodelovanju s KUD Sestava);
- 4. 5. –19. 5. 2023: **Jiří Bezlaj: Razstava risb** (v sodelovanju s KUD Sestava);
- 23. 5. –23. 6. 2023: **Žiga Okorn: biti** (v sodelovanju s KUD Sestava);
- 27. 6.–24. 07. 2023: **Umetnice in umetniki v Celici** (v sodelovanju s KUD Sestava);
- 25. 7. –27. 8. 2023: **Erna Krošelj: ReUs**;
- 19. 9. –14. 10. 2023: **LP23: razstava študentskih del oddelka za likovno pedagogiko UL** (v sodelovanju s KUD Sestava);
- 17. 10.– 6. 11. 2023: **Andrej Pavlič: Dela na papirju** (v sodelovanju s KUD Sestava);
- 7. 11. (v teku): **Zala Satyama: razstave fotografij** (v sodelovanju s KUD Sestava);
- 15. 11. –10. 12. 2023: **Klemen Zupanc: Schalar See 1413** (v sodelovanju z DLUL),
- 12. 12. 2023–5. 2. 2024: **Jiri Kočica: Izročilo** (v sodelovanju s KUD Sestava).

IZOBRAŽEVANJE

V sklopu izobraževalnih vsebin smo v Hostlu Celica v letu 2023 organizirali vodene ogledе, potopisna predavanja v okviru cikla *Potopisni ponedeljki*, večere kratkih filmov v sodelovanju s Transit Dokubazaar – neodvisnim ljubljanskim festivalom dokumentarnih filmov, v soorganizaciji s KUD Sestava pa smo izvedli tudi več delavnic in literarnih večerov.

Potopisni ponedeljki

V letu 2023 smo ponovno organizirali cikel *Potopisni ponedeljki* v prostorih Hostla Celica, odziv pa je bil nadpovprečno dober, kar kaže na veliko povpraševanje po tovrstnih vsebinah. V letu 2023 smo izvedli kar 16 potopisnih predavanj.

Seznam izvedenih predavanj v letu 2023:

- 9. 1. 2023: **Kolumbija**;
- 16. 1. 2023: **Argentina**;
- 30. 1. 2023: **Nepal**;
- 20. 2. 2023: **Avstralija**;
- 27. 2. 2023: **Tadžikistan**;
- 13. 3. 2023: **JV Azija**;
- 27. 3. 2023: **Honduras & El Salvador**;
- 10. 4. 2023: **S kolesom po S Ameriki**;
- 17. 4. 2023: **Kolumbija**;
- 9. 10. 2023: **Izrael in Kenija**;
- 23. 10. 2023: **ZDA**;
- 6. 11. 2023: **Islandija**;
- 20. 11. 2023: **Romunija**;
- 27. 11. 2023: **Peru**;
- 11. 12. 2023: **Oman**;
- 18. 12. 2023: **Brazilija**.

Predavanja, literarni in filmski večeri

V letu 2023 smo v sodelovanju s KUD Sestava ter s Transit Dokubazaar izvedli skupno 26 dogodkov, s katerimi smo nagovarjali predvsem domače občinstvo in obogatili kulturno ponudbo hostla Celica.

Izvedeni dogodki:

- 19. 1. 2023: **Pesnice o pesnicah: Veronika Razpotnik**;

- 22. 2. 2023: **Pesnice o pesnicah: Nevenka Miklič Perne;**
- 28. 3. 2023: **Pesnice o pesnicah: Maruša Mugerli Lavrenčič;**
- 21. 4. 2023: **Pesnice o pesnicah: Ana Svetel;**
- 24. 4. 2023: **Filmski večer treh kratkometražnih filmov;**
- 4. 5. 2023: **Pripovedovalski večer Jiřija Bezlaja;**
- 5. 5. 2023: **Vasja Klun – predstavitev knjige;**
- 4. 6. – 6. 6. 2023: **Mednarodni simpozij za hermenevtično filozofijo;**
- 12. 6. 2023: **Predavanje društva Dondes;**
- 21. 6. 2023: **Pesniki in pesnice v Celici;**
- 22. 6. 2023: **Svitanja, filozofski večer;**
- vsako nedeljo v poletnih mesecih (10 x): **Kino Celica**, v sodelovanju s Transit Dokubazaar;
- 4. 10. – 8. 10. 2023: **Dokubazaar**, festival dokumentarnega filma;
- 9. 10. 2023: **Življenja ni brez korenin spomina.**

Ostalo

V letu 2023 smo izvedli tudi nekaj dogodkov, ki ne spadajo v nobeno izmed zgornjih kategorij. Poudariti gre predvsem »Language café«, ki ga v sodelovanju s študenti ERASMUS organiziramo dvakrat na mesec.

Izvedeni dogodki:

- 16. 2. 2023: **Delavnica z Ljubo Jenče;**
- 16. 3. 2023: **Delavnica z duom Pella in Aritmija;**
- 20. 4. 2023: **Delavnica slovenskih ljudskih plesnih viž različnih pokrajin z Marino Kranjcem;**
- 18. 5. 2023: **Uporaba ozvočenja v ljubiteljski kulturi;**
- 15. 6. 2023: **Delavnica z Rožančevimi fanti;**
- 23. 6. 2023: **Happy Beersday, Celica;**
- 29. 9. 2023: **Pripovedovalska budnica Radia Študent;**
- 18. 11. 2023: **Flamenko večer;**
- 19. 11. 2023: **Celica Fusion;**
- 2 x na mesec: **Ljubljana Language Café.**

Vodeni ogledi

Vodeni ogled *Umetniška svoboda* je še vedno dobro obiskan del naše turistične ponudbe, namenjen predvsem učencem tretje triade, srednješolcem in študentom, ki jih zanimata alternativna preobrazba in ponudba nekdanjih vojaških zaporov. V letu 2023 je bilo izvedenih 19 vodenih ogledov za zaključene skupine (625 udeležencev).

V letu 2023 smo v Hostlu Celica izvedli 139 prireditev, ki se jih je udeležilo 5800 obiskovalcev. V to številko niso vključeni obiskovalci razstav, saj je njihovo število nemogoče določiti.

Kriterij uspešnosti: Glede na novo pridobljeno in hitro vračajoče se občinstvo v primerjavi z obdobjem v času okrevanja po epidemiji lahko ta programski sklop označimo kot uspešen.

Kriterij učinkovitosti: Finančni vložki, potrebni za izpeljavo programa, se v osnovi ne pokrijejo, tudi zaradi dejstva, ker so vse prireditve brezplačne. Dodano vrednost v izvedbi programa na tej lokaciji vidimo predvsem v dejstvu, da nam je tudi v letu 2023 uspelo nadgraditi sloves Hostla Celica kot eno izmed točk živahnega kulturnega dogajanja.

Kriterij primernosti: V Hostlu Celica smo pripravili prireditve, ki nagovarjajo mlajšo in srednjo generacijo, ki Hostel Celica dojema kot odprt prostor ustvarjalnosti in se zaradi tega rada vrača na to prizorišče. Primernost se je povečala tudi na račun večjega deleža obiskovalcev, ki so bili hkrati nastanjeni v hostlu.

Kriterij dostopnosti: Glede na raznoliko domače in tudi tuje občinstvo ter predvsem zaradi dejstva, da so bile vse izvedene prireditve brezplačne, menimo, da je kriteriju dostopnosti povsem zadoščeno.

h. Število medijskih objav

V letu 2023 smo v medijih zaznali 3202 člankov, ki se nanašajo na celotno delovanje Javnega zavoda Ljubljanski grad (na kulturno-umetniškem in tudi na turističnem področju, ki vključuje tudi namestitveno dejavnost v Hostlu Celica in studiih Na Stolbi).

4.3.1.2 Javni prevoz potnikov s tirno vzpenjačo

V letu 2023 beležimo 365 dni obratovanja tirne vzpenjače. Skupno smo prepeljali 543.449 potnikov, kar je za 114.557 več kot v letu 2022.

Obratovalni čas tirne vzpenjače se je prilagajal odpiralnemu času Ljubljanskega gradu. V mesecu januar se je slednji spremenil, tako je z mesecem februar stopil v veljavo nov obratovalni čas:

- 10:00–19:00 januarja,
- 9:00-19:00 februarja, marca, aprila, oktobra, novembra in decembra,
- 9:00–22:00 maja, junija, julija, avgusta in septembra.

Vse leto so se izvajala redna vzdrževalna dela na napravi, ki se opravljajo v skladu z Zakonom o žičniških napravah za prevoz oseb, standardom SIST EN 1709 in navodili proizvajalca naprave (Garaventa).

Glede na načrtovani program dela za leto 2023 beležimo nekatera odstopanja pri končnem poslovnem izkazu:

- za 21% več opravljenih prevozov potnikov;
- za dobrih 60% večji prihodek iz prodaje vozovnic;
- zmanjšanje dotacij,
- povečanje stroška dela,
- povečanje stroškov uprave in splošnih stroškov,
- povečanje stroškov investicijskega vzdrževanja,
- strošek posebnega večletnega pregleda zajema pripravljala dela na posebni večletni pregled, ki bo v letu 2024.

Za leto 2023 predstavlja delež prihodkov in stroškov tirne vzpenjače 19% celotnih prihodkov in stroškov zavoda.

Rezultat izkaza poslovnega izida izvajanja gospodarske službe prevoza potnikov s tirno vzpenjačo je prikazan v spodnji tabeli.

	REALIZACIJA 2022	REALIZACIJA 2023	NAČRT 2023	<u>Realizacija 2023</u> Načrt 2023
Št. potnikov	428.892	543.449	450.337	121%
Prihodek od prodaje	961.724	1.653.113	1.009.811	164%
Transfer za posebni pregled	0	0	0	0%
Dotacije (neto) (MOL in državna pomoč)	66.166	40.886	50.000	/
PRIHODKI SKUPAJ	1.027.890	1.693.999	1.059.811	

Stroški dela	277.101	336.658	350.000	96%
Stroški obratovanja, splošni stroški, oprema in amortizacije	602.621	1.032.997	450.000	230%
Strošek posebnega večletnega pregleda	0	80.400	0	/
Investicijsko vzdrževanje	66.350	92.369	195.000	47%
STROŠKI SKUPAJ	946.072	1.542.424	995.000	
Poslovni izid	81.819	151.575	64.811	

Tabela 1: Izkaz poslovnega izida izvajanja gospodarske javne službe prevoza potnikov s tirno vzpenjačo

4.3.1.3 Oddajanje prostorov v upravljanju

V letu 2023 je bilo izvedenih 146 dogodkov drugih organizatorjev. Med tipi dogodka so prevladovale stoječe in sedeče pogostitve večinoma slovenskih organizatorjev, dogodki pa so se vrstili vse leto. Doslej manj zanimiva meseca za dogodke januar in marec postajata vse bolj priljubljena. Januarja je tudi največ povpraševanja za dogodke za vse ostale mesece, do konca leta. Opažamo trend zgodnje rezervacije najbolj privlačnih terminov oziroma mesecev: maj, junij, september in december.

V primerjavi z letom 2022 je bilo v letu 2023 še očitneje, da se je industrija srečanj vrnila v polnem zagonu. Ljubljanski grad ostaja privlačna lokacija za dogodke zaradi svoje lokacije, unikatnih dvoran, čarobnega vzdušja ter tudi tehnične in organizacijske podpore. Naročniki cenijo, da smo povezovalni člen med različnimi deležniki organizacije dogodka (izvajalci, catering, tehnika) in da za dogodek poskrbimo z vseh platí; od logistike, prevoza ter koordinacije. Grajske dvorane krasi odlična tehnična oprema, ki olajša logistično in tehnično plat izvedbe dogodka. Dvorane so hitro pripravljene tudi za zelo zahtevne dogodke.

Med večjimi, družbeno pomembnejšimi dogodki v letu 2023, ki so našli prostor tudi v medijih, so podelitev mednarodnih nagrad Medis za medicinske dosežke, dobrodelne in vsakoletne Pomladne iskrice, redna seja izvršnega odbora košarkarske zveze FIBE in večerja UEFA (UEFA *Youth Football Forum*), podelitev nagrad za najboljše dogodke Conventa Crossover, podkast Klemna Selakoviča v živo, koncert Nessi Gomes, svetovno prvenstvo mladih sommelierjev, mednarodni vinski festival top vino, sprejem ob razglasitvi izbora Michelin Guide Slovenija 2023 ter Forum Ljubljana.

Grajsko dvorišče ponuja čarobnost ambienta in večjega števila obiskovalcev, predvsem v toplejših mesecih. Ansambel Saše Avsenika je ob 70-letnici delovanja razprodal koncert, prav tako je bil v avgustu uspešno izveden 16. festival stand-up komedije Panč organizatorja Ceh za smeh.

Kot imetniki certifikata Zeleni ključ si prizadevamo za trajnostne usmeritve tudi na področju dogodkov, predvsem pri prevozih, zato redno spodbujamo uporabo tirne vzpenjače, za kar se odloča vedno več naročnikov. Zelo dobro se je obneslo poslovno sodelovanje s podjetjem Ljubljanski potniški promet (v nadaljevanju: LPP), ki smo ga uvedli leta 2022, ko smo organizirali prevoz z do okolja prijaznejšimi avtobusi na metan. Rešitev je zelo priljubljena predvsem pri dogodkih s tujimi naročniki zunaj delovnega časa vzpenjače ali v primeru večjega števila obiskovalcev.

Za promocijo in večjo prepoznavnost grajskih dvoran smo se tudi v letu 2023 udeležili Kongresne borze Conventa, ki je februarja potekala v Ljubljani. Z udeležbo na sejmu smo Ljubljanski grad približali tujim naročnikom in organizatorjem večjih dogodkov in konferenc v Ljubljani. Ljubljana se vedno pogosteje pojavlja kot priljubljena destinacija za večdnevne kongrese, v okviru katerih je lahko Ljubljanski grad privlačna lokacija za sprejeme in unikatne dogodke.

V letu 2023 smo uspešno izvedli tudi postopek javnega zbiranja ponudb za dolgoročno oddajo poslovnega prostora – Grajske kavarne.

4.3.2 Druge dejavnosti, namenjene izvajanju dejavnosti javne službe

4.3.2.1 Turistična dejavnost

Tudi leta 2023 je bilo očitno, kako močan vpliv imajo posamezna mednarodna in domača dogajanja na turistične tokove (vojne, energetska kriza, inflacija, druginja, vremenske razmere, politične razmere ...). Ljubljanski grad je ohranil in utrdil svoj položaj med najbolj prepoznavnimi in obiskanimi slovenskimi kulturnimi in turističnimi znamenitostmi doma in v tujini. V letu 2023 se je nadaljeval trend rasti, saj smo beležili porast pri vseh merjenih parametrih – številu prehodov, številu prodanih vstopnic, prihodkih od prodanih vstopnic, povprečni ceni prodane vstopnice in pri deležu obiskovalcev, ki so ob obisku gradu kupili eno izmed vstopnic. Letu 2019, ki je bilo najuspešnejše od samostojnega poslovanja javnega zavoda, smo se po nekaterih parametrih že zelo približali, po nekaterih pa ga celo presegli.

V letu 2023 smo zabeležili 1.190.229 prehodov, kar je za 19 odstotkov več kot leto poprej. Prodali smo 825.787 različnih vstopnic, kar je 23 odstotkov več kot leta 2022, in od tega ustvarili 5.320.757 EUR realizacije prometa, kar je za 53 odstotkov več kot leto poprej. V strukturi obiskovalcev se je še povečal delež tujih obiskovalcev, ki sedaj znaša 78 odstotkov. Sodeč po statistiki prodanih turističnih vstopnic so prevladovali obiskovalci iz Italije, Nemčije, Velike Britanije, ZDA, Francije in Hrvaške.

Povprečna vrednost prodane vstopnice se je v letu 2023 dvignila za 24 odstotnih točk glede na leto 2022. Nadaljeval se je trend rasti števila napovedi turističnih agencij in upada odpovedi skupin. Spremembe pri turističnih skupinah so bile zaznane kot zmanjševanje števila obiskovalcev v posameznih skupinah. Se je pa tudi ta trend glede na leto poprej umiril. Ker so se potovalne navade spremenile, je bilo še vedno zaznati več napovedi v zadnjem trenutku, tako imenovanih »last minute najav«. Skupine gostov s križark so se še dodatno povečale, obetavne pa so tudi napovedi za leto 2024.

Delež obiskovalcev, ki so kupili katero od grajskih vstopnic, je v letu 2023 znašal 70 odstotkov, leto prej 67 odstotkov, leta 2019 pa 64 odstotkov.

Prav zaradi zaznanih trendov nakupa vstopnic »on line« prek mednarodnih posrednikov smo poleg obstoječe platforme Viator – Trip Advisor omogočili nakup vstopnic za posamezne grajske vsebine tudi na spletni prodajni platformi GetYourGuide, ki ponuja več kot 60.000 produktov v 150 državah in 22 jezikih.

Ker so turistične agencije napovedale povečan obisk in da bi zagotovili dostopnosti ves čas vse dni v letu, smo nadaljevali projekt vzpostavitve portala B2B, ki smo ga zastavili že leta 2019 in s katerim želimo tehnološko posodobiti poslovne procese in olajšati poslovanje s turističnimi agencijami in drugimi ponudniki turističnih storitev.

V letu 2023 smo se udeležili najpomembnejših sejmov, borz in delavnic s področja turizma v Sloveniji, Evropi in ZDA:

- januar: turistična borza FITUR v Madridu;
- februar: poslovna mednarodna borza Conventa;
- marec: turistična borza ITB v Berlinu;
- marec: turistična delavnica v organizaciji STO v Parizu;
- april: poslovna konferenca Texas feels Slovenija, predstavitev STO in turistična delavnica;

- maj: turistična borza SIW v Portorožu;
- junij: turistična delavnica v organizaciji ETOA v Londonu;
- avgust: Blejski strateški forum;
- oktober: turistična delavnica v organizaciji STO v Beogradu;
- november: turistična delavnica v organizaciji STO v Varšavi;
- november: turistična delavnica AČCKA s češkimi agenti na Bledu.

Ponudbo turističnih produktov smo v letu 2023 razširili z novimi jezikovnimi različicami. Pustolovsko igro *Grajski pobeg*, ki je bila na voljo v slovenskem, angleškem in italijanskem jeziku, je od januarja na voljo tudi v nemščini. Od marca je družinska pustolovščina *Friderik in lov na zaporniško številko* na voljo tudi v angleškem jeziku.

Nadaljevali smo promocijo in izvajanje kulinaričnega doživetja *Kulinarični časovni stroj*, ki ga pripravljamo v sodelovanju z grajski kuharski chefi iz Restavracije Strelec, Gostilne na Gradu, Grajske vinoteke in Grajske kavarne. Nov produkt sledi trendom zeleno, butično, lokalno in avtentično ter ima močno izraženo izkustveno noto.

Prav tako smo nadaljevali promocijo in izvajanje Senior paketa, posebnega paketa za upokoјence, ki želijo doživeti Ljubljano nekoliko drugače. Paket pripravljamo v sodelovanju z LPP in restavracijo Vodnikov hram.

Posebno pozornost smo v letu 2023 namenili aktivnostim in dogodkom v Grajskem vinogradu, kjer smo v poletnih mesecih nadaljevali z *Večerjo v vinogradu* v sodelovanju s chefom Igorjem Jagodicem, prejemnikom Michelinove zvezdice. Da bi pridobili nove pokrovitelje vinskih trt, smo, ob sedmi obletnici zasaditve Grajskega vinograda, 23. aprila, izvedli *Dan odprtih vrat*, kjer so obiskovalci lahko spoznali grajsko vinsko zgodbo, okusili Grajsko vino in se posladkali z makroni, narejenimi iz Grajskega vina.

Tudi za obstoječe pokrovitelje smo pripravili nekaj druženj. Dvajsetega septembra smo organizirali tradicionalno grajsko trgatev ter v novembru nadaljevali z martinovanjem, kjer smo pokrovitelje grajskih trt razvajali z novim letnikom Grajskega vina, makroni, narejenimi iz Grajskega vina, ter prvič tudi Grajskim tropinovcem.

S Turizmom Ljubljana smo sodelovali pri projektu *Teden ljubljanskega turizma*, ki je potekal med 23. in 29. septembrom. V sklopu projekta smo pripravili posebne vodene ogleda za domače obiskovalce, ki so si imeli priložnost ogledati tiste grajske prostore, ki niso vse leto odprti za javnost, spadajo pa v celoto ponudbe Ljubljanskega gradu. V to ponudbo smo prvič vključili vodeni ogled po objektu Na Stolbi. Poleg tega smo pripravili vodeni ogled grajskih dvoran in grajskega podzemlja in vodeni ogled po Hostlu Celica. Vsi ogledi so bili brezplačni. V okviru tedna Ljubljanskega turizma smo pripravili tudi Senior paket, ki smo ga ponudili po posebni promocijski ceni.

Ob svetovnem dnevu turizma, 27. septembra, smo vsem obiskovalcem, ki so se odločili za nakup grajske vstopnice, podarili še avdiovođenje. Na ta dan smo opozorili tudi na trajnostno plat turizma in trajnostne oblike prihoda na Ljubljanski grad, zato smo vsem obiskovalcem ponudili enotno, znižano ceno povratne vozovnice za tirmo vzpenjačo.

V letu 2023 smo na področju oglaševanja delovali bolj na korporativni ravni. Skrb za ohranjanje dolgoročnih partnerstev je vedno temelj, ki ga želimo vsako leto obnoviti in nadgraditi (AP Ljubljana, Fraport Slovenija ipd.). Že tradicionalno smo oglaševali na klopeh na Obali in digitalno komunicirali vse leto. Na digitalnem področju smo zamenjali uvodno špico/jingle, ki še nazorneje prikaže Ljubljanski grad oziroma še bolj utrjuje samo zavedanje blagovne znamke v mislih potencialnih obiskovalcev. Na italijanskem trgu nas je zastopal Lovely Trips. V letu 2023 smo se z obsežno oglaševalsko kampanjo predstavili in nagovorili domačo javnost. Prav tako smo bili vse leto prisotni z radijskim oglasom in imeli umeščen video za *Časovni stroj* na vlakcu Urban, ki ima eno izmed postajališč tudi na Ljubljanskem gradu. V tisku smo se pojavljali redko, predvsem v publikacijah, ki so bile predstavljene na večjih svetovnih borzah (na primer Luxury Slovenia magazin, ASTA Guide) ali pa smo nagovarjali zelo nišni turistični segment (Concierge map Ljubljana). Eden izmed tiskanih oglasov je bil tudi na pahljači, ki so jo obiskovalci Ljubljanskega gradu zelo dobro sprejeli, zato smo se odločili tudi za svojo, personalizirano pahljačo, ki jo uporabljamo na večjih sejmih kot promocijsko gradivo Ljubljanskega gradu. Prvič smo oglaševali tudi v magazinu letalske družbe WizzAir.

Klopi na obali, sezona 2023

Personalizirana pahljača Hello Ljubljana, leto 2023

WizzAir oglas, leto 2023

4.3.2.2 Zaroke, sklepanje zakonskih in partnerskih zvez

Ljubljanski grad je z letom 2022 ob četrtnih, petkih in sobotah postal redna lokacija za sklepanje zakonskih zvez. Poslovno sodelovanje smo nadaljevali tudi v letu 2023. V sklopu redne lokacije je bilo v letu 2023 izvedenih 423 poročnih obredov, šest poročnih obredov na izredni lokaciji in trije

cerkveni obredi. Slavja in druge pogostitve so zajeti med skupnim številom dogodkov v sklopu najema dvoran. Največ poročnih obredov je bilo junija in septembra.

Ponudbo poročnih obredov smo promovirali na spletnih straneh različnih ponudnikov poročnih storitev in v revijalnem tisku. Oglaševali smo tudi prek zakupa ključnih besed v okviru Google Grants.

Ljubljanski grad
Ljubljana Castle

Le malo lokacij nudi toliko možnosti sanjskih stilov porok kot Ljubljanski grad. Tukaj se lahko uresniči vsaka vajina vizija. V središču Ljubljane – na edinstveni lokaciji z razkošnim razgledom in v naravnem okolju – lahko svojo ljubezen potrdita kjerkoli in kadarkoli: civilno in cerkveno.

☎ 01 306 42 39
✉ jasmina.pinoza@ljubljanaskigrad.si
📍 [ljubljanacastle](#)

www.ljubljanaskigrad.si

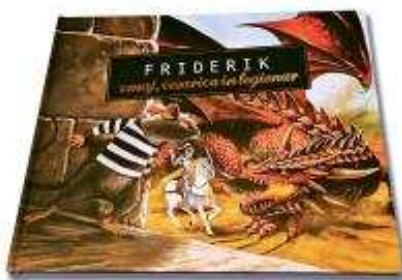
The advertisement features a red background with white text and icons. It includes a logo for Ljubljanski grad (Ljubljana Castle) and a QR code. Three circular images show wedding scenes: a bride and groom in a garden, a bride and groom in front of the castle, and a wedding reception table. The main image shows a bride and groom in front of the castle.

Oglas v Poročnem informatorju.

4.3.2.3 Grajska trgovina Friderik

Grajska trgovina Friderik je z letom 2023 vstopila v šesto leto poslovanja. V primerjavi z letom 2022 se je promet v letu 2023 v trgovini povečal za 17 odstotkov. Med letom 2023 smo v tako v fizično kot spletno trgovino vključili kar zajetno število novih izdelkov. Ob razvoju novih linij smo usmerjeni k trajnosti, lokalnim oziroma slovenskim oblikovalcem in izdelovalcem.

Največja novost v ponudbi trgovine je izid nove slikanice za otroke z naslovom *Friderik zmaj, cesarica in legionar*, ki je na voljo v slovenskem in angleškem jeziku. Predstavitve slikanice smo izvedli skupaj z avtorjem Žigo X Gombačem in ilustratorjem Gorazdom Vahnom 3. decembra v sklopu prireditve »Ta veseli dan kulture«. Poleg slikanice je bila večja pridobitev tudi plišasta igrača Friderik, ki so jo otroci zelo dobro sprejeli.

V sklopu Grajske trgovine smo nadaljevali tudi z razvojem *Grajske linije izdelkov*.

V tem letu smo tudi večkrat postavili premično blagajno in opozorili na izdelke, ki so se navezovali na dogodek:

- v sklopu dneva odprtih vrat v vinogradu smo ponudili vino iz Grajskega vinograda;
- v sklopu 12. Grajskih dni smo predstavili otroško linijo izdelkov;
- v sklopu martinovega smo tradicionalno predstavili novo letino vina iz Grajskega vinograda rdečegrajc in belpin v sklopu linije *Izbrani grajski užitki*, kot novost smo v letu 2023 predstavili nov izdelek Grajski tropinovec, ki smo ga pridelali iz tropin grozdnih jagod belpina;

- v sklopu Grajskega decembra smo postavili praznično stojnico z božično-novoletno ponudbo izdelkov.

Ob začasnih razstavah na Ljubljanskem gradu smo ponudbo razširili z omejenimi linijami izdelkov:

- ob razstavi *Teja Ideja: Nariši mi Ljubljano*: razglednice in zvezki;
- ob razstavi *Jadran Lazić: Na rdeči preprogi*: monografija Jadrana Lazića.

Blagovno znamko Friderik, grajska podgana smo predstavili tudi zunaj gradu. Z maskoto smo se udeležili spreveda maskot v BTC Cityju v sklopu festivala nakupov in zabave.

V letu 2023 je spletna trgovina Friderik obeležila tretje leto poslovanja. Funkcionalnost trgovine smo med letom nadgrajevali z namenom boljše uporabniške izkušnje.

Friderikove izdelke smo ponudili ob različnih priložnostih, ena izmed njih je bila tudi »Nazaj v šolo«, aktivacija pred začetkom šolskega leta.

Prav tako že tradicionalno oglašujemo v otroški prometni pobarvanki IV založbe.

4.3.2.4 Blagajniško poslovanje

Ljubljanski grad je od leta 2019 imetnik certifikata Zeleni ključ in blagajniško poslovanje je eno od področij, kjer lahko zmanjšamo papirno poslovanje. Pri plačevanju s kreditnimi in plačilnimi karticami na blagajnah smo uvedli možnost, da obiskovalec prejme oziroma zavrne tiskanje potrdila o plačilu. Da bi zmanjšali uporabo papirnatih vstopnic, smo aktivnosti usmerjali k pospeševanju in večanju deleža spletnih nakupov.

V času festivalov in dogodkov, katerih izvedba je odvisna od lepega vremena, smo obiskovalce učinkovito obveščali s SMS-ji. Tako smo delno preusmerili komunikacijo z elektronske pošte in telefonskih klicev ter razbremenili delo v Info centru.

Velik poudarek smo, kot vsako leto, namenili izobraževanju osebja na prodajnih mestih. Premierno smo predstavili prodajni priročnik, katerega vsebina se osredini predvsem na vsebinsko ponudbo Ljubljanskega gradu ter načine komunikacije in prodaje. Priročnik je del obveznega uvajanja vsakega novega sodelavca za delo na prodajnem mestu.

Tudi v letu 2023 smo sodelovali v programu ugodnosti kartice Visa. Kupci so prejeli 10-odstotni popust pri plačilu s plačilno kartico Visa pri naslednjih vstopnicah: za *Grajski pobeg*, grajski vstopnici z avdiovodnikom, za *Modrosti o grajski trti in vinu*, za *Časovni stroj* do pet oseb in za *Ljubljanski grad za vas* in *Kulinarični časovni stroj* za vsaj 10 oseb.

Visa oglaševanje (od leve proti desni): Plakat za SLO trg (enak je bil tudi v ENG), oglas na večjih oglaševalskih formatih-ponjava (oglaševanje Visa partnerjev in vzpostavitev z logotipom)

Da bi obiskovalcem z različnimi oblikami funkcionalnih omejitev izboljšali uporabniško izkušnjo, smo prodajna mesta opremili s slušnimi zankami. Tako obiskovalci sedaj lažje komunicirajo z

zaposlenimi na prodajnih mestih na Ljubljanskem gradu in na blagajni spodnje postaje tirne vzpenjače.

V poletnih mesecih je bil Ljubljanski grad zelo dobro obiskan, zato so na najbolj obiskanih točkah obiskovalce pričakali informatorji, katerih glavne naloge so bile pomoč pri hitrem nakupu prek QR-kode, predstavitev palete različnih doživetij in zagotavljanje čim bolj prijetne in prijazne izkušnje obiska gradu za obiskovalce. Na prodajna mesta smo namestili tudi QR-kodo zemljevida gradu, ki vodi do spletne strani. S tem so obiskovalci pripomogli k povečevanju brezpapirnega poslovanja, zemljevid pa so imeli vedno pri sebi na mobilni napravi.

4.3.2.5 Trženjsko komuniciranje

V začetku leta 2023 smo ljubitelje in večkratne obiskovalce Ljubljanskega gradu opomnili na kartico Royal ter se pridružili LUV festu, ki je zaživel pod okriljem Turizma Ljubljana. V pomlad smo vstopili z Gregorjevim plesom, pred visoko turistično sezono leta 2023 smo se intenzivno pripravljali na vseslovensko oglaševalsko akcijo, ki je vsebovala tudi nov slogan »*En grad. Mnogo doživetij.*«.

S to akcijo smo nagovarjali domačega gosta, hkrati pa želeli z novim sloganom (in s tem tudi novimi vizualnimi elementi in postavitvami) prikazati, kako veliko različnih segmentov, doživetij, dogodkov Ljubljanski grad dejansko ponuja. Poleg tega smo v prvi polovici leta organizirali zares raznolike dogodke, razstave, predstave, ki smo jih podprli z oglaševanjem: jazzovski koncertni večeri, cikel Ljudskosnedk, Zimske počitniške delavnice za otroke, tradicionalni Grajski dnevi, Lov na pirhe, Godibodi, vmes pa skrbeli še za produkte, ki so prisotni vse leto, in jih v nekaterih elementih tudi nadgradili – od *Friderika in lova na zaporniško številko* do *Časovnega stroja* (klasičnega in kulinaričnega), ohranili pa smo tudi sodelovanje z Viso ter redno skrbeli za dobro razvijanje sodelovanja, ki se nanaša na Google Grants, ter zakup ključnih besed na Googlu (in je bilo po porabi sredstev v letu 2023 najbolj uspešno doslej).

V poletje smo vstopili po *Rdeči preprogi* – razstavi prvega jugoslovanskega paparaca, Jadrana Lazića. Produkt *Friderik in lov na zaporniško številko* smo letos ponudili tudi tujim obiskovalcem, saj je nastala tudi angleška jezikovna različica, na Grajskem dvorišču pa je ljubitelje filmov ob večerih v juliju in avgustu razveseljeval projekt *Film pod zvezdami*.

Jeseni smo začeli novo sezono jazza ter se posvetili promociji dogodkov, ki so namenjeni najmlajšim obiskovalcem Ljubljanskega gradu (od počitniških delavnic, striparjev, Šole zmajeslovja, rojstnih dni ipd.). Čakal nas je še en večji projekt, ki smo ga začeli prav na prvi decembrski dan – Grajski december.

Vsi večji projekti so bili podprti z oglaševanjem – največkrat je bilo to radijsko, zunanje in digitalno oglaševanje. Z oglaševanjem ustrezno podpiramo tudi posebne segmente našega delovanja (na primer spletno trgovino Friderik, turizem, poroke in najeme), zato so ti v poročilu predstavljeni posebej.

Tako kot smo poskrbeli za najmlajše in turiste, pa smo poskrbeli še za en poseben segment: upokojeince. Tudi v letu 2023 smo jim ponudili doživljajski paket za seniorje v sodelovanju z LPP in Vodnikovim hramom.

Naj omenimo tudi to, da nadaljujemo organsko rast LinkedIn profila (ki ima približno 500 sledilcev in ok. 100 objav na leto), na katerem predstavljamo in promoviramo projekte in dogodke, ki so namenjeni predvsem poslovni javnosti.

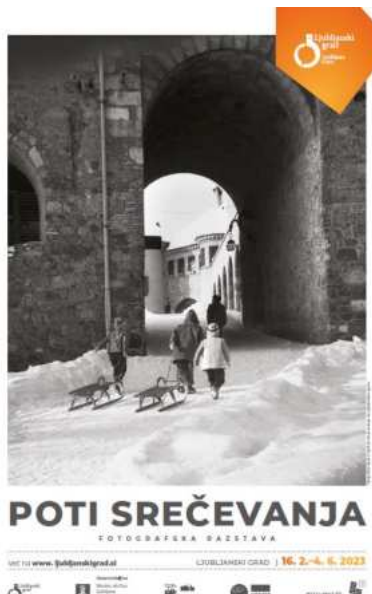
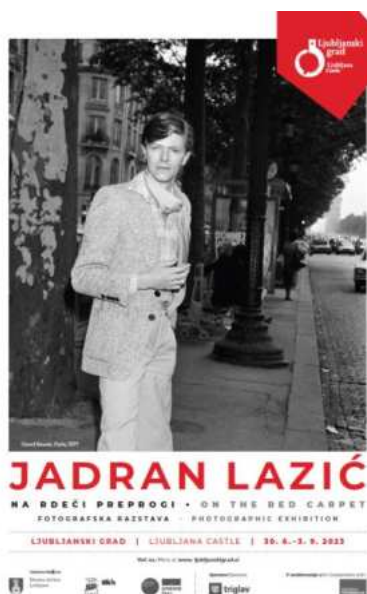
Nekaj primerov oglaševanja različnih projektov leta 2023:

PROJEKTI/PRODUKTI: Tiskani OOH glasi (od leve proti desni): Ljudskosnedke, Gregorjev ples, Časovni stroj

Banner: Lov na pirhe

RAZSTAVE: Citylighti (od leve proti desni): Jadran Lazič: Na rdeči preprogi, Poti srečevanja

TAM TAM plakati: Grajski dnevi, Godibodi

Oglaševanje na avtobusu (od zgoraj navzdol): Grajski december, korporativna podoba Ljubljanskega gradu (Zeleni ključ)

Čeprav je razmerje med domačimi in tujimi gosti na strani tujih gostov, se vseeno osredotočamo in želimo približati Ljubljanski grad domačinom in vsem tistim, ki spoštujejo kulturno dediščino, a jo vedno znova želijo doživeti na nov, privlačen način. Naše vodilo je (bilo) predvsem povezo(v)ati moderno s tradicionalnim – z velikim poudarkom in noto trajnosti, ki postaja vse pomembnejša in jo zato vpeljujemo v vsako novo vsebino in turistični produkt.

a. Oglaševanje Hostla Celica

Hostel Celica je v letu 2023 obeležil pomemben jubilej – 20-letnico delovanja. V ta namen je bil izdelan tudi priložnostni logotip, ki smo ga umeščali na oglaševalsko in drugo promocijsko gradivo vse leto. Med 20. in 23. junijem pa je potekalo tudi praznovanje z naslovom CELICA 20/30 (20 let hostla in 30 let od začetka izvedbe projekta za ohranitev stavbe hostla) – potekala so literarna branja, koncerti, jam-sessioni ...

Programski del ponudbe Hostla Celice smo v letu 2023 oglaševali predvsem na Facebooku in digitalnih totemih v samem hostlu ter na zaslonih nakupovalnega središča Citypark.

Digitalno oglaševanje za nastanitveno dejavnost pa poteka na specializiranih spletnih platformah.

V poletnih mesecih smo naredili manjšo oglaševalsko akcijo za projekt *Celica špila*, prav tako smo vse leto oblikovali mesečne plakate.

4.3.2.6 Projekti

a. Grajski december

Ljubljanski grad se je tudi leta 2023 pridružil projektu prazničnega decembra v Ljubljani v času med 1. 12. 2023 in 7. 1. 2024. Kot že vrsto let smo Grajsko dvorišče okrasili z živimi božičnimi drevesi v loncih, notranje prostore pa s trajnostnimi lesenimi smrekami. Dodatno smo okrasili tudi vstopni most in foto točko s prazničnim srcem.

V sklopu okrasitve in prazničnega sejma smo postavili tri stojnice s ponudbo darilnega programa Grajske trgovine Friderik ter gostinskega programa Grajske vinoteke in Grajske kavarne.

Obiskovalci so si lahko grajske vsebine ogledali vsak dan med 9. in 18. uro. Na gradu se je bilo mogoče povzpeti na Razgledni stolp in si praznično prestolnico ogledati z najvišje točke v mestu.

V Grajski kapeli si obiskovalci lahko med 1. 12. 2023 in 2. 2. 2024 ogledajo jaslice, lesene skulpture v naravni velikosti avtorja Mira Rismonda. V Grajski kapeli je bila 24. 12. 2023 izvedena božična sveta maša.

V Peterokotnem stolpu je med 30. 11. in 30. 12. 2023 potekala dobrodelna prodajna razstava Unicefove punčke iz cunj, na kateri so obiskovalci lahko kupili/posvojili punčke.

V sklopu posebnega prazničnega dogajanja naj omenimo lutkovno predstavo za otroke, *Friderik čaka Zimo*. V decembru smo podjetjem ponudili različne programe, ki so vključevali obisk Dedka Mraza z obdarovanjem.

4.4 HOSTEL CELICA

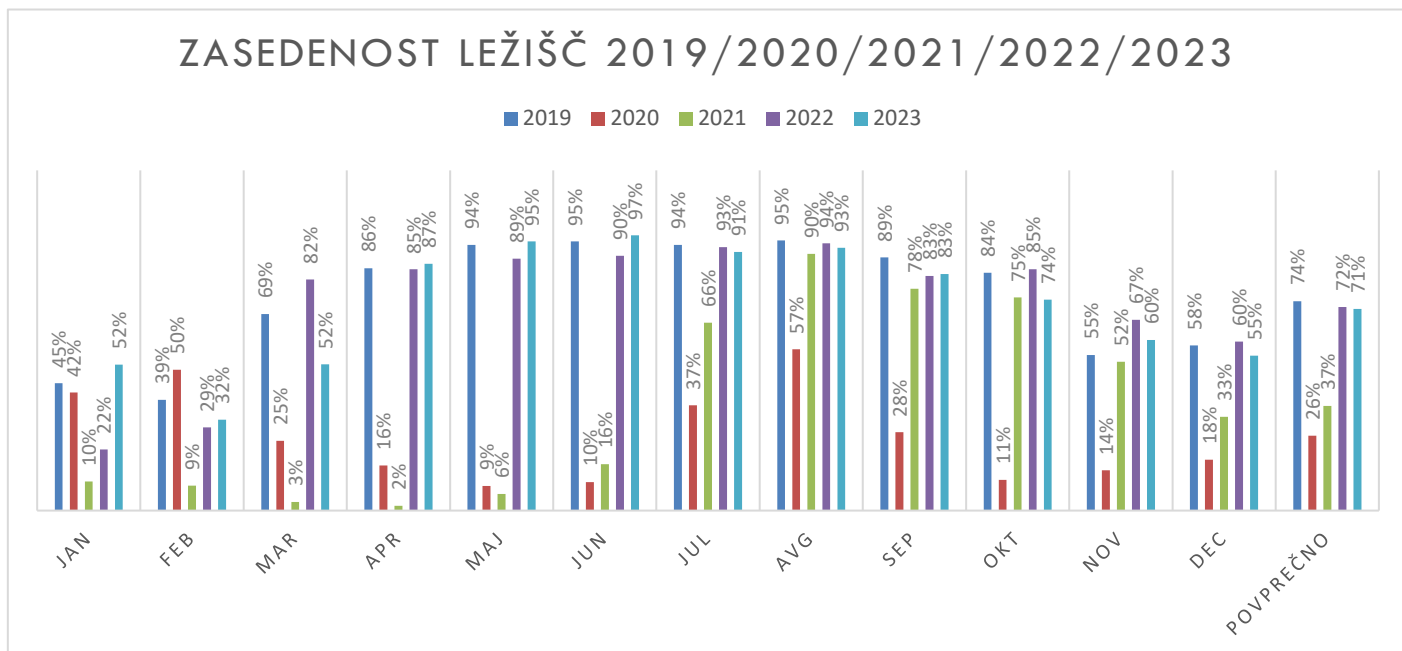
Hostel Celica je leta 2023 praznoval 20-letnico svojega obstoja in delovanja. Ves čas je utrjeval svoj pomen v svetu hostlov in danes lahko rečemo, da je pomembno prispeval k razvoju mladinskega turizma v Ljubljani.

4.4.1 Namestitvena dejavnost

Hostel Celica ima 29 sob in 92 ležišč, ki so 365 dni na leto na voljo mladim in tudi mladim po srcu. Še vedno je hostel s 24-urno recepcijo, kar zagotavlja dodano vrednost storitev, stik gostov z ekipo pa je še vedno nenadomestljiva izkušnja.

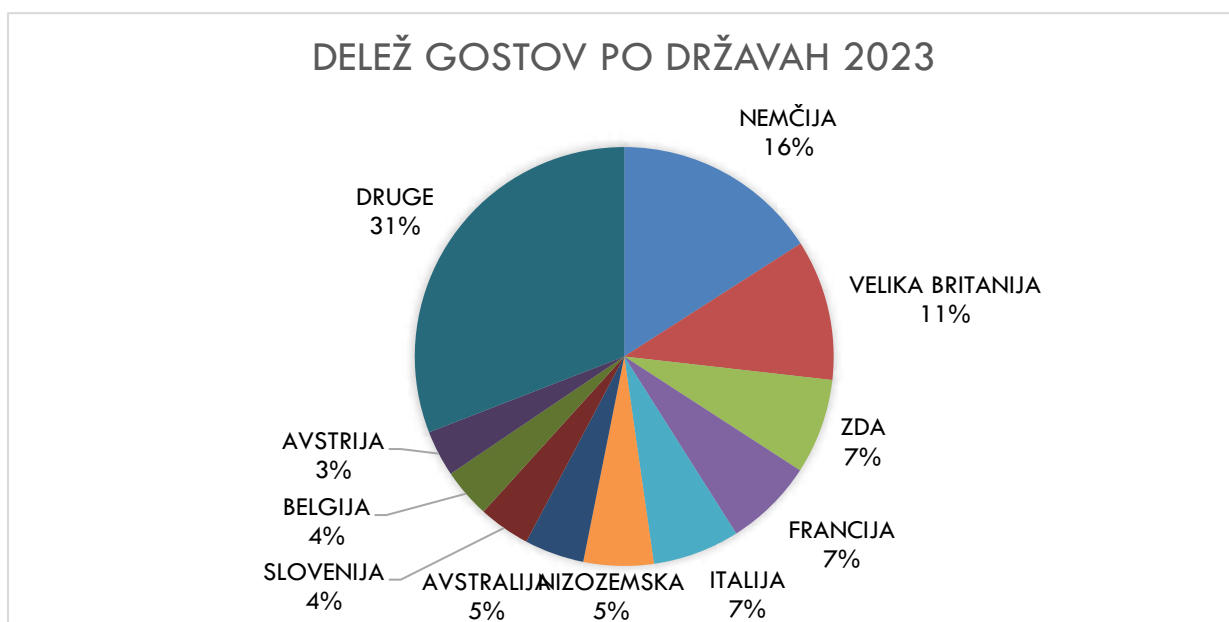
V letu 2023 smo v hostlu nadaljevali dobro vpeljane sisteme na recepciji, prav tako smo redno oddajali vsa potrebna poročila in statistike prek sistema e-Turizem. Skupno smo v letu 2023 zaračunali 60.907 EUR turistične takse in jo poravnali MOL (2022: 64.306 EUR, 2021: 30.400,09 EUR, 2020: 21.783,99 EUR, 2019: 66.034,99 EUR).

Hostel Celica je v letu 2023 zabeležil povprečno 71-odstotno zasedenost ležišč (leto prej 72 %). Gostili smo 11.979 gostov (2022: 12.619, 2021: 6535, 2020: 4490, 2019: 14.623 gostov) iz 114 različnih držav, ti pa so ustvarili 23.889 prenočitev. Skupno so v nastanitvenem delu ustvarili 630.874 EUR prihodkov (2022: 487.674, 2021: 346.315 EUR, 2020: 146.555 EUR, 2019: 545.779 EUR).

V statistiko smo vključili zadnjih pet let, odstotkovna zasedenost leta 2022 in 2023 sta si dokaj podobni in sta v večini mesecev primerljivi z letom 2019. V nasprotju s prejšnjimi leti se je dvignila povprečna doba bivanja na 2,07 noči (2022: 1,93 noči, 2021: 1,89 noči, 2020: 1,68 noči, 2019: 1,72 noči).

Največji delež gostov v letu 2023 je bil iz Nemčije (16 %), sledijo gostje iz Velike Britanije (11 %), ZDA (7 %), Francije (7 %), Italije (7 %), Nizozemske (5 %) in Avstralije (5 %).

4.4.2 Gostinska dejavnost

V gostinskem delu pozornost še vedno namenjamo predvsem namestitvenim gostom. Ohranjamo stalno ponudbo kakovostnega samopostrežnega zajtrka, ki je vključen v ceno namestitve. V jesenskem in zimskem delu smo gostili tudi več skupin in jim zagotovili polni penzion. Prihodki od prodaje v gostinstvu so v letu 2023 znašali 194.592 EUR (2022: 182.347 EUR, 2021: 79.127 EUR, 2020: 101.432 EUR, 2019: 256.009 EUR).

Med letom leta smo okrepili sodelovanje z lokalno pivovarno in tako v celoti prešli na postrežbo samo lokalnih piv. Ob koncu leta smo začeli nov projekt, imenovan Celica Fusion, in odprli idejo »food & beer pairing«, kjer smo se spet povezali z lokalnimi ustvarjalci dobre hrane in pijače. Tovrstne dogodke bi radi izvajali tudi v prihodnje.

Gostinski del je prav tako odprt za zunanje obiskovalce, vsak dan med 7. in 23. uro, s stalno ponudbo pijač in prigrizkov, v poletnem času pa je vsem na voljo tudi prenovljena podoba zunanjega vrta.

4.4.3 Dodatne storitve

Povpraševanje po dodatnih storitvah je še vedno veliko, zato smo ohranili celotno ponudbo preteklih let. Gostom so na voljo ugoden nakup vstopnic za Ljubljanski grad, izposoja koles, prevoz na letališče, najem avtomobila, pomoč pri organizaciji izletov po Sloveniji, pralnica in shranjevanje prtljage, sef ter brezplačen dostop do spleta.

V Galeriji Srečišče so poleg galerijskega dela še naprej potekali manjši najemi zaključenih skupin, novinarske konference, predavanja, delavnice in druge prireditve. Glede na želje naročnikov ob najemu omogočimo tudi pogostitev, od preprostih odmorov s kavo in rogljički do kosil in večerij.

Za zaključene skupine smo po dogovoru organizirali vodene ogledе hostla in okolice, še vedno pa receptorji, ob povpraševanju, vsak dan ob 13. uri izvajajo krajše vodene ogledе za hostelske in zunanje goste.

4.4.4 Studia na Stolbi – Friderik in Eleonora

Sredi leta 2023 smo odprli tudi studia na Grajskem griču, imenovana Friderik in Eleonora. Grajska studia gostom ponujata ne samo postelje, pač pa sodobno in udobno nastanitev v samem središču mesta, hkrati pa še vedno stran od vrveža mestnega jedra in prometnih ulic.

Studia v svoji notranjosti gostom ponujata zakonsko posteljo, osrednji prostor z dnevno sobo, delovni in kuhinjski kotichek, prostorno kopalnico ter razgledno zunanjo teraso.

V obdobju šestih mesecev se je zvrstilo 139 gostov, ki so prihajali iz 25 držav in skupno ustvarili 369 prenočitev, v povprečju pa so ostajali 2,8 noči. Prevladovali so gostje iz Velike Britanije (18 %), Avstrije (14 %), Nemčije (11 %) in Nizozemske (6 %).

V prvih nekaj mesecih po odprtju smo prav na podlagi povratnih informacij, ki smo jih dobili od gostov, izboljšali prostore in jim tem ponudili kar se da maksimalno udobje. Ob koncu leta se je na spletnem portalu booking.com tako oblikovala lepa ocena (9,5), v komentarjih pa so gostje posebej poudarili lokacijo, čistočo in storitev.

Tudi v prihodnje želimo v prvi vrsti zagotoviti, da bi bila studia na voljo v uporabo gostujočim umetnikom Mestne občine Ljubljana in njenih zavodov, preostalo razpoložljivost pa naj zapolnijo individualni gostje, ki rezervacijo opravijo na spletnih platformah ali neposredno pri nas.

4.5 TRAJNOSTNO DELOVANJE ZAVODA

V aprilu 2023 smo za Hostel Celica in tudi Ljubljanski grad obnovili certifikat Zeleni ključ in članstvo v Zeleni shemi slovenskega turizma.

4.5.1 Ljubljanski grad

V letu 2023 smo sledili zastavljeni trajnostni viziji in med zaposlenimi širili dobre prakse za zmanjševanje negativnih vplivov na okolje:

- izvedli smo dve čistilni akciji, eno marca in drugo aprila. V sklopu slednje smo organizirali predavanje za zaposlene v sodelovanju s podjetjem Umanotera na temo globalnih in lokalnih trajnostnih izzivov;

- spodbujali smo zaposlene k uporabi javnega prevoza, prevoza z električnim avtomobilom in koles za prihod na delo;
- poudarjali smo pomen pitne vode v Ljubljani in spodbujali k uporabi vode iz pipe;
- v okviru promocije zdravja na delovnem mestu smo izvedli več aktivnosti, med katerimi naj omenimo tradicionalni slovenski zajtrk za zaposlene;
- zaposlene smo prek e-novic usmerjali k izboljšanju počutja na delovnem mestu, športnim aktivnostim in pomenu čistega okolja in skrbi zanj.

V sklopu pridobljenega trajnostnega certifikata Zeleni ključ smo v letu 2023 sledili zastavljenim ciljem:

- pospeševanje uporabe LPP-prevozov na metan ob večjih dogodkih na gradu;
- ureditev Grajskega parka – uvedba parkirnine: ureditev mirujočega prometa;
- dodatna ozelenitev površin na Grajskem griču: zasaditev 150 gabrov;
- kartično poslovanje: uvedba nove možnosti s strani ponudnika bančnih storitev – tiskanje slipa na zahtevo stranke;
- instalacija varčnih perlatorjev na vseh pipah: zmanjšanje pretoka vode;
- uvedba sistema polnilnih baterij za mikrofone: zmanjšanje porabe baterij.

Sodelovanje z lokalno skupnostjo in družbena odgovornost:

- sodelovanje v projektu Turizma Ljubljane in zavoda Brez ovir na temo dostopnosti Ljubljanskega gradu za ljudi z različnimi oblikami funkcionalnih omejitev;
- sodelovanje v skupini za kulturni turizem in predstavitev dobrih poslovnih praks gradu pri pridobitvi certifikata Zeleni ključ;
- s ciljem izdelave lastnih adventnih venčkov smo v svoji režiji organizirali delavnico izdelave adventnih venčkov za zaposlene;
- organizirali smo tekmovanje v okrasitvi delovnih mest oziroma delovnih področij v duhu trajnosti. Poiskali smo škatle s starimi okraski, nedelujoče lučke in druge elemente ter jih ponovno oživili;
- oprema prodajnih mest s slušnimi zankami;
- v sklopu vinske zgodbe in grajskega vina smo iz tropin grozdnih jagod belpina izdelali Grajski tropinovec;
- omogočili smo ogled vsebin in kulturno-umetniškega programa različnim skupinam oseb s posebnimi potrebami, ki imajo tudi posebne ugodnosti;

- sodelovali smo z različnimi institucijami in jim podarili svoje programske vsebine: na primer predstavo *Friderik čaka Zimo* za Junake tretjega nadstropja;
- odzvali smo se na družbeno koristne akcije ozaveščanja javnosti, na primer z nošenjem roza pentlje v rožnatem oktobru, z izobešanjem rdeče pentlje ob svetovnem dnevu aidsa in z občasnimi obarvanji gradu v podporo takšnim akcijam.

Aprila 2023 smo oblikovali projektno skupino, ki skrbi za trajnostne vsebine na različnih področjih delovanja javnega zavoda (investicije, javni prevoz, tehnična oprema, industrija srečanj, kadrovska služba, odnosi z javnosti, trženjsko komuniciranje, program, namestitvena dejavnost ...). V sklopu skupine smo se vsak mesec sestali, izvedli delavnico na temo smernic delovanja skupine in pripravili seznam aktivnosti za prihajajoče leto.

4.5.2 Hostel Celica

Tudi v letu 2023 smo obnovili trajnostni certifikat Zeleni ključ in članstvo v Zeleni shemi slovenskega turizma. Naša trajnostna strategija – THINK, ACT, SHARE – je še vedno močno prisotna ter nas, zaposlene in goste, spodbuja k razmišljanju, zavedanju in aktivnemu trajnostnem udejstvovanju. Nadaljevali smo vse usmeritve iz preteklih let, z lastnim prispevanjem pa smo navdušili tudi marsikaterega gosta, da se začne trajnostno obnašati tudi v času svojega potovanja po tujih deželah.

Pri gostinski in hostelski ponudbi smo nadaljevali trajnostne usmeritve iz preteklih let:

- goste in obiskovalce smo seznanili z našimi prizadevanji za varovanje okolja;
- z označevalnimi napisi smo goste spodbujali k trajnostnemu obnašanju tudi v času njihovega potovanja;
- ponujali smo zajtrk, ki vsebuje veliko lokalnih, slovenskih in v hostlu pridelanih sestavin in ne vsebuje plastične male embalaže;
- pijačo smo prodajali le v stekleni, večinoma povratni embalaži;
- goste smo spodbujali k pitju vode iz pipe;
- v info kotičku smo nagovarjali goste k recikliranju ter ponovni uporabi predmetov in oblačil;
- goste smo spodbujali k uporabi javnih prevoznih sredstev in ponujali možnost najema koles;
- spodbujali smo k ločevanju smeti, varčevanju z električno energijo in varčevanju z vodo;
- spodbujali smo k razumnemu uživanju hrane in s tem stremeli k čim manjšim količinam zavržene hrane.

Še naprej smo skrbeli, da je naše poslovanje čim bolj trajnostno, z dobrimi praksami smo spodbujali zaposlene in sledili smernicam, ki nam jih narekuje pridobljeni certifikat:

- aktivno smo spodbujali k uporabi javnega prevoza;
- veliko pozornost smo namenili varčevanju z energijo, recikliranju odpadkov na delovnem mestu in v prostem času;
- razširili smo zeliščni vrt in s tem poskrbeli za samooskrbo zelišč za kuhinjo in bar;
- sodelovali smo pri skupni čistilni akciji Ljubljanskega gradu, pometli in počistili igrišče na Metelkovi ter v okolici hostla;
- goste smo informirali digitalno in s tem zmanjšali porabo papirja.

4.6 Nastanek morebitnih nedopustnih in neupravičenih posledic pri izvajanju programa

Ob izvajanju javne službe Ljubljanskega gradu ni bilo zaslediti nedopustnih in neupravičenih posledic pri izvajanju programa.

4.7 Ocena uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev v primerjavi z doseženimi cilji iz preteklega leta

4.7.1 Program izvajanja javne službe

Kulturno-umetniški program

Na področju glasbenega programa smo v leto 2023 vstopili s ciljem, da še naprej ohranjamo izvedbo kakovostnih glasbenih vsebin ter prepoznavnost Ljubljanskega gradu kot prizorišča za tovrstni program. S kontinuirano izvedbo koncertov v sklopu Jazz Cluba Ljubljanski grad, z izvedbo 16. Festivala Godibodi ter izvedbo ostalih dogodkov glasbene narave menimo, da smo ta cilj dosegli. Posledično ocenjujemo ta programski sklop kot uspešen.

V sklopu likovno-galerijskega programa smo v letu 2023 izvedli devet razstav, ki so, vsaka na svoj način in prek svoje teme, uspešno nagovarjale raznoliko občinstvo, nekatere od njih pa so se naslonile tudi na aktualne družbene teme. Med izvedenimi velja posebej opozoriti na poletno fotografsko razstavo Jadrana Lazića: Na rdeči preprogi, ki si jo je ogledalo več kot 35.000 obiskovalcev.

V sklopu uprizoritvenega programa, ki je sicer po obsegu najmanjši izmed programskih sklopov Ljubljanskega gradu, smo v letu 2023 premierno izvedli predstavo *Friderik čaka Zimo*, ki je bila dobro sprejeta med gledalci. Nasploh so različne uprizoritve, v kateri nastopa lik Friderik, grajska podgana, med našim občinstvom priljubljene, kar se je odrazilo v številnih razprodanih predstavah.

Uspešnost Izobraževalnega programa temelji na zvestem občinstvu, ki smo si ga ustvarili v preteklih letih. V letu 2023 se je to odrazilo v številnih razprodanih prireditvah. Na zelo dober odziv so naletele tudi novosti, ki smo jih v letu 2023 uvedli v ta sklop.

V okviru tradicionalnih prireditev smo izvedli vse načrtovane prireditve. Posebej uspešni so bili dvodnevni *12. Grajski dnevi*, ki smo jih izvedli v maju na Grajskem dvorišču in v Grajskem parku.

Uspešnost izvedbe projekta Film pod zvezdami 2023 je bila žal pogojena z izredno slabimi vremenskimi razmerami in ga kot takega po eni strani moremo označiti kot uspešnega, po drugi strani pa nam optimizem lahko vlivata dobra predprodaja vstopnic in dobra obiskanost projekcij, ki niso bile odpovedane.

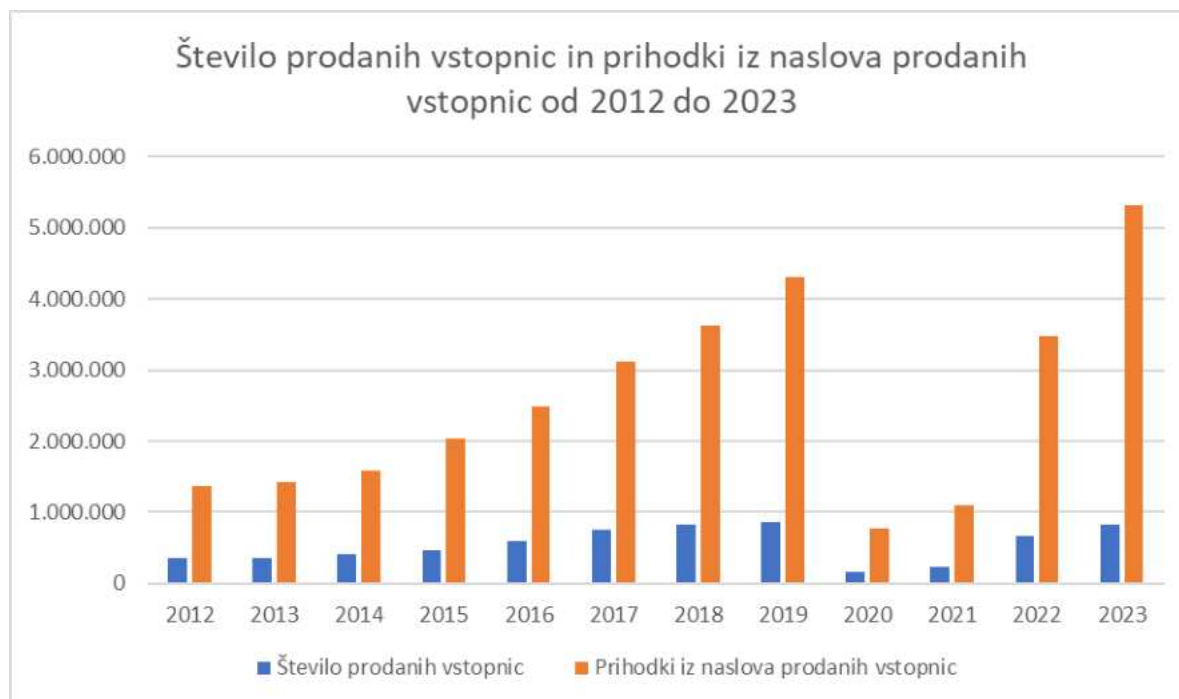
Zaradi celovite in kakovostne predstavitve premične in nepremične kulturne dediščine ocenjujemo programski sklop muzejsko-razstavni program kot uspešen. Uspešnost še dodatno utrjuje naraščanje obiska vsebin v primerjavi s preteklimi leti. Dodatno občinstvo smo nagovorili tudi z nekaterimi novimi pedagoškimi programi in s pripravo novega družinskega vodnika.

Kulturno-umetniški program, ki ga izvajamo v Hostlu Celica, je v letu 2023 zagotovo še bolj utrdil sloves hostla kot prizorišča pestrega in raznolikega kulturnega in družabnega programa, ne samo za goste hostla, temveč tudi za lokalno prebivalstvo. Veseli dejstvo, da je bila večina prireditev dobro obiskana, še posebej tiste v sklopu ciklov Celica špila in Potopisni ponedeljki.

4.7.2 Program izvajanja drugih dejavnosti, namenjenih izvajanju dejavnosti javne službe

Leto	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2023/2022	2023/2019
Število prehodov	952.738	1.016.829	1.129.049	1.190.441	1.246.813	1.373.319	1.316.336	1.336.190	313.266	460.335	1.004.349	1.190.229	1,19	0,89
% prodanih vstopnic v prehodih	38,07	36,06	37,13	39,30	47,76	54,42	63,15	64,18	49,33	51,37	66,67	69,38	1,04	1,08
Število prodanih vstopnic	362.725	366.707	419.194	467.861	595.421	747.371	831.315	857.533	154.541	236.453	669.627	825.787	1,23	0,96
Prihodki iz naslova prodanih vstopnic	1.361.268	1.426.085	1.578.364	2.027.546	2.484.546	3.116.101	3.618.098	4.309.804	765.815	1.091.929	3.480.504	5.320.757	1,53	1,23
Povprečni prihodek od prodane vozovnice	3,75	3,89	3,77	4,33	4,17	4,17	4,35	5,03	4,96	4,62	5,20	6,44	1,24	1,28

*Podatek pri letu 2016 vsebuje vse vstopnice, tudi tiste za kulturne prireditve, saj smo s tem letom prešli na enoten sistem blagajniškega poslovanja.

Leta 2023 smo skupno prodali 825.787 vstopnic in tako ustvarili 5.320.757 EUR realizacije prometa. Med obiskovalci, ki jih zajamemo v statistiki prodanih turističnih vstopnic, smo zabeležili 22 odstotkov domačih in 78 odstotkov tujih obiskovalcev. Med tujci prevladujejo obiskovalci iz Italije, Nemčije, Velike Britanije, ZDA, Hrvaške, Francije.

4.8 Ocena gospodarnosti in učinkovitosti poslovanja glede na opredeljene standarde in merila ter ukrepi za izboljšanje učinkovitosti in kakovosti poslovanja

Javni zavod Ljubljanski grad je leta 2023 zagotavljal gospodarno in učinkovito ravnanje z razpoložljivimi sredstvi.

Delež prihodkov za izvajanje javne službe v celotnih prihodkih znaša 79,43 %.

4.9 Ocena delovanja sistema notranjega finančnega nadzora

IZJAVA O OCENI NOTRANJEGA NADZORA JAVNIH FINANC	
v/na (naziv proračunskega uporabnika)	
JAVNI ZAVOD LJUBLJANSKI GRAD	
(sedež proračunskega uporabnika, šifra in matična številka)	
GRAJSKA PLANOTA 1, 1001 LJUBLJANA	
Šifra:	38628
Matična številka:	3887359
<p>Podpisani se zavedam odgovornosti za vzpostavitev in stalno izboljševanje sistema finančnega poslovanja in notranjih kontrol ter notranjega revidiranja v skladu s 100. členom Zakona o javnih financah z namenom, da obvladujem tveganja in zagotavljam doseganje ciljev poslovanja in uresničevanje proračuna.</p> <p>Sistem notranjega nadzora javnih financ je zasnovan tako, da daje razumno, ne pa tudi absolutnega zagotovila o doseganju ciljev: tveganja, da splošni in posebni cilji poslovanja ne bodo doseženi, se obvladujejo na sprejemljivi ravni. Temelji na nepretrganem procesu, ki omogoča, da se opredelijo ključna tveganja, verjetnost nastanka in vpliv določenega tveganja na doseganje ciljev, in pomaga, da se tveganja obvladuje uspešno, učinkovito in gospodarno.</p> <p>Ta ocena predstavlja stanje na področju uvajanja procesov in postopkov notranjega nadzora javnih financ v/na (naziv proračunskega uporabnika)</p>	
JAVNEMU ZAVODU LJUBLJANSKI GRAD	
Oceno podajam na podlagi:	
* ocene notranje revizijske službe za področji:	
* samoocenitev vodij organizacijskih enot za področja:	
* ugotovitev (Računskega sodišča RS, proračunske inšpekcije, Urada RS za nadzor proračuna...)	
V/Na (naziv proračunskega uporabnika)	
JAVNEMU ZAVODU LJUBLJANSKI GRAD	
je vzpostavljen(o):	

1. primerno kontrolno okolje (predstojnik izbere eno od naslednjih možnosti):	
a) na/v celotnem poslovanju,	
b) na pretežnem delu poslovanja,	X
c) na posameznih področjih poslovanja,	
d) še ni vzpostavljeno, pričeli smo s prvimi aktivnostmi,	
e) še ni vzpostavljeno, v naslednjem letu bomo pričeli z ustreznimi aktivnostmi	
2. upravljanje s tveganji:	
2.1 cilji so realni in merljivi, tp. da so določeni indikatorji za merjenje doseganja ciljev (predstojnik izbere eno od naslednjih možnosti):	
a) na/v celotnem poslovanju,	
b) na pretežnem delu poslovanja,	X
c) na posameznih področjih poslovanja,	
d) še niso opredeljeni, pričeli smo s prvimi aktivnostmi,	
e) še niso opredeljeni, v naslednjem letu bomo pričeli z ustreznimi aktivnostmi	
2.2 tveganja, da se cilji ne bodo uresničili, so opredeljena in ovrednotena, določen je način ravnanja z njimi (predstojnik izbere eno od naslednjih možnosti):	
a) na/v celotnem poslovanju,	
b) na pretežnem delu poslovanja,	X
c) na posameznih področjih poslovanja,	
d) še niso opredeljena, pričeli smo s prvimi aktivnostmi,	
e) še niso opredeljena, v naslednjem letu bomo pričeli z ustreznimi aktivnostmi	
3. na obvladovanju tveganj temelječ sistem notranjega kontroliranja in kontrolne aktivnosti, ki zmanjšujejo tveganja na sprejemljivo raven (predstojnik izbere eno od naslednjih možnosti):	
a) na celotnem poslovanju,	
b) na pretežnem delu poslovanja,	X
c) na posameznih področjih poslovanja,	
d) še ni vzpostavljen, pričeli smo s prvimi aktivnostmi,	
e) še ni vzpostavljen, v naslednjem letu bomo pričeli z ustreznimi aktivnostmi	
4. ustrezen sistem informiranja in komuniciranja (predstojnik izbere eno od naslednjih možnosti):	
a) na celotnem poslovanju,	
b) na pretežnem delu poslovanja,	X
c) na posameznih področjih poslovanja,	

d) še ni vzpostavljen, pričeli smo s prvimi aktivnostmi,	
e) še ni vzpostavljen, v naslednjem letu bomo pričeli z ustreznimi aktivnostmi	
5. ustrezen sistem nadziranja, ki vključuje tudi primerno (lastno, skupno, pogodbeno) notranje revizijsko službo (predstojnik izbere eno od naslednjih možnosti):	
a) na celotnem poslovanju,	
b) na pretežnem delu poslovanja,	x
c) na posameznih področjih poslovanja,	
d) še ni vzpostavljen, pričeli smo s prvimi aktivnostmi,	
e) še ni vzpostavljen, v naslednjem letu bomo pričeli z ustreznimi aktivnostmi.	
6. notranje revidiranje zagotavljam v skladu s Pravilnikom o usmeritvah za usklajeno delovanje sistema notranjega nadzora javnih financ (predstojnik izbere eno od naslednjih možnosti):	
a) z lastno notranje revizijsko službo,	
b) s skupno notranje revizijsko službo,	x
c) z zunanjim izvajalcem notranjega revidiranja,	
d) nisem zagotovil notranjega revidiranja.	
ad b) Navedite naziv skupne notranje revizijske službe : Služba za notranjo revizijo MU MOL.	
Sedež in matična številka skupne notranje revizijske službe: Slovenska cesta 44, 1000 Ljubljana	
Matična številka:	5874025
V letu 2023 (leto, na katero se Izjava nanaša) sem na področju notranjega nadzora izvedla naslednje pomembne izboljšave (navedite: 1, 2 oziroma 3 pomembne izboljšave):	
– Izvedena je bila notranja revizija področja sistema notranjih kontrol v računovodstvu.	
Kljub izvedenim izboljšavam ugotavljam, da obstajajo naslednja pomembna tveganja, ki jih še ne obvladujem v zadostni meri (navedite: 1, 2 oziroma 3 pomembnejša tveganja in predvidene ukrepe za njihovo obvladovanje): Ocenjujemo, da na/v pretežnem delu poslovanja obvladujemo tveganja.	
Predstojnik oziroma poslovodni organ proračunskega uporabnika:	
Direktorica, Mateja Avbelj Valentan	
Datum podpisa predstojnika:	
9. 2. 2024	

4.10 Pojasnila na področjih, na katerih zastavljenih ciljev nismo dosegli

Kulturno-umetniški program

Zastavljeni cilji pri izvedbi kulturno-umetniškega programa za leto 2023 so bili izvedeni v celoti, hkrati pa na nekaterih področjih celo preseženi, posebno v sklopu glasbenega in izobraževalnega in uprizoritvenega programa, saj smo razprodali več dogodkov kot v primerjavi s preteklimi leti. Edini cilj, ki ni bil dosežen v celoti, je tehnična in vsebinska prenova Virtualnega gradu, saj so se postopki začeli v oktobru 2023 z objavo javnega naročila, sam proces prenove pa bo končan marca 2024.

4.11 Ocena učinkov poslovanja Javnega zavoda Ljubljanski grad na druga področja

Poslanstvo Ljubljanskega gradu je predstavitev premične in nepremične kulturne dediščine, katere skrbnik je zavod. S stalnimi muzejskimi postavitvami na Ljubljanskem gradu kot najbolj obiskani turistični točki v Sloveniji predvsem prek tujih obiskovalcev dejavno predstavljamo kulturno dediščino Ljubljanskega gradu in Slovenije ter tako krepimo prepoznavnost Slovenije in Ljubljane v tujini, poleg tega pa ta učinek vsako leto povečujemo z vsebinsko raznolikimi in strokovno izvedenimi vodenimi ogledi ter preostalimi turističnimi produkti, ki udeležencem ponujajo celovit vpogled v bogato in zanimivo preteklost Ljubljanskega gradu ter njegove ožje okolice.

Kulturno-umetniški program z izvedbo kulturnih prireditev na področju glasbenega, likovno-galerijskega, uprizoritvenega, izobraževalnega, filmskega programa in tradicionalnih prireditev sooblikuje celovito kulturno in turistično ponudbo v Ljubljani in tako pri domačih obiskovalcih dviguje zavest in védenje o slovenski kulturi, hkrati pa povečuje njeno prepoznavnost pri tujih obiskovalcih posameznih programskih vsebin. Dostopnost programov povečujemo z vključevanjem v različne akcije; prizadevamo si, da bi tovrstne vsebine postale še dostopnejše za socialno ogrožene ter gibalno in senzorno ovirane obiskovalce, hkrati pa z izvedbo novih programov dosegamo ciljne skupine, ki pri nas v preteklih letih niso bile opazno zastopane (na primer mladostniki).

Spletno stran redno posodabljam z novimi vsebinami in ponudbo, kar uporabnikom omogoča boljši pregled nad dogajanjem na Ljubljanskem gradu, informacije pa so tako postale še dostopnejše. Prek e-trgovine na spletni strani obiskovalcem omogočamo ugodnejši nakup vstopnic za vsebine na Ljubljanskem gradu.

Na Ljubljanskem gradu omogočamo dostop gibalno oviranim, vendar ga zaradi nekaterih danosti in zakonitosti žal ne moremo zagotoviti v celoti. Za gibalno ovirane in osebe s posebnimi potrebami sta zagotovljeni brezplačna vožnja z vzpenjačo in brezplačna vstopnica za grajske vsebine, s klančinami in dvigalom jim omogočamo dostop na Grajsko dvorišče ter v dvorane, kjer poteka kulturno-umetniški program, poleg tega pa jim zagotavljamo prilagojen ogled stalnih postavitev *Slovenska zgodovina* in *Lutkovni muzej*, pa tudi prilagojen ogled grajskega poslopja.

Zavzemamo se za to, da bi bile naše vsebine čim dostopnejše senzorno oviranim. Tipna maketa Ljubljanskega gradu na Grajskem dvorišču je opremljena z legendo v Braillovi pisavi in latinici. Ljubljanski grad je tako postal senzorno dostopnejši za slepe in slabovidne. Stalna razstava *Slovenska zgodovina* je opremljena tudi z avdiovodniki in taktili za slepe in slabovidne, *Virtualni grad* pa s podnapisi v 13 svetovnih jezikih in v slovenščini za gluhe; stalno postavitev *Kaznilnica* smo naglušnim in gluhim približali z informacijsko-doživljajskim sklopom razstave. Senzorno oviranim je večinoma prilagojena tudi stalna postavitev *Lutkovni muzej* (taktili, avdiovodenje). Vsebine na sistemu avdiovodenja po razstavi *Slovenska zgodovina*, po *Lutkovnem muzeju* in po Ljubljanskem gradu so prilagojene tudi ljudem z okvaro sluha, saj je avdiovodenje opremljeno s sistemom indukcijske zanke. Na Ljubljanskem gradu si prizadevamo, da bi vsem obiskovalcem zagotovili čim boljšo dostopnost, zato se glede na možnosti objekta odločamo za ukrepe, ki so inovativni in vključujejo pametne rešitve.

V izvedbo investicij obnove prireditvenih prostorov in spremljajoče infrastrukture kar največ vključujemo rešitve, ki povečujejo dostopnost prostorov in vsebin gibalno in senzorno oviranim osebam, v letu 2023 smo te smernice uspešno upoštevali pri prenovi Kazemat in posodobitvi Virtualnega gradu.

Ker tirna vzpenjača deluje vse dni v letu, se dostopnost grajskega poslopja in njegove okolice povečuje; vzpenjača prav tako omogoča lažji dostop gibalno oviranim in osebam s posebnimi potrebami. Njeno obratovanje zaradi majhnega ogljičnega odtisa ne škoduje okolju.

Ljubljanski grad je za javnost odprt vse dni v letu, obiskovalcem je tako v vseh letnih časih na voljo raznovrstna kulturno-umetniška in turistična ponudba. Prizadevamo si, da bi bila ta namenjena vsem starostnim skupinam, domačim in tujim obiskovalcem, ljudem z različnimi zanimanji in pričakovanji v zvezi z obiskom.

5. INVESTICIJE, INVESTICIJSKO VZDRŽEVANJE TER OBRATOVANJE IN NAKUP OPREME

5.1 Investicije

S Pogodbo o financiranju investicij javnega zavoda na področju kulture za leto 2023 smo od ustanoviteljice Mestne občine Ljubljana prejeli sredstva v višini 2.028.510 EUR za izvedbo:

- 1. Obnova Kazemat:** V letu 2023 smo dokončali obnovo Kazemat, dvorane, ki skupaj s pomožnimi prostori omogoča različne kulturne programe, tudi najzahtevnejše, saj je opremljena z multimedijско opremo in klimatizacijo, ki omogoča organizacijo razstav najobčutljivejših slikarskih in kiparskih del ter občutljivih muzejskih eksponatov. Obnova prostora, postavitve inštalacij in ureditev večnamenske dvorane na Ljubljanskem gradu pomenijo pomembno pridobitev, saj ima prostor zaradi svoje prvinskosti in oblike posebno naravo.

Kazemate po obnovi

5.2 Obratovanje ter tekoče in investicijsko vzdrževanje

S pogodbo o financiranju javnega zavoda za leto 2023 smo za financiranje tekočega vzdrževanja in obratovanja prejeli 420.000 EUR. Na tem področju je odprava pomanjkljivosti potekala v lastni režiji ali skupaj z zunanjimi pogodbenimi sodelavci. Vsak dan so se opravili obhodi vseh notranjih in zunanjih površin gradu in Hostla Celice. Izvajala so se popravila in redno vzdrževanje stavb, prostorov, opreme ter zunanje okolice. Preverjala so se delovanje, vzdrževanje in izvajanje popravil

na ogrevalnih, klimatskih in vodovodnih inštalacijah. Skrbelo se je za zalogo rezervnih delov, orodja in potrošnega materiala.

Na področju investicijskega vzdrževanja in večjih vzdrževalnih del smo v letu 2023 izpeljali naslednja večja dela:

- obnova strehe nad poročnima dvoranama v Traktu M,
- sanacija in širitev stopnišča v Erazmovem stolpu,
- sanacija celotne parkirne površine na grajskem parkirišču,
- zamenjava dotrajanih kamnitih površin rešetk in plošč na Grajskem dvorišču,
- ureditev odvodnjavanja Lipnika na Grajskem dvorišču,
- pleskanje Razglednega stolpa in stopnišča na Razglednem stolpu,
- pleskanje vseh dvoran,
- izdelava stopnic iz poročnih dvoran do strojnice,
- zamenjava dotrajane travne ruše na Grajskem dvorišču,
- sanacija parketa v grajskih prostorih,
- beljenje celotnega objekta ter druga sprotna popravila in zamenjava opreme v Hostlu Celica,
- menjava obtočnih črpalk na hladilnem sistemu,
- izkop, hidroizolacija, zasutje, dobava cevovoda pri zamakanju hodnika (Nivo 0),
- čiščenje meteornih kanalov in vpih steklenih vlaken pri Traktu A,
- menjava razsvetljave pisarne Tehnika in pisarne Vzdrževanje,
- menjava drogov za zastave z ojačano nosilnostjo na Razglednem stolpu,
- sanacija betona na konstrukciji in beljenje Spodnjega lapidarija,
- ureditev prostora skladišča za Grajsko trgovino,
- preureditev sejne sobe na Upravi,
- ureditev jekor stene v Spodnjem lapidariju,
- ureditev odvodnjavanja neposredne okolice Gradu,
- postavitev nadstreška na terasi objekta Hiša na Stolbi
- čiščenje in pregled strehe na Stolpu strelcev, Palacija in Stanovske dvorane,
- sanacija turističnih sob v Hostlu Celica.

5.3 Nakup opreme

Na področju tehnične podpore prireditvam je bil z namenom dopolnitve obstoječe in z namenom zamenjave dotrajane opreme med letom opravljen nakup na področjih zvočne opreme (digitalna mešalna miza) in svetlobne opreme (baterijska LED-svetila). Navedena tehnična oprema nam omogoča nemoteno izvedbo trženjskih in kulturno-umetniških prireditev.

V Grajskem parku smo dobavili in namestili opremo za parkirni sistem.

Na področju vzdrževanja, čiščenja in urejanja okolice smo med drugim dobavili tudi štirikolesnik. Dobavili smo tudi pohištveno opremo za ureditev obeh studiev na objektu Hiša na Stolbi.

5.4 Informacijska tehnologija

V letu 2023 smo na področju informacijske tehnologije izvedli nabavo dodatne računalniške opreme in licenc za računalniške programe. Izvedli smo menjavo dela strežniške infrastrukture in nadgradili brezprekinitveno napajanje.

Dodatno smo razširili brezžično omrežje za zaposlene in s signalom pokrili tudi težje dostopnejše točke na Ljubljanskem gradu.

Na razstavi Slovenska zgodovina in v Lutkovnem muzeju smo zamenjali vse multimedijske postaje in prikazovalnike, tako da sta razstavi v celoti prenovljeni.

Nadaljevali smo projekt elektronske kontrole pristopa in nadgradili tudi videonadzorni sistem.

V grajsko informacijsko omrežje smo dodali novo dvorano Kazemate, ki je opremljena z najnovejšo IT-infrastrukturo, ter implementirali informacijski sistem za novozgrajeni parkirni sistem.

Začeli smo tudi s postavitvijo platforme za avtomatizacijo delovnih procesov. Prvi del načrtovanja je zaključen, celotni projekt pa je predviden za dokončanje v letu 2024.

6. ANALIZA KADROVANJA

VIR FINANCIRANJA	Število zaposlenih na dan 1. 1. 2023	Število zaposlenih na dan 30. 6. 2023	Število zaposlenih na dan 31. 12. 2023	Število zaposlenih na dan 1. 1. 2024

1.	Državni proračun				
2.	Proračun občine	19,84	19,84	19,84	19,84
3.	ZZZS in ZPIZ				
4.	Druga javna sredstva za opravljanje javne službe (takse, pristojbine, koncesnine, ...)				
5.	Sredstva od prodaje blaga in storitev na trgu	52,16	53,16	53,16	53,16
6.	Nejavna sredstva za opravljanje javne službe in sredstva prejetih donacij				
7.	Sredstva EU ali dr. mednarodnih virov vključno s sredstvi sofinanciranja iz državnega proračuna				
8.	Sredstva za financiranje javnih del				
9.	Sredstva ZZZS za zdravnike ...ter sredstev za projekte in programe, namenjenih za internac. in kakovost v izobraževanju in znanosti				
10.	Sredstva za zaposlene na podlagi Zakona o ukrepih za odpravo posledic žleda				
	SKUPNO ŠTEVILO VSEH ZAPOSLENIH (od 1. do 10. točke)	72	73	73	73
	Skupno število vseh zaposlenih pod točkami 1, 2, 3 in 4	19,84	19,84	19,84	19,84
	Skupno število vseh zaposlenih pod točkami 5, 6, 7, 8, 9 in 10	52,16	53,16	53,16	53,16

Na dan 31. 12. 2023 je bilo v zavodu 73 redno zaposlenih, od tega:

- 72 zaposlenih za nedoločen čas;
- direktorica zavoda, ki je vezana na mandat.

Kadrovski načrt za leto 2023 je bil narejen na podlagi obstoječih, optimiziranih delovnih procesov zavoda, analize stanja delovnih ur ter stanja organizacije dela in sistemiziranih delovnih mest ter glavnih in podpornih procesov zavoda. Zahtevne razmere na trgu dela v letu 2023 so prispevale, da kadrovski načrt ni bil v celoti dosežen zaradi nekonkurenčnosti plač v javnem sektorju in posledično nezanimanja za delo v javnem zavodu.

Z namenom nemotenega poteka delovnih procesov zavoda smo že v začetku februarja izvedli zaposlitev na delovnem mestu glavni vzdrževalec, marca 2023 pa na delovnem mestu mojster luči. Aprila 2023 smo zaposlili sodelavca na delovnem mestu tehnični delavec II – strojnik, maja in junija smo dopolnili ekipo tehnične podpore programom z novim tehničnim vodjem za podporo programom in oblikovalcem zvoka in video opreme, avgusta pa še s scensko-odrskim mojstrom. Julija 2023 smo izvedli zaposlitev na delovnem mestu blagajnik VI, novembra smo zaposlili novega strokovnega sodelavca za tehnične zadeve in decembra 2023 samostojnega strokovnega delavca – receptorja z namenom koordinacije parkirnih površin v grajskem parku. Na podlagi reorganizacije delovnih procesov v Hostlu Celica – službi za hotelske namestitve in gostinstvo – smo v juliju 2023 izvedli zaposlitev nove vodje Hostla Celica ter dodatnega blagajnika, receptorja v hostlu, okrepili pa smo tudi ekipo sobaric v hostlu.

Razmere na trgu dela v letu 2023 so pomenile izziv na kadrovske področju pri pridobivanju novih delavcev. V celotnem letu je bilo vseh objavljenih razpisov prostih delovnih mest v zavodu 46, skupaj s ponovitvami razpisov. Največkrat ponovljeni razpisi so bili s tehničnih področij dela, in sicer za delovna mesta tehnični delavec II – strojnik, mojster luči, glavni vzdrževalec, prav tako so se ponavljali razpisi za delovna mesta strokovnega delavca za strežbo, strokovnega delavca hostla, scensko-odrškega mojstra ter strokovnega sodelavca za tehnične zadeve. V letu 2023 smo izvedli tudi razpise in zaposlitve zaradi nadomeščanj začasno odsotnih sodelavk, ki koristijo starševski dopust.

6.1 Strokovna izobraževanja in usposabljanja zaposlenih ter varstvo pri delu

Strokovna izobraževanja in usposabljanja v letu 2023 so bila izvedena v skladu s strategijo zavoda in načrtom strokovnih izobraževanj. Izvajanja strokovnih izobraževanj so se v veliki meri ohranila na spletu, kar nekaj strokovnih izobraževanj pa je potekalo tudi v živo. Za strokovna izobraževanja so bili podlaga redni letni razgovori z zaposlenimi, analiza opravljenih izobraževanj in upoštevanje želja zaposlenih po osebni in poslovni rasti.

Zaposlene smo v letu 2023 napotili na strokovna izobraževanja in izpopolnjevanja s posameznih področij dela. Na področjih trženja, turizma, odnosov z javnostmi in namestitvenih dejavnosti smo se udeležili 12. izbora Best of Ljubljana, Dnevov vplivnostnega marketinga, Dneva družbenih omrežij, Dneva PR, ogleda borze ITB Berlin, 10. konference o prihodnosti (Diggit), Slovenskega oglaševalskega festivala, različnih delavnic na temo prodajnih tehnik, Poročnega sejma, letne

konference Europe Famous Hostels ter odprtja in ocenitve novega hostla v Trstu, sejma ICE Barcelona, konference platforma Hostelworld, arhitekturnega bienala v Benetkah, ogleda gradu in aplikacije Histoverly, sejma Creativ Salzburg, MOS Celje, Blejskega strateškega foruma, Zlatega bobna, Workshop-a Slovenia na Bledu ter Workshopa v Varšavi na Poljskem.

Na kulturno-umetniškem področju smo se udeležili 29. sarajevskega filmskega festivala, glasbenega festivala ESNS, Banksyjeve razstave, Festivala Ment, Kulturnega bazarja v Cankarjevem domu, doživljajskega parka Vulkanija, 34. Pikinega festivala, Indigo Festivala, Art expo in umetniškega sejma Vienna Contemporary. Zaposlene v službi za obratovanje tirne vzpenjače smo napotili na usposabljanje strojnikov žičniških naprav ter usposabljanje za vodjo obratovanja, usposabljanj za delo na višini, ogledali pa so si tudi žičniški sejem Interalp in v Innsbrucku, Mednarodni industrijski celjski sejem in tovarno ročnega orodja Gedore v Gradcu.

Na področju finančnega, splošnega in kadrovskega poslovanja smo se udeležili strokovnih izobraževanj na teme e-hrambe dokumentov, arhiviranja kadrovske dokumentacije, nadzora nad finančnim poslovanjem družbe, aktualnih novosti zakona o zaščiti prijaviteljev – žvižgačev, izvajanje zavarovalnega programa – škodni dogodki, plač v javnem sektorju – spremembe, kršitve in kaj nas čaka, trendov na področju družbene odgovornosti, priprave in oddaje refundacij v sistemu enDM, ukinitve dopolnilnega zavarovanja – novosti pri obračunih, sprememb ZDR-1, dnevnikov obdelav in varovanja informacij po ZVOP-2, zdravstvenih vidikov mobilnosti zaposlenih.

Na področju investicij in investicijskega vzdrževanja smo se udeležili izobraževanj na teme sporočanja podatkov o oddanih evidenčnih naročilih, novostih na področju javnega naročanja malih vrednosti, gradbene in podizvajalske pogodbe, javnega naročanja za začetnike, seminarja s področja gradbene zakonodaje ter si ogledali tudi mednarodni sejem ISA v Barceloni.

Trajnostno naravnanim in do okolja prijaznim strokovnim izobraževanjem smo sledili tudi v letu 2023 in se udeležili izobraževanj Zeleni dogodki v praksi, Trajnost v poslovanju, Študijska tura Konzorcija Slovenia Green 2023, srečanje Program Zeleni ključ. Prav tako smo v spomladanskem času v letu 2023 izvedli delavnice na temo »Učinkovito upravljanje konfliktov«, da bi krepili medsebojne odnose in komunikacijo med vsemi zaposlenimi. V sklopu delavnic smo za nekatere strokovne sodelavce pripravili tudi individualna izobraževanja na temo »Trening prodajno komunikacijskih veščin«. Za vodje služb pa smo izvedli še strokovno izobraževanje na temo »Vodi in inspiriraj«.

Za zaposlene v namestitvenih dejavnostih in zaposlene v izobraževalnem programu je bilo oktobra izvedeno izobraževanje na temo »Osnovna higienska stališča za varnost živik«.

V maju smo za vse zaposlene organizirali športno druženje v Beli krajini, kjer smo se pomerili v različnih športih ter skupaj preživeli čas zunaj delovnih obveznosti, oktobra pa smo izvedli dvodnevno strokovno ekskurzijo v Goriških brdih.

V letu 2023 smo v primerjavi s predhodnim letom izvedli skoraj polovico oziroma 45 odstotkov več strokovnih izobraževanj (predvsem iz naslova izobraževalnih delavnic, obiskov raznih sejmov s področja turizma, kulture in tehnične opreme ter druga strokovna izpopolnjevanja). Tudi število udeležencev strokovnih izobraževanj, v primerjavi s predhodnim letom, se je povečalo za dobrih 40 odstotkov (predvsem iz naslova usposabljanj in drugih strokovnih izpopolnjevanj).

Dogodek	Število izobraževanj	Število udeležencev
Izobraževalne delavnice (ID)	34	130
Seminarji in tečajji (ST)	33	56
Strokovne konference in simpoziji (SK)	17	30
Sejmi na področju turizma, kulture, tehnične opreme (S)	21	55
Posebna in specializirana usposabljanja (PSU)	21	64
Druga strokovna izpopolnjevanja (DR)	18	38

Tabela 2: Strokovna izobraževanja glede na vrsto izobraževanja

Na področju varnosti in zdravja pri delu smo v letu 2023 organizirali usposabljanja za varnost in zdravje pri delu ter varstvo pred požari. V januarju in oktobru smo organizirali usposabljanje oseb za gašenje začetnih požarov in izvajanje evakuacije. Zaposlene smo napotili tudi na usposabljanje iz temeljnih postopkov oživljanja ter na intenzivni deseturni tečaj prve pomoči. Januarja in novembra smo izvedli tudi dve vaji evakuacije z vseh treh lokacij: Stolbe, Ljubljanskega gradu in hostla Celica.

Dogodek	Število usposabljanj	Število udeležencev
Vaje evakuacije	2	96
Usposabljanje oseb, odgovornih za gašenje začetnih požarov in izvajanja evakuacije	2	16
Varnost pri delu in varstvo pred požari	13	26
Usposabljanje za temeljne postopke oživljanja (TPO) in AED	1	9
10-urni tečaj prve pomoči	2	31
Usposabljanje za primer padca z višine	1	9

Tabela 3: Usposabljanja s področja varnosti in zdravja pri delu

6.2 Promocija zdravja na delovnem mestu

V okviru sprejetih smernic in Načrta za promocijo zdravja na delovnem mestu smo v letu 2023 organizirali dejavnosti, ki so zaposlenim pomagale krepiti zdrav življenjski slog, jih spodbujale k zdravemu načinu prehranjevanja (zagotavljanje košarice sadja vsak mesec) in k športnim aktivnostim (različne vrste rekreacije zaposlenih). Na delovnih mestih, kjer narava dela to dopušča, smo omogočali občasno opravljanje dela na domu in gibljiv delovni čas. Zaposlene smo tudi spodbujali k udeležbi na športnih prireditvah in k izobraževanju o zdravem življenjskem slogu ter jih seznanjali z različnimi tehnikami razgibavanja in sproščanja na delovnem mestu.

V sklopu akcije MOL za čisto Ljubljano smo marca in aprila 2023 očistili okolico Ljubljanskega gradu, Grajskega griča in Hostla Celica. Čistilno akcijo okolice gradu, Grajskega griča in Hostla Celica smo nato ponovili še novembra 2023. Zaposlenim smo omogočali brezplačno udeležbo na različnih vrstah vadb (nogomet, plavanje, tenis) vse leto in jih sproti obveščali o tudi različnih, za zdravje pomembnih temah (vročina, uporaba krem za sončenje, zadostno pitje vode idr.). V jesenskem času so zaposleni v sklopu promocije zdravja na delovnem mestu imeli možnost udeležbe na ljubljanskem maratonu. V sklopu Tedna ljubljanskega kolesarstva junija 2023 in Evropskega tedna mobilnosti septembra 2023 smo zaposlene pozivali in jih spodbujali k uporabi trajnostne mobilnosti ter aktivnega prihoda na delo z javnim prevozom, s kolesi in peš. Junija, novembra in decembra smo zaposlene spodbujali k dobrodelnemu darovanju krvi. Novembra smo zaposlenim pripravili tudi slovenski tradicionalni zajtrk.

Vse leto smo preko e-sporočil zaposlene nagovarjali k aktivnemu preživljanju prostega časa in zdravemu načinu življenja (prehranjevanje, gibanje, skrb za lastno zdravje, aktivni odmori med delom idr.), kot preventivno zaščito pa smo jim omogočili tudi cepljenje proti klopnemu meningoencefalitisu.

Marca 2023 je zavod zabeležil prvo leto pridobitve osnovnega certifikata Družini prijazno podjetje. S certifikatom in izbranimi ukrepi smo v zavodu prepoznali pomembnost usklajevanja zasebnega in poklicnega življenja, se zavezali k skrbi za zadovoljstvo zaposlenih v delovnem okolju in s tem h krepitvi pripadnosti, produktivnosti in motivacije zaposlenih. V sklopu certifikata smo pripravili še dodatne priložnosti in ukrepe za zaposlene, s katerimi zavod omogoča zaposlenim prilagoditev delovnih razmer zaradi skrbstvenih obveznosti ali v podporo starejšim delavcem in lažjega vključevanja po daljši odsotnosti.

7. OBRAZLOŽITVE REALIZACIJE PRIHODKOV IN ODHODKOV IZ ODLOKA O PRORAČUNU MOL ZA LETO 2023

7.1 Obrazložitev prihodkov, ki so bili realizirani v letu 2023

Javni zavod Ljubljanski grad je v letu 2023 realiziral za 8.874.915 EUR prihodkov. Celotni prihodki so sestavljeni iz prihodkov za izvajanje javne službe in prihodkov od prodaje blaga in storitev na trgu. Prihodki za izvajanje javne službe znašajo 7.049.539 EUR in pomenijo 79,43 odstotka celotnih prihodkov. Prihodki iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu znašajo 1.825.376 EUR in pomenijo 20,57 odstotka celotnih prihodkov.

Prihodki za izvajanje javne službe so sestavljeni iz:

- prihodkov iz sredstev ustanovitelja: 1.556.886 EUR;
- drugih prihodkov za izvajanje dejavnosti javne službe: 5.492.653 EUR.

V poslovnem letu 2023 so bila v okviru osnovnega financiranja in dodatnih odločb o financiranju Mestne občine Ljubljana Javnemu zavodu Ljubljanski grad dodeljena sredstva v znesku 1.556.886 EUR. Sredstva so zajemala financiranje stroškov dela v zavodu v višini 906.000 EUR, del materialnih stroškov delovanja zavoda v višini 420.000 EUR, del programskih stroškov v višini 190.000 EUR ter del za izvajanje investicij ter investicijskega vzdrževanja v višini 40.886 EUR.

Nejavni prihodki za izvajanje dejavnosti javnih služb znašajo 5.492.653 EUR. Glavnina teh prihodkov so vstopnine za Virtualni grad, Razgledni stolp, stalno razstavo Slovenske zgodovine, vožnjo s tirno vzpenjačo ter prihodki iz naslova najemnin. Med nejavne prihodke za izvajanje dejavnosti se uvrščajo tudi prejeta sredstva iz naslova donacij v višini 50.000 EUR ter zavarovalne odškodnine v znesku 62.677 EUR.

Poleg prihodkov za izvajanje javne službe zavod ustvarja tudi prihodke od prodaje blaga in storitev na trgu. V letu 2023 se je iz naslova tržne dejavnosti ustvarilo 1.825.376 EUR prihodkov. Ti prihodki zajemajo prihodke od tržnih najemov in prefakturiranje stroškov, prodajo artiklov, hotelskih in gostinskih ter drugih storitev.

7.2 Pojasnilo večjih odstopanj med načrtovanimi in uresničenimi prihodki v letu 2023

V letu 2023 je na povečanje prihodkov in preseganje načrtovanega plana vplivalo povečanje števila obiskovalcev Ljubljanskega gradu za 19 odstotkov glede na leto 2022. Posledično je bilo tudi število prodanih vstopnic višje za 23 odstotkov, povprečni znesek nakupa pa za 24 odstotkov. Višji je bil tudi delež tistih obiskovalcev, ki so kupili eno od vstopnic. Ta je znašal že 70 odstotkov.

Prihodki iz sredstev ustanovitelja po pogodbi o financiranju in dodatnem aneksu so bili leta 2023 v znesku 1.556.886 EUR. Ustanovitelj je z aneksom dodatno sofinanciral del plač zaposlenih in pokrtil dodaten del tekočih stroškov obratovanja in programa.

7.3 Obrazložitev odhodkov, ki so bili realizirani v letu 2023

Celotni odhodki so v letu 2023 znašali 7.958.645 EUR.

Celotni odhodki so sestavljeni iz odhodkov za izvajanje javne službe in odhodkov od prodaje blaga in storitev na trgu.

V poslovnem letu 2023 je strošek dela znašal 2.412.628 EUR.

Stroški materiala so v letu 2023 znašali 862.698 EUR. Največji del stroškov pomenijo stroški energije in materiala za dejavnost.

Stroški storitev so v letu 2023 znašali 4.254.831 EUR.

Strošek amortizacije je znašal 240.212 EUR in drugi stroški v znesku 8.098 EUR. Nabavna vrednost prodanega blaga za leto 2023 znaša 176.406 EUR. Odhodki financiranja so znašali 1.162 EUR, drugi odhodki pa 2.611 EUR.

7.4 Pojasnilo večjih odstopanj med načrtovanimi in uresničenimi odhodki v letu 2023

V letu 2023 smo stroške poslovanja skozi celo leto intenzivno spremljali. Stroške smo racionalizirali in varčevali na vseh področjih. Nižji strošek energentov v letu 2023 glede na načrtovane stroške je posledica ukrepa vlade o znižanju stopnje DDV na energente, ki je bil sprejet za leto 2023.

7.5 Predlog razporeditve ugotovljenega poslovnega izida za leto 2023

V skladu z 2. odstavkom 35. člena akta o ustanovitvi in 19. člena Zakona o računovodstvu zavod predlaga Svetu zavoda, da se presežek prihodkov nad odhodki v višini 794.0621 EUR po obdavčitvi nameni za poslovanje javnega zavoda Ljubljanski grad. Delno bomo presežek prihodkov nad odhodki leta 2023 namenili za vzpostavitev multimedijske razstave v Kazematah in za delno prenovo Skalne dvorane.

Javni zavod LJUBLJANSKI GRAD

Odgovorna oseba in funkcija:

Direktorica

Mateja AVBELJ VALENTAN

Kontaktna telefonska št. odgovorne osebe: 01/306-42-30
www.ljubljanskigrad.si, E-mail: tajnistvo@ljublanskigrad.si

REALIZACIJA FINANČNEGA NAČRTA ZA LETO 2023

Prihodki in odhodki določenih uporabnikov za obdobje v EUR

AOP		Finančni načrt 2023	Realizacija 2023	Indeks REAL. 2023/ FN 2023
401	I. SKUPAJ PRIHODKI (1.+ 2.)	9.316.500	8.874.915	95,26
402	I. PRIHODKI ZA IZVAJANJE JAVNE SLUŽBE	8.061.500	7.049.539	87,45
403	A. PRIHODKI IZ SREDSTEV JAVNIH FINANC	3.655.000	1.573.942	43,06
404	a. Prejeta sredstva iz državnega proračuna	0	17.056	0,00
	1. MK			
	1.1. Sredstva za plače zaposlenih (bruto plače in dodatki, drugi osebni prejemki, prispevki delodajalca, premije kolektivnega dodatnega pokojninskega zavarovanja)			
	1.2. Sredstva za splošne stroške delovanja			
	1.3. Sredstva za programske materialne stroške			
	1.4. Sredstva za nakup opreme in investicijsko vzdrževanje			
	1.5. Sredstva za investicije			
	Skupaj 1.	0	0	0,00
	2. DRUGA MINISTRSTVA			
	2.1. Sredstva za plače zaposlenih (bruto plače in dodatki, drugi osebni prejemki, prispevki delodajalca, premije kolektivnega dodatnega pokojninskega zavarovanja)			
	2.2. Sredstva za izdatke za blago in storitve			
	2.3. Sredstva za nakup opreme in investicijsko vzdrževanje			
	2.4. Sredstva za projekte			
	2.5. Sredstva za stipendije			
	2.6. Sredstva za Timo vzpenjačo-razpis			
	Skupaj 2.	0	0	0,00
	3. DRUGI PRIHODKI IZ DRŽAVNEGA PRORAČUNA :	0	17.056	0,00
	3.1. Sredstva za javna dela, ki jih prispeva Zavod za zaposlovanje			
	3.2. Drugi prihodki (COVID-ZAVOD.ZA ZAP.)		17.056	
407	b. Prejeta sredstva iz občinskih proračunov	3.655.000	1.556.886	42,60
	b.1. Sredstva za plače zaposlenih (bruto plače in dodatki, drugi osebni prejemki, prispevki delodajalca, premije kolektivnega dodatnega pokojninskega zavarovanja)	690.000	906.000	131,30
	b.2. Sredstva za izdatke za blago in storitve	420.000	420.000	100,00
	b.3. Sredstva za nakup opreme in investicijsko vzdrževanje			
	b.4. Sredstva za projekte	190.000	190.000	100,00
	b.5. Sredstva za COVID			
	b.6. Sredstva za investicije	2.305.000		
	b.7. Sredstva za Timo vzpenjačo	50.000	40.886	81,77
410	c. Prejeta sredstva iz skladov socialnega zavarovanja			
413	d. Prejeta sredstva iz javnih skladov in agencij			
418	e. Prejeta sredstva iz proračunov iz naslova tujih donacij			
419	f. Prejeta sredstva iz državnega proračuna iz sredstev proračuna Evropske unije			
420	B. DRUGI PRIHODKI ZA IZVAJANJE DEJAVNOSTI JAVNE SLUŽBE	4.406.500	5.475.597	124,26
421	I. Prihodki od prodaje blaga in storitev iz naslova izvajanja javne službe:	4.406.500	5.339.220	121,17
	* vstopnine(VG,Stolp,stalna razstava slovenske zgodovine)	2.915.000	3.050.939	104,66
	* vstopnine TV	650.000	1.653.113	254,33
	* vstopnine(gl.program,delavnice,film,kombinirane karte)	180.000	183.132	101,74
	* prodaja CD plošč, maskot, lutk, povezanih z javno službo			
	* oddaja prostorov	602.500	429.471	71,28
	* kotizacije za seminarje in strokovna srečanja			
	* članarine, sposojnine			
	* snemanja in koprodukcije			
	* sredstva sponzorjev za javno službo	59.000	22.565	38,25
	*			

422	2. Prejete obresti		23.700	
423	3. Prihodki od udeležbe na dobičku in dividend			
424	4. Drugi tekoči prihodki(drugo,odškodnine zav.)		62.677	
425	5. Kapitalski prihodki			
	6. Prejete donacije:	0	50.000	0,00
426	* domače		50.000	
427	* tuje			
428	* za odpravo posledic naravnih nesreč			
429	7. Ostala prejeta sredstva iz proračuna EU			
430	8. Prejeta sredstva od drugih evropskih institucij			
431	2. PRIHODKI OD PRODAJE BLAGA IN STORITEV NA TRGU	1.255.000	1.825.376	145,45
432	1. Prihodki od prodaje blaga in storitev na trgu (navedite):	1.255.000	1.825.376	145,45
	* najemina bazna postaja		1.849	
	* najemine	50.000	630.756	1.261,51
	* prefakturiranje prihodkov(prireditve,poroke)	300.000	189.962	63,32
	* prodaja artiklov	135.000	152.454	112,93
	* drugi prihodki			
	* Hostel Celica	770.000	850.355	110,44
433	* sponzorstvo			
434	3. Prihodki od najemnin, zakupnin, drugi prihodki od premoženja			
435	4. Prihodki od udeležbe na dobičku in dividend			
436	5. Drugi tekoči prihodki, ki ne izhajajo iz javne službe (navedite)			
437	II. SKUPAJ ODHODKI (1. + 2.)	9.316.500	8.080.853	86,74
438	I. ODHODKI ZA IZVAJANJE JAVNE SLUŽBE	8.061.500	6.418.816	79,62
	A. in B. PLAČE, PRISPEVKI DELODAJALCA IN DRUGI IZDATKI ZAPOSLENIM	1.910.000	1.916.351	100,33
	I. ZAPOSLENI, KLJIH FINANCIRA MOL			
	a. Plače in dodatki	650.000	674.291	103,74
	b. Regres za letni dopust	35.000	23.922	68,35
	c. Povračila in nadomestila	50.000	52.759	105,52
	d. Sredstva za delovno uspešnost	35.000	46.643	133,27
	e. Sredstva za nadurno delo	12.000	3.290	27,42
	f. Plače za delo nerezidentov po pogodbi			
	g. Drugi izdatki zaposlenim (jubilejne nagrade, odpravnine, solidarnostne pomoči)			
	Skupaj bruto plače (a+d+e+f)	697.000	724.224	103,91
	Skupaj drugi osebni prejemki (b+c+g)	85.000	76.681	90,21
	Skupaj prispevki za socialno varnost (vključno s premijami kolektivnega dodatnega pokojninskega zavarovanja) (vpišite)	105.000	108.665	103,49
	Skupaj 1.	887.000	909.570	102,54
	2. ZAPOSLENI, KI SO FINANCIRANI IZ DRUGIH VIROV (druga ministrstva, lastni prihodki, javna dela)			
	navedite vir:			
	a. Plače in dodatki	650.000	650.752	100,12
	b. Regres za letni dopust	65.000	64.131	98,66
	c. Povračila in nadomestila	60.000	63.420	105,70
	d. Sredstva za delovno uspešnost	95.000	77.026	81,08
	e. Sredstva za nadurno delo	8.000	4.105	51,31
	f. Plače za delo nerezidentov po pogodbi			
	g. Drugi izdatki zaposlenim (jubilejne nagrade, odpravnine, solidarnostne pomoči)			
	Skupaj bruto plače (a+d+e+f)	753.000	731.883	97,20
	Skupaj drugi osebni prejemki (b+c+g)	125.000	127.551	102,04
	Skupaj prispevki za socialno varnost (vključno s premijami kolektivnega dodatnega pokojninskega zavarovanja) (vpišite)	145.000	147.347	101,62
	Skupaj 2.	1.023.000	1.006.781	98,41

453	C. IZDATKI ZA BLAGO IN STORITVE ZA IZVAJANJE JAVNE SLUŽBE	3.201.500	3.067.050	95,80
	(Priloga C)			
	C.1. Splošni stroški delovanja	2.306.500	2.362.522	102,43
	C.2. Programski materialni stroški	800.000	564.316	70,54
	C.3. Drugi stroški in amortizacija	95.000	140.212	147,59
464	D. + E. PLAČILA DOMAČIH IN TUJIH OBRESTI			
465				
466	F. SUBVENCJE			
467	G. TRANSFERI POSAMEZNIKOM IN GOSPOD.			
468	H. TRANSFERI NEPROF. ORG. IN USTANOVAM			
469	I. DRUGI TEKOČI DOMAČI TRANSFERJI			
470	J. INVESTICIJSKI ODHODKI	2.950.000	1.435.415	48,66
481	2. ODHODKI IZ NASLOVA PRODAJE BLAGA IN STORITEV NA TRGU	1.255.000	1.662.037	132,43
482	A. in B. PLAČE, PRISPEVKI DELODAJALCA IN DRUGI IZDATKI ZAPOSLENIM			
483		390.000	496.277	127,25
484	C. IZDATKI ZA BLAGO IN STORITVE	865.000	1.165.760	134,77
485	III / 1 PRESEŽEK PRIHODKOV NAD ODHODKI	0	794.062	0,00
486	III / 2 PRESEŽEK ODHODKOV NAD PRIHODKI	0	0	0,00
500	IV. PREJETA VRAČILA DANIH POSOJIL IN NALOŽB			
512	V. DANA POSOJILA IN NALOŽBE			
524	VI/1. PREJETA MINUS DANA POSOJILA	0	0	0,00
525	VI/2. DANA MINUS PREJETA POSOJILA	0	0	0,00
550	VII. ZADOLŽEVANJE			
560	VIII. ODPLAČILA DOLGA			
570	IX/1 NETO ZADOLŽEVANJE	0	0	0,00
571	IX/2 NETO ODPLAČILO DOLGA	0	0	0,00
572	X/1 POVEČANJE SREDSTEV NA RAČUNIH	0	794.062	0,00
573	X/2 ZMANJSANJE SREDSTEV NA RAČUNIH			0,00
	Dodatek:			
	Po navodilih Zveze računovodij teh sredstev evidenčno ne izkazujete refundirana sredstva ZZS (boleznine)	55.000	22.161	0
	Datum: 9. 2. 2024			
	Pripravil: Tanja PLOJ	Odgovorna oseba: MATEJA AVBELJ VALENTAN		
	Funkcija: Vodja finančno računovodske službe	Funkcija: DIREKTORICA		
	Podpis:	Podpis:		
	Telefon: 031 502 980			

RAČUNOVODSKO POROČILO ZA LETO 2023

1. ZAKONODAJA, KI JE BILA UPOŠTEVANA PRI VODENJU POSLOVNIH KNJIG

1.1 Zakonske in druge pravne podlage

Javni zavod Ljubljanski grad je v letu 2023 izvajal svojo dejavnost na podlagi zakonov in drugih predpisov, od katerih pomembnejše, ki so se uporabljali pri vodenju poslovnih knjig in smo jih tudi upoštevali pri pripravi zaključnega poročila, navajamo v nadaljevanju:

- Zakon o zavodih (Uradni list RS, št. 12/91, 17/91, 55/92, 13/93, 66/93, 45/94, 8/96, 31/00, 36/00, 127/06),
- Zakon o javnih financah (Uradni list RS, št. 11/11-upb, 14/13-popr., 101/13, 55/15-ZFisP, 96/15-ZIPRS11617 in 13/18),
- Zakon o sistemu plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 108/09 – uradno prečiščeno besedilo, 13/10, 59/10, 85/10, 107/10, 35/11 – ORZSPJS49a, 27/12 – odl. US, 40/12 – ZUJF, 46/13, 25/14 – ZFU, 50/14, 95/14 – ZUPPJS15, 82/15, 23/17 – ZDOdv, 67/17 in 84/18),
- Zakon o računovodstvu (Uradni list RS, št. 23/99, 30/02, 114/06) v povezavi s Slovenskimi računovodskimi standardi in Mednarodnimi računovodskimi standardi,
- Zakon o preprečevanju zamud pri plačilih (Uradni list RS, št. 57/12),
- Pravilnik o razčlenjevanju in merjenju prihodkov in odhodkov pravnih oseb javnega prava (Uradni list RS, št. 134/03, 34/04, 13/05, 114/06 – ZUE, 138/06, 120/07, 112/09, 58/10, 97/12, 100/15, 75/17 in 82/18),
- Pravilnik o enotnem kontnem načrtu za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava (Uradni list RS, št. 112/09, 58/10, 104/10, 104/11, 97/12, 108/13 94/14, 100/15, 84/16, 75/17 in 82/18),
- Pravilnik o načinu in stopnjah odpisa neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev (Uradni list RS, št. 45/05, 138/06, 120/07, 48/09, 112/09, 58/10, 108/13, 100/15),
- Pravilnik o načinu in rokih usklajevanja terjatev in obveznosti po 37. členu Zakona o računovodstvu (Uradni list RS, št. 108/13),
- Pravilnik o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava (Uradni list RS, št. 115/02, 21/03, 134/03, 126/04, 120/07, 124/08, 58/10, 104/10, 104/11, 86/16),

- Navodilo o pripravi zaključnega računa državnega in občinskega proračuna ter metodologije za pripravo poročila o doseženih ciljih in rezultatih neposrednih in posrednih uporabnikov proračuna (Uradni list RS, št. 12/01, 10/06, 8/07, 102/10),
- Pravilnik o vodenju registra neposrednih in posrednih uporabnikov državnega in občinskih proračunov ter postopkih odpiranja in zapiranja računov (Uradni list RS, št. 25/17),
- Pravilnik o računovodstvu.

2. POJASNILA K POSTAVKAM BILANCE STANJA

2.1 Sredstva

2.1.1 Dolgoročna sredstva in sredstva v upravljanju

Javni zavod Ljubljanski grad uporablja metodo enakomernega časovnega amortiziranja in amortizacijske stopnje, skladne s Pravilnikom o načinu in stopnjah odpisa neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev. Javni zavod je v preteklih letih osnovna sredstva delno nabavljal iz tekočih prihodkov, amortiziral v breme poslovnega rezultata pa le del iz javnih sredstev, posledično so sredstva v upravljanju večja od obveznosti do za sredstva dana v upravljanje. Razlika se bo zmanjševala postopoma s priznanjem dela amortizacije, ki je evidentno pokrit v ceni storitev oziroma upošteva tudi delež gospodarske dejavnosti.

Stanje dolgoročnih sredstev na 31. 12. 2023:

a) Materialne pravice (74.552 EUR)

	Nabavna vrednost	Odpisana vrednost	Sedanja vrednost
STANJE 31. 12. 2023	213.359 €	138.807 €	74.552 €

Stanje se nanaša na licence za računalniško programsko opremo in na pravice za blagovno znamko Hostel Celica.

b) Nepremičnine (18.176.125 EUR)

	Nabavna vrednost	Odpisana vrednost	Sedanja vrednost
STANJE 31. 12. 2023	28.237.196 €	10.061.071 €	18.176.125 €

V letu 2023 je zavod Ljubljanski grad izvedel s strani ustanovitelja prenos v upravljanje objekta na naslovu Na Stolbi 8, Ljubljana. Posledično se je ob aktivaciji povečala nabavna vrednost nepremičnin.

c) Oprema in druga opredmetena osnovna sredstva (616.053 EUR)

	Nabavna vrednost	Odpisana vrednost	Sedanja vrednost
STANJE 31. 12. 2023	3.287.761 €	2.671.708 €	616.053 €

Med opremo zavod izkazuje računalniško in drugo opremo za opravljanje dejavnosti, pohištvo, drobni inventar, večletne nasade.

2.1.2 Kratkoročna sredstva in kratkoročne časovne razmejitve

a) Denarna sredstva v blagajni in takoj unovčljive vrednotnice (91.005 EUR)

Denarnih sredstev v blagajni je bilo na dan 31. 12. 2023 za 91.005 EUR. Od tega je bilo v blagajni ter pomožni blagajni 17.947 EUR sredstev. Ostala sredstva v višini 68.660 EUR so pomenila denar na poti (pologi v januarju 2024).

b) Dobroimetje pri bankah in drugih finančnih ustanovah (258.707 EUR)

Denarna sredstva so na podračunu EZR pri UJP na dan 31.12.2023 znašala 258.707 EUR.

c) Kratkoročne terjatve do kupcev (123.371 EUR)

Kratkoročne terjatve do kupcev znašajo 123.371 EUR. Stanje odprtih terjatev na dan 31. 12. 2023 pomeni 1,39 odstotka celotnega prihodka v letu 2023.

Terjatve se praviloma poravnava tekoče, v skladu s pogodbenimi roki oziroma plačilnimi pogoji zavoda. Terjatve, za katere se predvideva, da ne bodo poravnane v roku ali niso poravnane v roku, zavod izkazuje na posebnem analitičnem kontu kot dvomljive ali sporne. Za terjatve, ki niso poravnane ob roku zapadlosti, se pripravijo in pošljejo opomini oziroma se izvede postopek izterjave.

d) Dani predujmi in varščine - konti skupine 13 (AOP 016)

Dani predujmi in varščine na dan 31. 12. 2023 znašajo 3.082 EUR in pomenijo predujme za dogodek, ki bo izveden v letu 2024.

e) Kratkoročne terjatve do uporabnikov enotnega kontnega načrta (2.642.663 EUR)

Kratkoročne terjatve do uporabnikov enotnega kontnega načrta znašajo na dan 31. 12. 2023 2.642.663 EUR. Največjo terjatev v znesku 2.621.457 EUR pomeni terjatev do ustanovitelja za investicijo. Terjatev bo plačana v začetku leta 2024.

f) Kratkoročne terjatve iz financiranja (0 EUR)

Na dan 31. 12. 2023 zavod ne izkazuje kratkoročnih terjatev iz financiranja.

g) Druge kratkoročne terjatve (106.599 EUR)

Druge kratkoročne terjatve na dan 31. 12. 2023 znašajo 106.599 EUR, od tega v znesku 2.078 EUR pomenijo terjatve do Zavoda za zdravstveno zavarovanje iz naslova nege, bolniške nad 30 dni, 102.411 EUR pa terjatev iz naslova plačilnih kartic in terjatve iz provizije prodaje kooperantov.

h) Aktivne časovne razmejitve (661 EUR)

Na dan 31. 12. 2023 zavod izkazuje 661 EUR aktivnih časovnih razmejitev. Znesek pomeni kratkoročno odložene odhodke, ki se nanašajo na leto 2024.

2.1.3 Zaloge (101.474 EUR)

Zaloge so trgovsko blago, ki se prodaja v grajski trgovini, in gostinski material v Hostlu Celica.

Zaloge blaga se izvirno vrednotijo po nabavni ceni, ki je sestavljena iz nakupne cene, povečane za dajatve in druge neposredne stroške, ter zmanjšana za dobljene popuste.

Zaloge so bile usklajene z dejanskim stanjem z rednim letnim popisom.

2.2 Obveznosti do virov sredstev

2.2.1 Kratkoročne obveznosti in pasivne časovne razmejitve

- a) Kratkoročne obveznosti za prejete predujme in varščine (25.742 EUR)

Javni zavod na dan 31. 12. 2023 izkazuje stanja kratkoročnih obveznosti za prejete predujme kupcev v znesku 25.742 EUR in pomeni plačila za storitve, ki bodo realizirane v letu 2024.

- b) Kratkoročne obveznosti do zaposlenih (192.100 EUR)

Kratkoročne obveznosti do zaposlenih na dan 31. 12. 2023 znašajo 192.100 EUR in se nanašajo na obveznost za izplačilo plač za december 2023. Obveznost do zaposlenih je bila v celoti poravnana januarja 2024.

- c) Kratkoročne obveznosti do dobaviteljev (1.164.483 EUR)

Kratkoročne obveznosti do dobaviteljev na dan 31. 12. 2023 znašajo 1.164.483 EUR. Obveznosti do dobaviteljev poravnavamo v zakonsko predpisanih rokih.

- d) Druge kratkoročne obveznosti iz poslovanja (97.479 EUR)

Druge kratkoročne obveznosti na 31. 12. 2023 znašajo 97.479 EUR in se nanašajo na obveznost za DDV (4.408 EUR), obveznost za plačilo davka od dohodka za leto 2023 v znesku 88.368 EUR in obveznost iz naslova turistične takse v znesku 4.703 EUR..

- e) Kratkoročne obveznosti do proračunskih uporabnikov (5.805 EUR)

Na dan 31. 12. 2023 smo imeli za 5.805 EUR obveznosti do proračunskih uporabnikov, vse ne zapadle.

- f) Kratkoročne obveznosti iz financiranja

Kratkoročne obveznosti iz financiranja znašajo na 31. 12. 2023 (4.026 EUR)

Na 31. 12. 2023 smo imeli za 4.026 EUR kratkoročnih obveznosti iz financiranja za plačilo lizinga za kombi.

g) Pasivne časovne razmejitve (157.671 EUR)

Na kontni podskupini 29 zavod izkazuje kratkoročno odložene prihodke iz naslova sponzorstev, ki so bila sklenjena in prejeta sredstva v letu 2023, zaključijo pa se v letu 2024.

2.2.2 Lastni viri in dolgoročne obveznosti

a) Dolgoročni odloženi prihodki (8.386 EUR)

Na kontih skupine 92 je na dan 31. 12. 2023 stanje 8.386 EUR. Gre za prenos prihodkov s strani Simobila (najemnina za bazno radijsko postajo).

b) Druge dolgoročne obveznosti iz poslovanja (15.468 EUR)

Na kontih skupine 97 na dan 31. 12. 2023 izkazujemo stanje v znesku 15.468 EUR, ki pomeni obveznost za plačilo lizinga-glavnice in obresti, ki zapadejo v plačilo po letu 2025.

c) Obveznosti za sredstva prejeta v upravljanje (23.332.293 EUR)

Ta znesek pomeni neodpisano vrednost sredstev prejetih v upravljanje (MGML, FL, JP LPT, MOL). Vrednost se je povečala na račun izvajanja investicij in zmanjšala za delež tržne amortizacije za leto 2023 .

d) Presežek prihodkov nad odhodki - konti skupine 985 (AOP 985)

Na kontih skupine 985 je na dan 31. 12. 2023 ugotovljen presežek prihodkov nad odhodki v znesku 1.674.779 EUR – 13.441 EUR iz leta 2011, 8.965 EUR iz leta 2012, 10.408 EUR iz leta 2013 in 9.378 EUR iz leta 2014, 6.452 EUR iz leta 2015, 26.247 EUR iz leta 2016, 39.796 EUR iz leta 2017, 10.795 EUR iz leta 2018, 341.214 EUR iz leta 2019, 22.890 EUR iz leta 2020, 237.567 EUR iz leta 2021, 291.718

EUR iz leta 2022 ter 794.062 EUR. V letu 2023 se je skladno z sklepom sveta zavoda delno porabil presežek prihodkov nad odhodki iz leta 2022 in sicer v znesku 100.793 EUR.

3. POJASNILA K IZKAZOM PRIHODKOV IN ODHODKOV

Izkaz prihodkov in odhodkov Javnega zavoda Ljubljanski grad za leto 2023 je pripravljen na podlagi podatkov poslovnih knjig, vodenih v skladu z določbami zakona o računovodstvu, slovenskimi računovodskimi standardi ter kodeksom računovodskih načel.

Pojasnila dopolnjujejo preglednice v prilogi računovodskega in poslovnega poročila. Prikazujejo poslovanje zavoda v letu 2023.

3.1 Analiza prihodkov

Javni zavod Ljubljanski grad je v letu 2023 realiziral za 8.874.915 EUR prihodkov. Celotni prihodki so sestavljeni iz prihodkov za izvajanje javne službe in prihodkov od prodaje blaga in storitev na trgu. Prihodki za izvajanje javne službe znašajo 7.049.539 EUR in pomenijo 79,43 odstotka celotnih prihodkov. Prihodki iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu znašajo 1.825.376 EUR in pomenijo 20,57 odstotka celotnih prihodkov.

Prihodki za izvajanje javne službe so sestavljeni iz:

- prihodkov iz sredstev ustanovitelja: 1.556.886 EUR;
- drugih prihodkov za izvajanje dejavnosti javne službe: 5.492.653 EUR.

V poslovnem letu 2023 so bila v okviru osnovnega financiranja in dodatnih odločb o financiranju Mestne občine Ljubljana Javnemu zavodu Ljubljanski grad dodeljena sredstva v znesku 1.556.886 EUR. Sredstva so zajemala financiranje stroškov dela v zavodu v višini 906.000 EUR, del materialnih stroškov delovanja zavoda v višini 420.000 EUR, del programskih stroškov v višini 190.000 EUR ter del za izvajanje investicij ter investicijskega vzdrževanja v višini 40.886 EUR.

Nejavni prihodki za izvajanje dejavnosti javnih služb znašajo 5.492.653 EUR. Glavnino teh prihodkov pomenijo vstopnine za Virtualni grad, Razgledni stolp, stalno razstavo Slovenske zgodovine, vožnjo s tirno vzpenjačo ter prihodki iz naslova najemnin. Med nejavne prihodke za

izvajanje dejavnosti se uvrščajo tudi prejeta sredstva iz naslova donacij v višini 50.000 EUR ter zavarovalne odškodnine v znesku 62.677 EUR.

Poleg prihodkov za izvajanje javne službe zavod ustvarja tudi prihodke od prodaje blaga in storitev na trgu. V letu 2023 se je iz naslova tržne dejavnosti ustvarilo 1.825.376 EUR prihodkov. Ti prihodki zajemajo prihodke od tržnih najemov in prefakturiranje stroškov, prodajo artiklov, hotelskih in gostinskih ter drugih storitev.

3.1.1 Pojasnilo večjih odstopanj med načrtovanimi in uresničenimi prihodki v letu 2023

V letu 2023 je na povečanje prihodkov in preseganje načrtovanega plana vplivalo povečanjem števila obiskovalcev Ljubljanskega gradu za 19 odstotkov glede na leto 2022. Posledično je bilo tudi število prodanih vstopnic višje za 23 odstotkov, povprečni znesek nakupa pa višji za 24 odstotkov. Višji je bil tudi delež tistih obiskovalcev, ki so kupili eno od vstopnic. Ta je znašal že 70 odstotkov.

Prihodki iz sredstev ustanovitelja po pogodbi o financiranju in dodatnem aneksu so bili leta 2023 v znesku 1.556.886 EUR. Ustanovitelj je z aneksom dodatno sofinanciral del plač zaposlenih in pokrili dodaten del tekočih stroškov obratovanja in programa.

3.2. Analiza odhodkov

Celotni odhodki so v letu 2023 znašali 7.958.645 EUR.

Celotni odhodki so sestavljeni iz odhodkov za izvajanje javne službe in odhodkov od prodaje blaga in storitev na trgu.

V poslovnem letu 2023 je strošek dela znašal 2.412.628 EUR.

Stroški materiala so v letu 2023 znašali 862.698 EUR. Največji del stroškov pomenijo stroški energije in materiala za dejavnost.

Stroški storitev so v letu 2023 znašali 4.254.831 EUR.

Strošek amortizacije je znašal 240.212 EUR, drugi stroški pa 8.098 EUR. Nabavna vrednost prodanega blaga za leto 2023 znaša 176.406 EUR. Odhodki financiranja so znašali 1.162 EUR, drugi odhodki pa 2.611 EUR.

3.2.1 Pojasnilo večjih odstopanj med načrtovanimi in uresničenimi odhodki v letu 2023

V letu 2023 smo ves čas intenzivno spremljali stroške poslovanja. Stroške smo racionalizirali in varčevali na vseh področjih. Nižji strošek energentov v letu 2023 glede na načrtovane stroške je posledica ukrepa vlade o znižanju stopnje DDV na energente, ki je bil v sprejet za leto 2023.

4. PREDLOG RAZPOREDITVE UGOTOVLJENEGA POSLOVNEGA IZIDA ZA LETO 2023

V skladu z 2. odstavkom 35. člena akta o ustanovitvi in 19. člena Zakona o računovodstvu zavod predlaga Svetu zavoda, da se presežek prihodkov nad odhodki v višini 794.0621 EUR po obdavčitvi nameni za poslovanje Javnega zavoda Ljubljanski grad. Delno bomo presežek prihodkov nad odhodki leta 2023 namenili za vzpostavitev začasne multimedijske razstave v Kazematah in za delno prenovo Skalne dvorane.

Ljubljana, 9. 2. 2024

Pripravila:

Tanja Ploj

Direktorica:

Mateja AVBELJ VALENTAN